

Sou Misete kena Yesuse rebe Matiuse Ilekiule

Lepate Menai

Meije buku Sou Misete bei Alla kena Yesuse rebe Matiuse ilekiule.

Matiuse eni buku meije ebeteke Sou Misete kena Yesuse be Yesuse mere Maka Hlamate rebe akmena Alla ItalukeIne. Kena Alla Eni lepata rebe nabiaru esi lekire, ebeteke saisa rebe Alla Italuke ete Eni tamataru, Ionoe baue Yesuse mere peneka. Masike Yesuse, rueleI bei tamata Yahudi kai Irue mei nusare saka tamata Yahudi, po Sou Misete mere batuke ete tamata Yahudi mo po ete pusue tamata mei nusa meije.

Matiuse eni buku meije lekie atutu mimise; menai bei ruele Yesuse, eleki baptiseNi kai Isupu teheke bei ro tiaru esi elake, eleki Eni makerike me Galileare. Ete mere Ihotba, Iatetuke kai Iono tamata makerakaru esi mise. Meru pela, eleki buku meije ealenake Yesuse Eni lalane bei ndi Galilea lopai Yerusalem, kai saisa rebe eono kenai kena miku ului rebe Imata nere, eti Imata kai Ikwana suike.

Kena buku meije Matiuse ileki be, Yesuse mere Kuru elake, rebe Iatetuke be Alla Ipletæ tamata. Yesuse lekwe Eni kbasa kena Ibeteke Alla Eni hukume esi nature. Yesuse Iatetuke, leki lulupukelu lulu saisa rebe Iatetukele.

Isi

1. Ruele Yesuse kai Ikerike memenaije (pasale 1-4)

2. Yesuse Iatetuke tamata bokala ndete ulate (pasale 5-7)
3. Tanda herana rebe Yesuse Ionolu leke aseluke Eni kbasare (8:1-9:34)
4. Yesuse Iatetuke Eni maka luluaru kena Iulakesi keu lepae Sou Misete mosare (9:35-11:1)
5. Yelu rebe eono me otoi Galileare rebe etiluke be Yesuse mere Ile Rebe Alla IulakeNi kena hlamate tamatare (11:2-12:50)
6. Perumpamana rebe ubeteke Alla Ipletae tamatare (13:1-52)
7. Yesuse Eni makerike me kota rebe tehaike kai me otoi Galileare kai Eni makerike pamulire (13:53-17:27)
8. Yesuse Iahnau Eni maka luluaru loko tamata rebe esi luluIje esi atataru (pasale 18)
9. Yesuse Ikeu lolete Yerusalem kai Irare kai tamata Yahudiaru esi elakaru (pasale 19-23)
10. Yesuse Ilepa loko yelu rebe tatike pine uonore (pasale 24-25)
11. Tamata esi bunu Yesuse kai Ikwana suike (pasale 26-28)

Daptare kena Yesuse, Maka Hlamate Irulu bei ntuana menaru

1:1-17

(Luk. 3:23-38)

¹ Yesuse, Maka Hlamate Irulu bei kamale Dauta kai Irulu bei Abrahame le,

² Abrahame eni nanae kena Isake,

Isake eni nanae kena Yakupe,

Yakupe eni nanae kena Yehuda kai kwalinisi,

³ Yehuda eni nanae kena Perese kai Sera, bei eni bina Tamare.

Eleki Perese eni nanae kena Hesrone,

Hesrone eni nanae kena Rame,
⁴ Rame eni nanae kena Aminadape,
 Aminadape eni nanae kena Nahasone,
 Nahasone eni nanae kena Salmone,
⁵ Salmone eni nanae kena Boase bei eni bina
 Rahape,
 Boase eni nanae kena Obeta bei eni bina Ruta,
 Obeta eni nanae kena Isai,
⁶ eleki Isai eni nanae kena kamale Dauta.
 Kamale Dauta eni nanae kena Salomo bei Uria
 matale eni bina,
⁷ Salomo eni nanae kena Rehabeame,
 Rehabeame eni nanae kena Abia,
 Abia eni nanae kena Asa,
⁸ Asa eni nanae kena Yosapate,
 Yosapate eni nanae kena Yorame,
 Yorame eni nanae kena Usia,
⁹ Usia eni nanae kena Yotame,
 Yotame eni nanae kena Ahase,
 Ahase eni nanae kena Hiskia,
¹⁰ Hiskia eni nanae kena Manase,
 Manase eni nanae kena Amone,
 Amone eni nanae kena Yosia,
¹¹ Yosia eni nanae kena Yekonia kai kwalinisi,
 kena mere tamata Babelaru esi kerike ma-
 hake pusue tamata Yahudiaru, eleki esi kerisi
 me kota Babele.
¹² Kena esi supu keri me kota Babele pela,
 eleki Yekonia eni nanae kena Sealtiele,
 Sealtiele eni nanae kena Serubabele,
¹³ Serubabele eni nanae kena Abihute,
 Abihute eni nanae kena Elyakime,
 Elyakime eni nanae kena Asore,
¹⁴ Asore eni nanae kena Sadoke,
 Sadoke eni nanae kena Akime,

Akime eni nanae kena Eliute,
 15 Eliute eni nanae kena Eleasare,
 Eleasare eni nanae kena Matane,
 Matane eni nanae kena Yakupe,
 16 Yakupe eni nanae kena Yusupe, Maria eni
 mokwai,
 rebe eni nanae kena Yesuse rebe kotiNe Maka
 Hlamate.

17 Hoko bei Abrahame eti roma kamale Dautare
 rulu rebai butu esa lesini ata, kai bei kamale
 Dauta eti roma tamata Yahudiaru esi supu keri me
 kota Babele rulu rebai butu esa lesini ata lekwe,
 kai bei esi supu keri me kota Babele eti roma
 Kamale Hlamate, rulu rebai butu esa lesini atare
 neka.

*Ruele Yesuse Kristuse
 1:18-25
 (Luk. 2:1-7)*

18 Ruele Yesuse, Maka Hlamate elere: Kena inaI
 Maria kai Yusupe luasi lalesi esa kena kai lomai,
 kena luasi rue kai lomai lupe bina mokwai mosa,
 Maria ikeu blublulu peneka bei Ro Misete Eni
 kbasare. 19 Hoko Yusupe, lalei kena ihleke Maria
 ndendene le Yusupe iono lulu tamata Yahudiaru
 esi atataru titinai kai isuka kena iono asomie eni
 bina ete tamata bokala mo. 20 Po kena inoake
 mere, ikmani kena Tuhane Eni malekate ibetekel
 lokoi be, “Yusupe, kamale Dauta eni anubu, ril
 amu kena rana Maria kena amu bina yake, le
 kwetele rebe ikeu blublulu leI mere bei Ro Misete
 Eni kbsa. 21 Namake pine iruele kwete mokwai,
 hoko aono Eni nane Yesuse, le Ile mere pine Iono
 hlamate Eni tamata Yahudiaru bei esi dosaru.”
 22 Ele mere leke sakesa kai lepata bei Alla rebe
 akmena nabi Yesaya ibetekel be, 23 “Bina sae rebe

intulu kai mokwai mosa, namake ikeu blublulu kai iruele kwete mokwai, kai esi ono Eni nane Imanuele.” Imanuele esi nature Alla Imei kai ite.
²⁴ Eleki kena Yusupe ibeture, saisa rebe Tuhane Eni malekate ibeteke eteije iono lulue. Eleki ikai kai Maria ne,
²⁵ po intulu kaini mo eti iruele Kwete mokwai mere. Kai kena ruele Kwetele mere, Yusupe iono Eni nane Yesuse.

2

Tamata majusaru esi tatu loko Yesuse 2:1-12*

¹ Ruele Yesuse me kota Betleheme, otoi Yudea kena kamale Herodese ipletare. Kena mere tamata majusaru esi luake me Yerusalemme bei otoi sableuke lemataije sa ² kai esi tneu susuike be, “Kamale Yahudi rebe eku rueleIje Ietia? Ami selu Eni kmalere bei otoi sableuke lematai sare hoko ami lomei kena tatu lokoi.”

³ Kena Herodese ilene mere hkutukeni. Kai tamata bokala me kota Yerusalemme lekwe hkutukesi lekwe. ⁴ Eleki ilupuke pusue imama elakaru kai Yahudiaru esi kuru Torataru, leke itneusi be ruele Maka Hlamate eteria. ⁵ Eleki esi beteke lokoi be, “Ndi kota Betleheme, mei tape Yudea. Le lulu nabi sae ileki be:

⁶ Kai ale Betleheme, me tape Yehuda,
 ale mere kota pentine sae bei kota rebe upen-
 tine me tape Yehudare.

Le namake pine tamata sae bei amu tamataru
 iono elake
 kena Ipleetae pusue Auku tamata Israelaru.”†

---

* **2:** Tamata majusa meru tamata maka rekwa bei kmale ndete lanite. † **2:6** Mi. 5:1

⁷ Eleki kena Herodese ilene lepate mere, ikoti akbunike tamata majusa meru eleki itneusi be esi selu kmale mere petuma ila. ⁸ Eleki iulake esi keu me kota Betleheme kai ibeteke lokosi be, “Imi keu nikwa loko Kwetele mere mimise. Kai kena imi tetueNi peneka, imi lomei beteke eteku be rueleI etia leke au keu tatu lokoI lekwe.”

⁹⁻¹⁰ Esi lene lepata meru pela eleki esi keu. Kena esi selu suike kmale rebe esi selue me sableuke lemataije sare, hoko lalesi ndina titinai. Esi keu lulu kmale mere eti erue panuhuke luma rebe Kwetele mere Ime kenare. ¹¹ Eleki esi kusu lopai luma mere, esi selu Kwetele mere kai inaI Maria, hoko esi nobo lope kai esi tatu lokoI. Eleki esi rana mase, leite kemenyane rebe esi boini ntelete kai leite mure kena ono tanei pulue more eleki esi rilukele ete Yesuse. ¹² Eleki esi kmani kena Alla Ibeteke lokosi be esi leu suike loko Herodese yanoma. Hoko esi leue lalane makete.

Yusupe kai Maria esi naya le Yesuse lopai nusa Mesire

2:13-15

¹³ Kena tamata majusa meru esi leu peneka, Yusupe ikmani kena Tuhane Eni malekate beteke lokoI be, “Herodese inikwa Kwetele mere kena bunuI. Hoko betu, naya le Kwetele mere kai inaI lopai nusa Mesire. Imi rue ete mpaije eti Au beteke etemu suike.”

¹⁴ Eleki Yusupe ibetu, kai kena kpetu mere neka, inaya le Kwetele mere kai inaI lopai nusa Mesire.

¹⁵ Eleki esi rue mpai Mesire eti Herodese imata.

Ele mere hoko Tuhane Eni lepate rebe akmena nabi Hosea ilekire be: “Au koti Auku Anare Ileu bei me nusa Mesire,”[‡] eonore mere peneka.

Herodese iulake bunu kwete tona me kota Betleheme

2:16-18

¹⁶ Eleki kena Herodese irekwa be tamata majusa meru esi lemakeni, hoko inasu titinai. Eleki iulake bunu kwete mokwai me kota Betleheme kai hena me keholire rebe esi musuna lua lopere. Le lulu tamata majusaru esi beteke be esi selu kmalere rame musuna lua peneka. ¹⁷ Ele mere hoko sakesa kai Tuhane eni lepate rebe akmena nabi Yeremia ibetekele be:

¹⁸ “Lene tanite ndi kota Rama malere kuate.

Rahela iranie eni nanaru

kai isuka sae iumaukeni mo

le eni nanaru esi mata peneka.”[§]

Yusupe ikeri Maria kai Yesuse esi leu bei mpai nusa Mesire

2:19-23

¹⁹ Eleki kena Herodese imata peneka, Yusupe ikmani kena Tuhane Eni malekate iaselukeni lokoi mpe Mesire. ²⁰ Kai ibeteke be, “Betu rana Kwetele mere kai inaI, imi leu lori Israele le sie rebe esi nikwa kena bunu Kwetele mere esi mata peneka.”

²¹ Eleki Yusupe ibetu, irana Kwetele mere kai inaI eleki ileu lesi lori tape Israele.

²² Po kena ilene be Arkelause iono kamale me otoi Judea seli amai Herodese, hoko rilai kena lori otoi Judea. Eleki ikmani kena hnaune bei Tuhane hoko esi keu lori otoi Galilea. ²³ Kena esi luake ndete otoi Galilea, esi rue kena hena sae

---

[‡] **2:15** Hos. 11:1   [§] **2:18** Yer. 31:15

me esi nane Nasarete. Ele mere hoko Tuhane Eni lepate rebe akmena nabiaru esi lekire be, “Esi kotie Kwetele mere: Tamata Nasarete,” eonore mere peneka.

3

*Yohanese ibaptise tamata bokala leke
esi supu tanda hleke bei ono dosa*

3:1-12

(Mrk. 1:1-8, Luk. 3:1-18; Yoh. 1:19-28)

¹⁻³ Kena akmenare nabi Yesaya ileki me eni bukure elere:

Tamata sae me ibeteke loko tamata bokala ndete otoi nsekile be,

“Imi aknekae lalemi ete Alla,

imi aknekae lalemi leke hlaleke loko Alla.”*

Eleki takwali lakwai esa ile sae eni nane Yohanese maka baptise ime peneka. Ile mere pine nabi Yesaya ilekire. Hoko ikeu lolete otoi nsekile ndete Yudea kai ibeteke be,

“Imi aknekae lalemi ete Alla,

imi aknekae lalemi leke hlaleke loko Alla.

Hoko imi naku kai hleke bei ono dosa noma le takwali mo Alla Ipletae ite tamatare reneka!”

⁴ Eni lapune bitaele bei unta bului, eni maka bali akware bei binatane usai kai eni manane kwaue kai maka kinu tuae kwelini. ⁵ Eleki tamata bokala bei kota Yerusalem kai bei pusue hehena me otoi Yudea kai bei otoi me kwele Yordane keholi esi luake loko Yohanese. ⁶ Eleki esi naku esi neunaru ete Yohanese leke Alla Ilenelu eleki Yohanese ibaptisesi me kwele Yordane kena tanda esi hleke bei ono dosa.

* **3:1-3** Yes. 40:3

⁷ Tamata Parisi kai Sadukia bokala esi luake loko Yohanese leke ibaptisesi. Po kena iselu esi luake, ibeteke lokosi be, “Imire tamata nloena lupe nanate! Imi noake be imi supu hlamate bei hukumane rebe namake pine Alla Ionore yake!

⁸ Aseluke kena imi atate pela petu be imi naku kai hleke bei ono dosa peneka. ⁹ Imi noake be imi supu hukumane moneka le imi rulu bei Abraham o? Mo. Lene! Au beteke ete imi be Alla Iono anubua ete Abraham bei batua meiju yele.

¹⁰ Hoko takwali mo Alla Ihukume imi rebe naku kai hleke bei ono dosa more kai rebe ono misete more saka tamata ibitike soa kena lasa ai rebe ebua more. ¹¹ Tatike pine ile sae me Ibusa hoko Eni kbasare lesi beiku. Au baptise imi kena kwele kena tanda imi hleke bei ono dosa, po Ile mere Eni kbasare ela lesi beiku hoko au supu rue sakesa kaiNi mo. Iono Ro Misete Ikbasae imi kena tanda hleke bei ono dosa kai imi rebe hleke bei ono dosa more ihukume imi kena auwe. Eni kbasare lesi bei au hoko au rue sakesa kaiNi mo. ¹² Eleki namake pine Iteu pakala ete tamata, hoko Itebi tamata misetaru bei neunaru, molupe maka and-inure ipake maksirue kena itebi gandumbe bei esi kwesaije. Tamata misetaru Iranasi leke rue kaiNi yo neunaru ipoiesi kena auwe klitini rebe emata monde.”

*Yohanese Ibaptise Yesuse, Alla Eni Nanare
3:13-17
(Mrk. 1:9-11; Luk. 3:21-22; Yoh. 1:32-34)*

¹³ Takwali mo eleki Yesuse Iluake bei me otoi Galilea lope kwele Yordane loko Yohanese leke Yohanese ibaptiseNi. ¹⁴ Po Yohanese ilakeNi be,

“Suke Abaptise au, yo mo meije Aluake lokoku kena au baptiseMu.”

¹⁵ Eleki Yesuse Iombe, “Sebeie abaptise Au kena meije leke ite ono lulu pusue Alla Eni sukare.” Eleki Yohanese ibaptise Yesuse ne.

¹⁶ Kena Yesuse Isupu baptise pela peneka Isiri bei kwelere, Iselu lanite baeke kai Alla Eni Rore Irulu lokoi selui saka manu abune. ¹⁷ Eleki Alla Ilepa bei ndete surga be, “Mere Auku Anae, Au okiNi. Iono laleKu ndina titinai.”

4

Alla Isuka ro tiaru esi elake eteheke Yesuse

1:1-11

(Mrk. 1:12-13, Luk. 4:1-13)

¹ Eleki Alla Eni Rore Iono Yesuse Ikeu me tapele otoi nsekile leke ro tiaru esi elake tehekeNi leke Yesuse Ilene lokoe. ² Yesuse Itahane tia senete petua butu ata. Eleki kena petua butu ata mere elia peneka, Yesuse tiaI sene titinai. ³ Eleki ro tiaru esi elake eluake loko Yesuse kai ebeteke be, “Sepo Ale Alla Eni Nanae titinai, hoko Aulake batua meiju uono lelie roti.”

⁴ Po Yesuse Iralake be, “Me Alla Eni lepata rebe lekire, lepate matai me ebeteke be tamata ihidupe batuke bei roti mo, po bei pusue Alla Eni lepataru lekwe.”

⁵ Eleki ekeri Yesuse lolete kota Yerusalem, kota misete eleki etolae Yesuse ndete Tuhane Eni Lumare esi bulene. ⁶ Eleki ebeteke loko Yesuse be, “Sepo Ale Alla Eni Nanae titinai hoko Abua lope, le me Alla Eni lepeta rebe lekire, lepate matai me ebeteke be:

‘Alla Iulake Eni malekataru rakamu,

hoko esi saplooke Ale
leke Amu lelale kena batu yake.’ ”*

⁷ Yesuse Iombe, “Po me Alla Eni lepata rebe lekire, lepate matai me ebeteke lekwe be, ‘Ateheke amu Alla yake.’ ”

⁸ Eleki ekeri Yesuse kena ulate nanuke titinai kai easeluke pusue nusa meije kai esi taneia bokalaru ete Yesuse. ⁹ Ebeteke loko Yesuse be, “Pusue meije au rilukele ete Ale, sepo Atatu lokoku.”

¹⁰ Yesuse Iombe, “Ro tiaru esi elake. Akeu! Me Alla Eni lepata rebe lekire, lepate matai me ebeteke be: Tatu loko Tuhane, Amu Alla, kai batuke layaniNi.”

¹¹ Eleki ro tiaru esi elake ekeu bei Yesuse ne. Eleki malekataru esi luake kai esi layani Yesuse.

Yesuse Ilepae Sou Misete memenai me otoi Galilea

4:12-17

(Mrk. 1:14-15, Luk. 4:14-15)

¹² Kena Yesuse Ilene be Yohanese isupu kerike peneka eleki Ileu lora otoi Galilea. ¹³ Ikeu bei hena Nasarete eleki Irue me kota Kapernaume, me tlaka Galilea leini me otoi Sebulone kai otoi Naftali, ¹⁴ leke Alla Eni lepate rebe akmena nabi Yesaya ilekire eono. Alla Eni lepate mere elere:

¹⁵ “Imi tamata rebe rue me tamata Sebulone
kai tamata Naftali
esi tapele, lalane lorau tlaka,
otoi tehaike tlaka Galilea kai rebe me kwele
Yordane tebai,
tapele rebe imi tamata Yahudi more imi
ruekele.†

---

* **4:6** Isi. 9:11-12   † **4:15** Yes. 9:1-2

¹⁶ imi rebe rue kena otoi melene kai imi hlaleke loko Alla mosa.
Imi selu hitate elake titinai
kai hitate elake mere hita leke imi supu hla-
mate bei Alla.”

¹⁷ Yesuse Ilepa Sou Misete bei Alla menai bei mere be, “Imi naku kai hleke bei ono dosa noma le takwali moneka Alla Ipletae nusa meije neka.”

Yesuse Ikoti sie ataya leke esi ono Eni maka lulu
4:18-22
(Mrk. 1:16-20, Luk. 5:1-11)

¹⁸ Kena petu sae me Yesuse Ilia me tlaka Galilea leini, Iselu sie luaya kwalitoi, Simone (Yesuse Ikotine Petruse) kai Andreathe luasi poie uete le luaise tamata maka nikwa iane. ¹⁹ Eleki Yesuse Ibeteke lokosi be, “Mai, luami luluKu. Luami nikwa iane takwali peneka, hoko petu meije Au ono luami kena nikwa tamata, leke esi hlaleke lokoKu.” ²⁰ Luasi keu bei esi uete mere sosoli eleki luasi lulu Yesuse.

²¹ Kena Yesuse Ikeu siba lopai toto, Iselu Yakobuse kai Yohanese, luaise kwalitoi kai amaisi Sebedeuse, esi ono mise esi uete mpe soa buini laleije. Eleki Yesuse Ikoti luasi leneka. ²² Luasi sebeie esi soa buine kai amaisi eleki luasi lulu Yesuse.

Yesuse Iatetuke kai Iono tamata bokala esi mise
bei makerake
4:23-25
(Luk. 6:17-19)

²³ Yesuse Ikeu papelake hena me otoi Galilea kai Iatetuke me Yahudiaru esi luma ibadaru. Ibeteke Sou Misete be tatike pine Alla Ipletae tamata. Kai Iono tamata makerake kai tamata rebe nanakwalaisu ktili more esi mise. ²⁴ Me otoi

Siriare esi lene tamata esi alenake Yesuse Iono tamata makerake esi misere hoko tamata bokala esi luake lokoI. Kai esi keri tamata makerake sasaisa neka kai tamata makerake rebe kerakesi ktili titinai. Tamata rebe ro tiare kbasaesi, rebe kerake mati-mati ayame kai tamata sisate. Yesuse Iono pususi mise ²⁵ Ele mere hoko tamata bokala esi lulu Yesuse. Leini esi luake bei otoi Galilea, leini esi bei otoi Dekapolise (Kota Butu esa), bei kota Yerusalem, bei otoi Yudea kai leini esi bei henrebe ume kwele Yordane tebaije.

5

*Yesuse Iatetuke loko Alla Iono tamata laleije
ndinare elia*
5:1-12
(Luk. 6:20-23)

¹ Kena Yesuse Iselu tamata bokala meru esi luake, Ilea lolete ulate bubui sae me. Eleki Irue, Eni maka luluaru esi luake lokoI kai esi rue keholiNi.
² Yesuse Iatetukes menai be,

³ “Tamata rebe esi rekwa be esi hidupe batuke bei esi ktiline mo po batuke esi hlaleke loko Alla kena sasaisa neka, Alla Iono laleisu ndina titinai

le siere Alla Eni tamata kena Ipletae tamatare.

⁴ Tamata rebe kaplalesi, Alla Iono lalesi ndina le namake pine Alla Iono lalesi ktili.*

⁵ Tamata rebe kwakwaesi more, Alla Iono laleisu ndina le namake pine Alla Iriluke saisa rebe Italukele eteise.†

---

* ^{5:4} Yes. 61:2   † ^{5:5} Isi. 37:11

- 6** Tamata rebe esi suka ono nkenale lulu Alla
Eni sukare, Alla Iono laleisu ndina
le namake pine Alla Iriluke sasaisa rebe
laleisu lokore.[‡]
- 7** Tamata rebe esi li loko tamata makete, Alla
Iono laleisu ndina
le namake pine Alla Ili lokoise neka.
- 8** Tamata rebe laleisu ntolire, Alla Iono laleisu
ndina
le namake pine esi rue sakesa kai Alla.[§]
- 9** Tamata rebe esi ono tamata esi laleisu mise
kai lomaije, Alla Iono laleisu ndina
le esi kotiNe Alla Eni nanae.
- 10** Tamata rebe esi supu susate bei tamata
makete
le esi ono Alla Eni sukare, Alla Iono laleisu
ndina le esi supu rue kai Alla kena Ipletae
tamatare.
- 11** Kena imi supu lepate tiae, supu susate kai
lepaie imi tiae po mere tinai mo
le imi hlaleke loko Aure, kena mere Alla Iono
lalemi ndina.
- 12** Hoko suke lalemi ndina titinai
le namake ndete surgare Alla Iriluke hadia
misete titinai ete imi. Nabia rebe esi ak-
mena bei imire lekwe esi supu susate bei
tamata makete neka.*”

*Yesuse Iumpamae Eni maka luluaru kena tasie
kai hitate*

5:13-16

(Mrk. 9:50; Luk. 14:34-35)

13 Eleki Yesuse Ibeteke lokosi lekwe be, “Imire
Auku kwetela, saka tasire eguna ete tamatare

[‡] **5:6** Yes. 55:1-2   [§] **5:8** Isi. 24:3-4   * **5:12** 2 Yi. 36:16

neka. Tasire eono manane nkale, po sepo esi nkalene sae moneka hoko eono manane nkale moneka moyo? Hoko pake moneka kai poiele eleki tamata esi titakele. Sakesa neka, suke imi ono misete ete tamata makete. Po sepo imi ono misete mo hoko imi supu pake kena lepae Sou Misete bei Alla mo. ¹⁴ Imire, saka hitate eguna ete tamata mei nusa meije neka. Imire saka kota ndete ulate, tamata bokala esi selue. Ekbuni mo.[†] ¹⁵ Tamata sae isosu lampure itolaele mpe hlaubuini esi lebuije mo, po itolae ndete kena otoi maka tolae lampure leke ehita ete pusue tamata rebe esi me luma laleije. ¹⁶ Sakesa neka, imi ono misete ete tamata bokala leke esi selu imi ono misete mere, esi isike Alla ndete surga rebe imi kotiNe Amare.”

*Yesuse Ilepa loko hukuma rebe Musa ilekiule
5:17-20*

¹⁷ “Au beteke titinai ete imi be, ‘Imi noake be Au luake lomei kena hleke Musa eni hnaunaru kai nabiaru esi hnaunaru yake le Au luake leke Au antolie pusue hnauna meru baue saisa rebe Au onoule. ¹⁸ Saisa rebe au betekele meije tinai. Kena lanite kai tapele meije atia mosare, pusue Alla Eni lepataru esi hurupe esa pise titike esa tone hleke bei hukume rebe Musa ilekire mo, eti roma petu rebe Alla Italuke pusulu ono. ¹⁹ Bei mere hoko tamata rebe ilulu hukume mere mo, masike otoi tone titinai kai iatetuke tamata makete kena lulu moneka, hoko kena Alla Ipletae tamatare ile mere impe lebu laleke bei tamata maketa rebe esi hlaleke loko Allare. Eleyo tamata rebe iono lulu

---

[†] **5:14** Imi tiluke be imire tamata maka ono tamata esi hlaleke loko Tuhane.

hukume mere kai iatetuke tamata makete kena lulu lekwe, hoko kena Alla Ipletae tamatare, ile mere iono tamata elake rebe ihlaleke loko Alla.’
20 Hoko Au beteke titinai ete imi be, ‘Sepo imi ono lulu Alla Eni sukare lesi bei kuru Torataru kai tamata Parisiaru esi lulu Alla Eni sukare mo hoko kena Alla Ipletae tamatare imi supu rue kaiNi mo.’
 ”

*Yesuse Iahnau be nasuke lomai yake
 5:21-26
 (Luk. 12:57-59)*

21 “Imi rekwa peneka be Alla Ibeteke loko iteki ntuanan menaru be: ‘Bunu yake. Sire ibunu suke hukumeni.‡’
22 Po meije Au beteke ete imi be, ‘Sire inasuke eni ebe rebe esi hlaleke sakesare suke hukumeni. Sire ilepa tiae loko eni ebe rebe esi hlaleke sakesare, isupu keri me elaka maka teu pakala oasi leke esi teu pakala etei. Kai sire ibeteke loko eni ebe rebe esi hlaleke sakesare be boroke hoko isupu poie me otoi susate titinai.
23 Ele mere hoko sepo sire ikeri eni tanai ete Alla me Tuhanne Eni Lumare, eleki inete be tamata sae lalei tiakeni, **24** hoko itolae eni tanai rebe iriluke ete Allare kena otoi maka tolae tanai rebe riluke ete Allare, eleki ikeu loko tamata mere kena ono mise kaini mina, pine ileu suike kena riluke tanai mere ete Alla sa.’

25 Sepo tamata sae iono kena inanu imi ete elaka maka teu pakala hoko roma inanu imi mosare, imi ono mise kaini peneka. Po mo hoko tamata mere ikeri imi loko maka teu pakalare leke iriluke imi ete polisiaru, eleki esi kusue imi kena bui.

---

‡ **5:21** Sir. 20:13, Huk. 5:17

26 Au beteke titinai ete imi be, ‘Imi supu siri bei bui mere mosa roma imi seli pusu dendaru.’ ”

*Yesuse Ilepa loko hukume rebe lake sabliare
5:27-30*

27 “Alla Eni lepate be: ‘Sablia yake.§’ Lepate mere imi lene peneka. **28** Po meije Au beteke titinai ete imi be, ‘Sepo tamata rebe iselu bina sae eleki lalei lokoi kena ntulu kaini, hoko mere isablia kai bina mere me lalei peneka.’ **29** Ele mere hoko sepo mata inami leini makwanale eono imi ono dosa, hoko boie eleki poiele. Mise lesi nanakwalami esi otoi sae atiae po imi rue kai Alla. Imi sebeie matami lua yake, namake Alla Ipoie imi me otoi susate titinaije.” **30** “Kai sepo balami makwanale eono imi ono dosa, hoko tetele eleki poiele. Mise lesi imi balami esa po imi rue kai Alla. Imi sebeie balami lua yake, namake Alla Ipoie imi me otoi susate titinaije.”

*Yesuse Iatetuke be hleke lomai yake
5:31-32
(Mrk. 10:11-12; Luk. 16:18)*

31 “Kai Alla Eni lepate eatetuke peneka be: ‘Sire pine ihleke eni bina hoko suke iono sulate hleke etei.*” **32** Po meije Au beteke titinai ete imi be, ‘Sire pine ihleke eni bina yo bina mere isablia mo, hoko iono bina mere isablia, sepo ikai suike. Kai mokwai sire pine ikai kai bina rebe hlekei mere hoko isablia lekwe.’ ”

*Yesuse Iatetuke be la lelemake yake
5:33-37*

§ **5:27** Sir. 20:14, Huk. 5:18   * **5:31** Huk. 24:1-4

³³ “Imi rekwa Alla Eni lepate ete iteki ntuana menaru peneka rebe eatetuke be: ‘La lelemake yake. Saisa rebe imi beteke kai la lele me Tuhane oai pende, suke imi onoe.’[†] ³⁴ Po meije Au beteke ete imi be, ‘Imi la yanoma. Imi la loko lanite yake le lanite Alla Eni maka rue lakwai,[‡] ³⁵ pise loko tapele yake le tapele mere Eni maka titake lakwai, pise loko kota Yerusalem yake le kota Yerusalem mere Kamale Elake Eni kota.[§] ³⁶ Kai imi la loko ulu buami yake le imi kbasa kena ono bua kwalai esare eputi pise emete mo.’³⁷ Sepo yele hoko beteke be, ‘Yele.’ Po sepo mo hoko beteke be, ‘Mo.’ Le lepate makete bei mere ebei ro tiare.”

Yesuse Iatetuke be lelie tamata rebe esi ono susate yake
5:38-42
(Luk. 6:29-30)

³⁸ “Imi rekwa Alla Eni lepate matai meije peneka be, ‘Tamata esi ono sala ete imi hoko imi leliesi ele mere leneka, pise esi teta imi hoko imi leliesi ele mere leneka.’³⁹ Po meije Au beteke ete imi be, ‘Tamata makete iono neune ete imi, imi lelie suike yake. Po sepo tamata sae ipapake asuleimi makwanale hoko sebeie ipapake asuleimi mapale lekwe.⁴⁰ Kai sepo tamata esi keri imi me tamata maka teu pakalaru kai esi rana imi lapu rokone, hoko riluke imi lapu nanuke lekwe.⁴¹ Sepo sae iulake imi liku eni taneiaru salaue kilo esa hoko imi likue salaue kiloa lua.⁴² Sepo tamata sae ikotie sasaisa bei imi hoko moki yake. Kai

---

[†] **5:33** Im. 19:12, Ntu. 30:2, Huk. 23:21   [‡] **5:34** Yes. 66:1   [§] **5:35**
 Yes. 66:1, Isi. 48:3

tamata sae isuka pinjame sasaisa bei imi hoko riluke etei.’ ”

*Yesuse Iatetuke be oki musuaru
5:43-48
(Luk. 6:27-28, 32-36)*

⁴³ “Imi rekwa Alla Eni lepate matai sae me be, ‘Suke imi oki imi ebearu kai lalemi tiake imi musuaru.’ ⁴⁴ Po meije Au beteke ete imi be, ‘Suke imi oki imi musuaru kai kotie loko Alla ete tamata rebe esi ono susate ete imire, ⁴⁵ leke tamata esi kotie imire Ama ndete surgare Eni nanae. Le Alla Iono lemataije ete tamata misetaru kai ete tamata neunaru lekwe, kai Iono ulane ete tamata rebe esi ono nkenale kai ete tamata rebe esi ono nsalalaru lekwe. ⁴⁶ Le sepo imi oki batuke tamata rebe esi oki imire neka, hoko Alla Iono misete ete imi mo. Tamata maka kotie pajake iono ele mere neka. ⁴⁷ Kai sepo batuke imi mau ete imi ebearu, hoko imi ono misete lesi bei tamata makete mo. Tamata rebe esi hlaleke loko Alla more esi ono ele mere neka. ⁴⁸ Imi Ama ndete surgare Ioki pusue tamata titinai. Hoko imi lekwe suke oki pusue tamata titinaije neka.’ ”

6

*Yesuse Iahnau kena tapa tamata rebe eni tanei
sasaisa more elia
6:1-4*

¹ “Imi nete, imi ono lulu imi agamare esi atate me tamata bokala oasi leke esi selue kai isike imi yake. Le sepo imi ono ele mere hoko imi Ama ndete surgare Iriluke hadia misete lakwai esa ete imi mo. ² Sepo imi riluke tanei ete tamata susate, imi alenake mere molupe tamata rebe esi ono

misete lelemake yake. Esi suka ono mere me luma maka kotie loko Allare, me lalanaru leke tamata makete esi isikesi. Au beteke ete imi be Alla Iriluke hadia makete etesi lesi bei esi supu isike mere mo.

³ Hoko sepo imi riluke tanei ete tamata susate, imi riluke ndendene leke tamata makete irekwa yake.

⁴ Imi riluke taneije suke akbunike leke imi Ama ndete surgare Iselu imi ono mere akbunike, hoko Iriluke hadia ete imi.”

*Yesuse Iahnau kena kotie loko Alla
6:5-15
(Luk. 11:2-4)*

⁵ “Sepo imi kotie loko Alla, imi kotie saka tamata rebe esi ono misete lelemake yake. Esi suka kele kotie me luma kena kotie loko Allare kai me lalana mataiju leke tamata esi selusi. Au beteke ete imi be sie meru esi supu hadiare, esi supu isike bei tamata peneka.

⁶ Sepo imi kotie loko Alla hoko imi kusu me sokati eleki kobue meture kai kotie loko imi Ama rebe sae iseluI more. Hoko imi Ama Iselu imi kotie lokoI akbunike, Iriluke hadia ete imi.

⁷ Kena imi kotie loko Allare, saisa rebe imi betekele, lepaele susuike yake eti takwali yake. Imi kotie saka tamata rebe esi noake Tuhan more yake. Esi rekware be esi supu saisa rebe esi kotie lele le esi kotie takwalire pe.

⁸ Imi ono sakasi yake. Le kena imi kotie loko imi Ama mosare yo saisa rebe imi sukare Irekwa peneka.

⁹ Hoko suke imi kotie ele meije,

‘Amiki Amate ndete surga,
Amu nane mise titinai le dosa sae mo. Ami
kotie pusue tamata esi holmate Ale,

¹⁰ Ale Kamale mei nusa, ami kotie Akbasa pusue tamata mei nusa meije. Ami kotie laleMu

noa ami leke ami lulu Ale lupe sie ndete surgare esi lulu Allare. ¹¹ Riluke manane ete ami panuhu kena petu meije,
¹² kai ampune amiki salaru,
 saka ami ampune tamata rebe iono sala ete amire neka.
¹³ Kai kena ro tiaru esi elake eteheke amire, Ase-beie ami hlaleke ktili loko Ale mo yake,
 po tie ami bei ro tiaru esi elake esi kbasare leke ami ono dosa yake.
 [Le Ale Kamale rebe Akbasa kai hita titinai eti pela. Amine.]*,
¹⁴ Sepo imi ampune tamata rebe iono sala ete imire, hoko imi Ama ndete surgare lekwe Iampune imi salare. ¹⁵ Po sepo imi ampune tamata makete eni nsalale mo, hoko imi Ama ndete surgare lekwe Iampune imi nsalale mo.”

*Yesuse Iahnau kena tahane tia senete leke kotie
 loko Allare
 6:16-18*

¹⁶ “Sepo imi tahane tia senete leke kotie bei Alla hoko imi ono oalalemi mahkweu saka tamata rebe esi ono misete lelemake yake. Esi ono ele mere leke tamata esi rekwa be esi tahane tia senete leke esi kotie bei Alla. Au beteke ete imi be, ‘Esi supu hadiare, esi supu isike bei tamata peneka.’ ¹⁷ Po sepo imi tahane tia senete leke kotie loko Alla hoko koa oalalemi kai sisire buare, ¹⁸ leke tamata esi rekwa mo be me imi tahane tia senete kena kotie bei Alla. Batuke imi Ama rebe

---

* **6:13** Lepate matai “Le Ale Kamale rebe Akbasa kai hita titinai eti pela. Amine.” kena Alkitape sou Yunania akmenaru sae mo.

sae iseluI more pine Irekwa imi. Iselu imi ono mere akbunike hoko lleliele kena misete.”

*Yesuse Iahnau kena lupuke tanei ndete surga
6:19-23
(Luk. 12:33-36)*

¹⁹ “Imi lupuke taneia mei nusa yake le namake takalare kai silane kanelu kai tamata ndeane indeaelu. ²⁰ Po lupuke imi taneia ndete surgare le namake takalare kai silane kanelu mo kai tamata ndeane, indeaelu mo. ²¹ Imi lupuke taneia ndete surgare mina le otoi rebe imi taneiaru me kenare, lalemi ete mere lekwe.

²² Imi mataimu saka hitate ete nanakwala. Sepo mataimu ndina hoko pusu imi hidupe lekwe ehita. ²³ Po sepo mataimu uselu yelu rebe neu-naru hoko lalemi rekwa loko ono misete mo kai hlaleke loko Alla mo. Hoko imi lale misete sae kwale moneka.”

*Yesuse Iahnau kaplale loko tanei rebe pake pela
peture yake
6:24-34
(Luk. 12:22-31)*

²⁴ “Tamata sae ikerike ete elaka luare saisa mo, le namake laleije mise ete ile sae yo ile saere mo. Pise ikerike titinai ete ile sae yo ile saere mo. Ete imi lekwe sakesa neka, imi kerike ete Alla kai kena mere lekwe lalemi loko tanei bokare saisa mo.

²⁵ Bei mere hoko Au beteke ete imi leke kaplalemi le imi hidupe yake; kaplalemi le saisa kena kanele kai kinure yake. Kai kaplalemi le nanakwalamie yake; kaplalemi le saisa kena pakele yake. Le yelu pentine ete hidupe mere batuke manane kai pakiane mo. ²⁶ Selu manuaru, uatnane mo, uulu mo kai uhnotouke tnanelaru

esi hasile kena luma tetu mo, po Amami ndete surgare Iriluke manane etelu. Tinai, eleyo ete Amami ndete surgare, imi pentine lesi bei manuaru. ²⁷ Bei imia meiju masike sae kaplalei eono eni musune tapa toto mo.

²⁸ Kaplalemi le pakiane yake! Imi selu buna rebe ukusu me neure, ukerike mo kai ubitae pakiane mo; ²⁹ Po Au beteke ete imi be, ‘Akmenare masike kamale Salomo rebe eni taneia boka titinaije, po ipake pakiane sae nteki saka buna meru mo. ³⁰ Tapuane rebe ukusu me neure masike ukusu petu meije eleki bobanure tutuelu kena auwe peneka, eleyo Alla Iandulikelu nteki titinai. Hoko imi lekwe Alla Iandulike imi lesi titinai bei buna meru. Po imi hlaleke ktili mo.’ ³¹ Hoko kaplalemi yake kai beteke be, ‘Namake ite kane pise kinu saisa? Pise namake ite pake saisa?’ yake. ³² Yelu meru pusue tamata mei nusa rebe esi hlaleke loko Alla more esi nikwalu. Kaplalemi yake, Amami ndete surgare Irekwa be imi nikwa yelu meru lekwe. ³³ Hoko imi koti Alla Ipletae imi hidupe kai imi lulu hnauna nkenale bei Allare. Hoko yelu maketaru lekwe Alla Iriluke pusulu ete imi. ³⁴ Bei mere hoko kaplalemi le sasaisa rebe bobanure imi supure yake, le petu bobanure erisi susate ruae. Petu meije esi susate panuhu peneka, hoko tapa susate rebe bobanure kena petu meije yanoma.”

makete yake

7:1-6

(Luk. 6:37-38, 41-42)

¹ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi be, “Imi leuke sala ete tamata makete yake, leke imi lekwe Alla Ileuke sala ete imi yake. ² Le namake Alla Ileuke sala ete imire, sakesa kai imi Ileuke sala ete tamata makete neka. Kai saisa rebe imi onoe kena leuke sala ete tamata makete, Alla Ionoe ete imi leneka.

³ Le mula pine tamata makete eni nsalale tone imi rekwa, yo imi ruami nsalale elake imi puli kai more? ⁴ Imi blake elia, sepo imi beteke loko tamata makete be, ‘Au lepa ete ale leke aono sala yake.’ Eleyo ale ruamu amu nsalale elake me?

⁵ Tamata ono misete lelemake, ahleke bei ono nsalale elake mere mina, pine asupu rekwa mise kena alepa ete tamata mere leke ihleke bei ono nsalale tone mere.”

⁶ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi be, “Imi lepae Sou Misete bei Alla ete tamata rebe esi suka more yake, le namake esi nasuke suike imi lele. Kai esi lepae tiae kena Sou Misete mere.”

Tuhane Alla Ilene loko Ite kotie lokoIje

7:7-12

(Luk. 11:9-13)

⁷ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi be, “Imi kotie hoko imi supu riluke, imi nikwa hoko imi supu, imi lakae metu hoko meture baekele ete imi. ⁸ Le sire pine ikotie hoko isupu riluke, sire pine inikwa hoko isupu, sire pine ilakae metu hoko meture baekele etei. ⁹ Bei imia meru sae eni nanare ikotie roti beini iriluke batu mo. ¹⁰ Pise eni nanare ikotie iane eleki iriluke niakwe mo. ¹¹ Masike imi neu po imi rekwa riluke misete ete imi nanaru.

Hoko Amami ndete surgare lekwe Iriluke lesi ete tamata rebe kotie beiNe leneka.

¹² Sepo imi suka tamata makete esi onto misete ete imi hoko suke imi onto misete etesi mina. Musa kai nabiaru esi hnaunaru esi uweiye kena peraturana meru.”

*Yesuse Iahnau be susa titinai kena tamata esi lulu Alla
7:13-14
(Luk. 13:24)*

¹³ Eleki Yesuse Ibetekē umpama be, “Kena imi hidupe lia metu hketene kena kusu lalane tone leke supu rue sakesa kai Alla eti pela. Po lia metu elake kena kusu lalane elake yake le lalane mere keu loko otoi susa titinai eti pela. Keta beie le tamata bokala esi keu lalane mere. ¹⁴ Po lia metu hketene kena kusu lalane tone leke supu rue sakesa kai Alla eti pela. Kai lalane mere tamata boka esi keue mo.”

*Yesuse Ibetekē be keta bei nabia tinai more
7:15-23
(Luk. 6:43-44)*

¹⁵ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi be, “Imi keta bei nabia tinai more. Esi luake loko imire esi onto saka domba, eleyo esi sakesa kai serigala ktolone neka. ¹⁶ Po imi supu rekwasī bei saisa rebe esi onore, saka ai aini supu rekwaē bei esi buaije. Imi bere ara buai bei ai luli mo kai anggure buai bei tapuanē nluline mo. ¹⁷ Hoko ai misete esi buaije lekwe mise eleyo ai rebe tiae esi buaije lekwe tiae. ¹⁸ Ai misete esi buaije tiae mo, pise ai rebe tiae esi buaije misete mo. ¹⁹ Hoko ai rebe esi buaije tiare esi lasae kai esi tutue kena auwe. ²⁰ Sakesa kai tamata meru neka, imi rekwasī bei saisa rebe

esi onore. ²¹ Tamata bokala esi koti lokoKu be, ‘Tuhane, Tuhane.’ Po rebe supu rue mise kai Aure boka mo. Batuke sie rebe esi ono lulu AmaKu ndete surgare Eni pletare pine esi supu rue mise kai Alla kena Ipletae tamatare. ²² Namake kena nusare kohore tamata bokala esi beteke lokoKu be, ‘Tuhane, Tuhane, ami lepae Alla Eni pletare kena Amu nane peneka, ami sui ro tiare kai ono tanda herana bokala kena Amu nane peneka.’ ²³ Po Au beteke ntoli etesi be, ‘Imia meru Au ren a imi mo. Keu bei meije! Imia meru pusumi tamata maka ono neune.’ ”

Tamata rebe lulu Yesuse Eni lepataru kai rebe lulu Yesuse Eni lepataru mo

7:24-27

(Luk. 6:47-49)

²⁴ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi kena umpama be, “Sire pine ilene Auku lepata meiju eleki iono lulue, hoko isakesa kai tamata maka rekwa rebe ielege eni lumare kena batu babai kurule. ²⁵ Kena ulane talei, kwele belene kai sanute elake ekena luma mere po ekoli mo le elekele kena batu babai kurule pe.

²⁶ Kai sire pine ilene Auku lepata meiju eleki iono lulu mo, hoko isakesa kai tamata boroke rebe ielege eni lumare kena ume babai. ²⁷ Kena ulane talei, kwele belene kai sanute elake ekena luma mere hoko ekoli kai atiae.”

Yesuse Eni kbasare tebikele bei kuru Torataru

7:28-29

²⁸ Eleki kena Yesuse Iatetuke pelare tamata bokala meru esi herane Yesuse Eni lepataru. ²⁹ Le Iatetuke, Eni kbasare tebike titinai bei esi kuru Torataru.

8

Yesuse Iono tamata makerake rebe usai kai tinaiju puluele imise

8:1-4

(Mrk. 1:40-45; Luk. 5:12-16)

¹ Kena Yesuse Irulu bei ndete ulate, tamata bokala esi keu luluI. ² Tamata makerake sae me rebe usai kai tinaiju puluele iluake loko Yesuse, itatu lope tapele eleki ikotie be, “Yesuse, Amu kbasare ono au mise noma!”

³ Eleki Yesuse Ikeriken iai Ibeteke be, “Au suka hoko Au ono amise!” Eleki tamata mere imise sosoli bei eni makerake kena mere neka.

⁴ Eleki Yesuse Ibeteke lokoi be, “Alene mimise, alenake Au ono meije ete tamata makete yake, po akeu aselukemu ete imame kai ariluke binatane kena palae ete Alla lulu Musa eni hnaunaru, leke tamata esi rekwa be amise peneka.”

*Yesuse Iono solalu elake me kota Kapernaume
eni tamata makerike imise*

8:5-13

(Luk. 7:1-10)

⁵ Eleki kena Yesuse Ikusu kota Kapernaume, solalu Romawi utune esi elake sae iluake loko Yesuse kai ikotie beiNi be, ⁶ “Ntuane, auku tamata makerike intulu me luma le kerakeni, ikeu tekwa moneka.”

⁷ Eleki Yesuse Iombe, “Namake Au keu ono imise.”

⁸ Po solalu elake mere iombe, “Ntuane, Akeu moneka le tamata molupe aure Akusu kena auku lumare saisa mo. Hoko Alepa ete meije neka leke auku tamata makerike imise. ⁹ Le au ruaku lekwe suke lene loko auku elake ipletare. Kai solalua rebe esi mpe lebu bei aure suke esi lene

loko au pletare neka. Sepo au ulake solalu sae be, ‘Akeu,’ hoko ikeu. Sepo au beteke loko sae makete lekwe be, ‘Alomei,’ hoko ilomei. Kai sepo au ulake auku tamata makerike be, ‘Kerike meije,’ hoko ikerikele.”

¹⁰ Kena Yesuse Ilene solalu Romawi utune esi elake mere eni lepataru hoko Iherane titinai. Eleki Ibeteke loko tamata rebe esi keu lululje be, “Ile meije yele! Bei pusue imi tamata Israelaru, Au tetue sae rebe ihlaleke loko Alla ktili saka ile meije mosa. ¹¹ Au beteke ete imi be namake kena Alla Iteu pakala ete imire, tamata bokala esi luake bei me sableuke lemataije sa kai bei me sableuke lemataije suni kai esi rue sakesa kai iteki ntuana mena Abrahame, Isake kai Yakupe. ¹² Masike bei akmenare Alla Iono tamata Yahudi esi rue mise kaiNi po esi lene lokoI mo hoko kena petu mere esi supu poie lau beiNi. Ete mere esi rani kai esi supu susate elake rame eti pela.” ¹³ Eleki Yesuse Ibeteke loko solalu Romawi utune esi elake mere be, “Aleu no! Le rebe ahlalekele namake eono.”

Hoko kena olase mere neka tamata makerike mere imise sosoli.

*Yesuse Iono tamata makeraka bokala esi mise
8:14-17
(Mrk. 1:29-34; Luk. 4:38-41)*

¹⁴ Eleki Yesuse Ikeu me Petruse eni luma. Kena Iluake, Iselu Petruse inai tamoli intulu le kerakeni, imusu. ¹⁵ Yesuse Ikerike matabinane mere balaije eleki sirike eni musute. Eleki ibetu kai ilayani Yesuse.

¹⁶ Kena kmaure, esi liku tamata rebe ro tiaru ukbasaise loko Yesuse. Eleki Isui ro tiae meru batuke kena Eni lepate matai esa, kai Iono tamata

makerakaru esi mise. ¹⁷ Yelu meru uono ele mere leke lulu lepate rebe akmena nabi Yesaya ilekire be,

“Ile mere Alla rebe Iono iteki susate mise kai Iono iteki makerake mise.”*

Lulu Yesuse susa titinai
8:18-22
(Luk. 9:57-62)

¹⁸ Kena petu sae me Yesuse Iselu tamata bokala esi me keholiNi hoko Iulake Eni maka luluaru leke esi sa soa buini lopai tlaka tebai. ¹⁹ Kena esi keu mosare, kuru Torate sae iluake lokoI kai ibeteke be, “Ntuane Kuru, au suka keu lulu Ale loko etikaetika nekal!”

²⁰ Eleki Yesuse Iombe, “Binatane serigalare esi benai me, manure esi alai me, po Au, Tamata Eni Nanae Eni otoi kena Intulure sae mo. Alulu Aure yele po ale lekwe asupu otoi kena rue mo.”

²¹ Eleki Eni maka lulu sae me ikotie bei Yesuse be, “Tuhane, au kotie beiMu leke au leu raka amaku eti au hnoukeni pine au lulu Ale sa.”

²² Po Yesuse Ibeteke lokoi be, “Alulu Au neka, sebeie tamata rebe esi hlaleke loko Alla more esi hnouke esi tamata matale.”

Sanute kai meite ulene loko Yesuse
8:23-27
(Mrk. 4:35-41; Luk. 8:22-25)

²³ Eleki Yesuse Isa kena soa buini eleki Eni maka luluaru esi sa lokoI. ²⁴ Esi romo tlaka tlai, sanute elake eluake hoko kohua elaka upapa soa buine hoko mahake esi molo. Po kena mere Yesuse Intulu. ²⁵ Hoko Eni maka luluaru esi keu betukeNi be, “Tuhane betu. Tapa leke ite molo yake!”

---

* **8:17** Yes.53:4

²⁶ Ibetu, Iombe, “Imi rilami le mula! Imi hlaleke loko Au ktili mo!” Yesuse Ikele, Ibeteke be, “Sanute, tlaka ndene.” Eleki kohu elake kai sanute ndene sosoli.

²⁷ Kena Eni maka luluaru esi selu meru esi herane. Esi beteke loko lomai be, “Ntuane mere sire! Selu, sanute kai tlakare lekwe ulene lokoI.”

Yesuse Isirie ro tiare bei sie luaya

8:28-34

(Mrk. 5:1-20; Luk. 8:26-39)

²⁸ Kena Yesuse Iluake mpai tlaka tebai, me otoi tehaike kota Gadara. Ete mere ro tiare ekbasae sie luaya me hoko luasi rue me liana benai rebe hnouke tamata matale kenare. Ro tiaru uono luasi ktolo titinai. Pusue tamata ete meru rilasi le luasi hoko esi keue otoi mere mo. Kena mere luasi siri bei liane benaije eleki luasi luake loko Yesuse.

²⁹ Ro tiaru uono luasi kloloe loko Yesuse be, “Alla Eni Nanae. Aono saisa kena ami nere? Masike petu kena Ahukume ami mosa po meije Aluake lomei kena Ahukume ami neko?”

³⁰ Ete mere apala otota bokala unikwa manane tehaikesi. ³¹ Eleki ro tiaru ukotie bei Yesuse be, “Sepo Asirie ami bei luasi hoko ulake ami kusu kena apala meru.”

³² Yesuse Iombe, “Imi keu!” Eleki ro tiae meru kbasae luasi moneka eleki ukbasae apalaru. Eleki uono apalaru naya pusulu lope, ukusu kena tlakare eleki umata.

³³ Eleki tamata maka raka apalaru esi naya lotele kota eleki esi alenake pusue rebe uono meru, kai Yesuse Isirie ro tiare bei sie luaya meru lekwe.

³⁴ Hoko tamata bokala esi luake loko Yesuse. Esi beteke lokoI be, “Akeu bei otoi meije.”

9

*Yesuse Iono tamata sisate imise kai Iampune eni dosare
9:1-8
(Mrk. 2:1-12; Luk. 5:17-26)*

¹ Eleki Yesuse Isa kena soa buine kai Isabu leu lori Erini kota Kapernaume ne. ² Ete mere sie ilaru esi keri tamata sisate intulu kena otoi maka ntulure. Eleki kena Yesuse Iselu esi ono ele mere, Irekwa be esi hlaleke lokoI, hoko Ibeteke loko tamata sisate mere be, “Kuanae, akbere lalemu, rilamu yake! Au ampune amu dosaru peneka. Lalemue ndina mina.”

³ Eleki kuru Torata sie ilaru esi lene mere esi noake me lalesi be, “Tamata meije Illepae tiae loko Alla le batuke Alla pine Iampune tamata eni dosa.”

⁴ Po Yesuse Irekwa lalesi peneka eleki Ibeteke lokosi be, “Le mula pine imi noake tiae me laleime? ⁵ Sepo Au beteke loko tamata meije be, Au ampune eni dosare, hoko imi rekwa mo be Au ampune dosare tinai pibe mo. Po sepo Au beteke be, ibetu kai ikeu, hoko imi selue. ⁶ Hoko Au ono tamata meije imise leke imi rekwa be mei nusa meije Tamata Eni Nanae Ikbasa kena Iampune dosa.” Eleki Yesuse Ibeteke loko tamata sisate mere be, “Abetu, luluke amu paile eleki aleu.”

⁷ Tamata mere ikeleke irana eni paile eleki ileu ne. ⁸ Kena pusue tamata esi selu mere esi herane eleki esi isike Alla le Iriluke kbasa elake titinai ete tamatare.

*Yesuse Ikoti Matiuse leke IluluI
9:9-13
(Mrk. 2:13-17; Luk. 5:27-32)*

9 Kena Yesuse Ikeu siba rame bei otoi mere, Iselu Matiuse irue me kantore pajake. Yesuse Ibetekelokoi be, “Mai, lulu Au.” Eleki Matiuse keu luluI.

10 Eleki Matiuse ikoti Yesuse kai Eni maka luluaru leke kane me eni luma. Kena Yesuse Ikane, tamata maka kotie pajaka bokala kai tamata rebe kotise tamata dosare esi kane sakesa kaiNi kai Eni maka luluaru. **11** Kena tamata Parisiaru esi selu Yesuse Ikane sakesa kai tamata meru, esi beteke loko Yesuse Eni maka luluaru be, “Imi kurure Ikane kai tamata maka kotie pajake kai tamata rebe tamata makete esi noakeise tamata dosare yake.”

12 Yesuse Ilene mere eleki Ibetekelokosi be, “Tamata makerake inikwa loktele, tamata makerake more inikwa loktele mo. **13** Hoko imi keubaise Alla Eni lepate be, ‘Au sukare oki lomai lesi bei tamata esi riluke korbane ete aure, le tamata rebe ibeteke be eni dosa sae mo, Au luake lokoim. Au luake lomeije loko tamata rebe ibeteke ruaije inkenare mo, po loko tamata rebe ibeteke be ruaije tamata dosare leke iluluKu.’ ”

Yesuse Ime kai Eni maka luluaru sa, esi tahane tia senete mo

9:14-15

(Mrk. 2:18-22; Luk. 5:33-39)

14 Eleki Yohanese maka baptise eni kwetelaru esi luake loko Yesuse kai esi tneuI be, “Le mula pine ami kai tamata Parisi ami tahane tia senete yo Amu kwetelaru more?”

15 Yesuse Iralakesi kena umpama be, “Au meije saka tamata rebe ikaije. Tamata rebe esi luake loko totlibare lalesi ndina le mokwai rebe ikaije ime kaisi sa hoko esi tahane tia senete mo. Po

namake petu rebe tamata neune esi ranai beisi peneka, pine tamua meru esi tahane tia senete le kaplalesi.”

Yesuse Ibeteke be toha Yahudiaru esi hnauna takwalinaru kai Eni hnauna belukaru yake
9:16-17

¹⁶ Yesuse Iahnau suikesi kena umpama be, “Kena tamata ikapu lapune takwaline rebe kahi peneka, ipake obite kihati beluke mo. Le sepo ipake obite kihati beluke, hoko etihike lapune takwaline mere kahie ela lesi.

¹⁷ Sakesa neka, tamata iaike anggure kwelini beluke kena kantone usai takwaline mo. Le sepo iono ele mere hoko anggure kweline beluke ehleru hoko etihike kantone takwaline mere eleki kantone mere kahie. Hoko anggure kweline beluke kai kantone takwaline lualu mise moneka. Anggure kwelini beluke suke aike kena kantone beluke lekwe leke lualu eru mise.”

*Tamata Elake me luma ibada eni nanae binare,
Yesuse Ionoi kwana suike kai Iono bina sae rebe
kerakeine imise*

9:18-26

(Mrk. 5:21-43; Luk. 8:40-56)

¹⁸ Kena Yesuse Ilepa kai Yohanese eni kwetelaru, luma ibadare esi elake sae me, iluake loko Yesuse eleki itatu lope tapele kai ibeteke loko Yesuse be, “Auku nanae binare uke imatare resa, hoko au kotie Akeu lokoi kai Atola balaMu kenai leke ikwana suike.”

¹⁹ Eleki Yesuse, Ikeu kai Eni maka luluaru lulu tamata mere.

²⁰ Kena esi me lalane tlajje, bina sae me makerake bulane kenai musuna butu esa lesini lua peneka hoko lalakwe keu rame. Itutumulie

Yesuse eleki ikerike Yesuse Eni lapu nanuke esi nuruije.²¹ Le inoake me lalei be, “Mabe au kerike Yesuse Eni lapu nanuke esi nuruije hoko au mise neka.”

²² Eleki Yesuse Ihali lokoi kai Ibetekē be, “Auku nanae, rila yake. Ahlaleke ktili loko Au peneka hoko amise.” Eleki kena mere neka bina mere imise sosoli.

²³ Kena Yesuse Iluake me elake mere eni lumare, Iselu tamata esi hbue suline kai tamata bokala esi ranie kwetele mere. ²⁴ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi be, “Imi keu le kwetele meije imata mo. Intulu.”

Po esi malie Yesuse. ²⁵ Kena tamata meru esi siri peneka, Yesuse Ikusu Ikerike kwetele mere eni balaije eleki kwete bina mere ikwana sosoli kena mere neka. ²⁶ Kena tamata esi selu mere esi alenake me pusue otoi mere keholi.

Yesuse Iono tamata mata polala lua esi supu selu

9:27-31

²⁷ Eleki Yesuse kai Eni maka luluaru esi keu rame, kai kena Ime lalane tlai, tamata mata polala lua esi keu lululI kai esi koti lokoI be, “Ntuane, Dauta eni anubu, laleuMe noa ami noma!”

²⁸ Eleki kena Yesuse Ikusu me luma, tamata matapolala lua meru esi kusu lululI. Eleki Yesuse Itneu luasi be, “Luami hlaleke be Auku kbasare eono luami selu o?” Eleki luasi ralake be, “Yele ntuane, ami hlaleke!”

²⁹ Eleki Yesuse ikerike mataisu kai Iombe, “Au ono luami selu le luami hlaleke lokoKu ktili.”

³⁰ Luasi supu selu sosoli. Yesuse Iahnausi ktili be, “Luami alenake rebe eono etemi meije ete sie makete yake!”

³¹ Po luasi keu kai esi alenake Yesuse Iono luasi misere me pusue otoi mere.

*Yesuse Iono tamata moune ilepa
9:32-34*

³² Kena sie luaya rebe Yesuse Ionosi mise bei matapolale esi keu peneka, tamata esi keri tamata moune sae rebe ro tiare ekbasaeni loko Yesuse leke Ionoi mise. ³³ Yesuse Isui ro tiae mere, eleki kena mere neka tamata mere ilepa sosoli. Hoko tamata bokala esi herane kai esi beteke be, “Mei Israele, ami selu ele meije rebai sae mosa.”

³⁴ Po tamata Parisia sie ilaru esi beteke loko lomai be, “Ro tiaru esi elake eriluke kbasa etei kena Isui ro tiare bei tamata mere.”

Yesuse Iombe, “Ndinure esi hasile boka po tamata ulure boka mo.”

9:35-38

³⁵ Eleki Yesuse ikeu papelake kota kai hena me otoi mere. Iatetuke me Yahudiaru esi luma ibadaru kai Ilepa Sou Misete kena Alla Ipletae ite tamatare etesi. Kai tamata makerakaru Ionosi mise kai tamata rebe esi ktili more Ionosi ktili.

³⁶ Kena Yesuse Iselu tamata bokala meru esi luake lokoI, hoko laleIje noasi le Iselu be esi nati mise mo kai esi ktili mo le sae iatetukesi mo, saka binatane domba rebe uktili mo le esi maka raka sae more.

³⁷ Eleki Yesuse Ibeteke loko Eni maka luluaru be, “Ndinure esi hasila bokala po tamata kena ulure boka mo. Mere saka tamata boka esi suka kena lene Alla Eni lepataru po tamata kena beteke etesi esi boka mo. ³⁸ Hoko imi kotie bei ndinu upuije leke inatue tamata maka ulua sesi kena esi ulu ndinure esi hasilaru. Mere saka imi koti loko Alla leke Iulake tamata boka kena beteke Alla Eni lepate etesi.”

10

Yesuse Ikoti Eni maka ulaka butu esa lesini luaru

10:1-4

(Mrk. 3:13-19; Luk. 6:12-16)

¹ Kena petu sae me Yesuse Ikoti Eni maka lulua sie butu esa lesini luaru kai Iriluke kbasa etesi kena esi sirie ro tiae bei tamata kai ono tamata makerake esi mise kai ono tamata rebe esi ktili more esi ktili. ² Tuhanen Eni maka ulaka butu esa lesini lua meru:

menaije Simone rebe Yesuse Ikontine Petruse
kai kwalini Andrease,
eleki Yakobuse
kai kwalini Yohanese, luaise Sebedeuse eni
nanae,

³ Pilipuse

kai Bartolomeuse,
Tomase

kai Matiuse maka kotie pajake,
Alfeuse eni nanae Yakobuse
kai Tadeuse,

⁴ Simone bei golongane Selote*

kai Yudase Iskariote rebe tatike pine iabelie
Yesuse ete tamata rebe esi suka bunulje.

*Yesuse Iulake Eni maka ulakaru leke esi keu
lepa Sou Misete bei Alla*

10:5-15

(Mrk. 6:7-13; Luk. 9:1-6)

⁵ Yesuse Iulake Eni maka ulaka sie butu esa lesini lua meru kai Iahnau si be, “Imi keu loko hena makete rebe tamata Yahudi more yake, pise loko tamata Samariaru esi kotaru yake. ⁶ Po keu

---

* **10:4** Golongane Selote mere tamata toini rebe esi suka tamata makete esi kbasasi mo.

loko iteki tamata Israela rebe esi lene Sou Misete bei Alla mosare,⁷ kai beteke etesi be, ‘Takwali mo Alla Ipletae ite tamata mei nusa meije neka.’⁸ Ono tamata makerake imise, ono tamata matale ikwana suike, ono tamata usai kai tinaiju puluele imise kai sirie ro tiare bei tamata. Au riluke pusue meru ete imire, imi seli sasaisa ete au mo, hoko suke imi riluke ete siere, esi seli sasaisa ete imi mo lekwe.⁹ Imi keri kepe mase pise perake pise tembaga pise kepene sasaisa neka kena imi maka bali akware yake.¹⁰ Imi liku masate yake, lapune usai lua yake, sandale pise toane buai yake. Le tamata makerike suke isupu saisa rebe iperlure bei tamata rebe ilayanise.

¹¹ Kena imi kusu kota pise henare, imi nikwa tamata rebe isuka imire, eleki imi rue kaini eti imi keleke neka.¹² Kena imi kusu eni lumare imi beteke be, ‘Tuhane Iono misete ete imi.’¹³ Sepo tamata me luma mere esi suka imi hoko Tuhane Iono misete etesi. Po sepo esi suka imi mo hoko kotie bei Tuhane leke Iono misete leu suike ete imi.¹⁴ Kai sepo tamata me luma pise kota mere sae kuesa isuka imi mo kai lene Sou Misete bei Alla mo hoko imi siri bei luma pise kota mere kai tabubuke lopone bei lelale. Mere tanda be Alla Isukasi mo.¹⁵ Imi lene mimise! Kena Alla Iteu pakala ete imi tamatare, tamata kota mere esi supu susate ela titinai lesi bei akmena tamata kota Sodome kai kota Gomorare esi neune pine Alla Iatiaise.”

*Aknekae lalemi kena supu susate saka dombare
kusu kena binatane serigala ktolone esi otoije*

10:16-25

(Mrk. 13:9-13; Luk. 12:2-9)

16 Eleki Yesuse Ibetekē loko Eni maka luluaru be, ‘Imi lene meije: Au ulake imi keu lepae Sou Misete bei Alla. Mere saka dombare kusu kena serigala binatane ktolone esi otoije. Hoko suke imi raka mimise molupe niakwe kai lalemi mise molupe manu abune.†

17 Imi keta le namake tamata esi kerike imi kai esi keri imi loko tamata elaka maka teu pakala me Yahudiaru esi luma ibadaru eleki esi teta imi. **18** Esi keri imi loko tamata maka kbasa me otoi mere kai ete kamalaru le imire Auku maka lulure pe. Hoko kena mere imi alenake Au etesi kai ete tamata rebe esi rekwa Alla more. **19** Sepo esi keri imi leke teu pakala kena imi, hoko rilami le saisa rebe suke imi lepaele yake, pise imi noake yake be namake imi lepa elia. Le kena mere neka, imi supu beteke saisa rebe suke imi lepaele. **20** Le kena mere imi lepa bei lalemi mo, po Ro Misete Iono imi lepa.

21 Namake tamata esi riluke kwalini pise betai kena bunui. Kai ete kwetelarū kai amai lekwe sakesa neka. Kwetelaru esi lelie inai kai amaisi kai esi rilukesī kena bunusi. **22** Pusue tamata lalesi tiake imi le imire Auku maka lulu. Po sire pine ilulu Au rame eti roma esi teu pakala kai esi teta imi mere pela hoko isupu hlamate. **23** Sepo imi supu teta kena kota sae hoko naya kena kota makete. Au beteke ete imi be, ‘Imi sili kota sae siba kena kota sae eti pusue kota mei Israele mosare yo Tamata Eni Nanae Iluake peneka.’

24 Kwete hkola ilesi bei eni kurure mo, kai tamata makerike ilesi bei tamata rebe ikerike

---

† **10:16** Tamata Yahudiaru esi noake dombare binatane maune, serigalare ktolone, niakwe eraka mise kai abune esi laleiye mise

eteije mo. ²⁵ Sepo kwete hkola isakesa kai eni kurure peneka pise tamata makerike isakesa kai tamata rebe ikerike eteije peneka hoko mere mise pene. Sepo esi kotie Au, elake me lumatakare, ‘Belsebule, Ro tiaru esi elake,’ hoko imi, Auku luma toini lekwe imi supu kotie tiae lesi bei mere leneka.”

Rila le Alla po rila le tamata yake
10:26-31
(Luk. 12:2-7)

²⁶ “Ele mere hoko rilami yake, le saisa rebe tamata esi bunikele tatike pine tamata makete esi sibakele, kai saisa rebe tamata esi tasouke lutikele tatike pine tamata makete esi baekele. ²⁷ Saisa rebe Au beteke ete imi akbunike, suke imi sibakele papelake otoi. Kai saisa rebe au sasae me tlinaimu, suke imi lepaele ete pusue tamata. ²⁸ Rilami le tamata yake le batuke esi bunu nanakwalami po esi supu kbasa kena bunu lalemi mo. Po rilami le Alla rebe Ikbasa kena Ibunu nanakwalami kai lalemi me otoi susate titinai eti pelare. ²⁹ Manu klingklane inai luare esi beline batuke kepene matai tone esa, po inai esa etetu lope tapele mo sepo imi Ama Isuka etetu mo. ³⁰ Imi bua me ulumi lekwe Irekwa esi bokalaru peneka. ³¹ Bei mere hoko rilami yake le Alla laleIje noa imi lesi bei manu klingklanaru.”

Asomi kena naku Yesuse yake
10:32-33
(Luk. 12:8-9)

³² “Sire pine ibeteke me tamata bokala be ile Auku maka lulu, hoko Au beteke ete AmaKu ndete surgare be ile mere Auku maka lulu lekwe. ³³ Po

sepo sire pine inaku me tamata bokala oasi be ile Auku maka lulu mo, hoko Au lekwe naku ete Amaku ndete surgare be ile mere Au maka lulu mo.”

Lulu Yesuse mire mo

10:34-39

(Luk. 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ Eleki Yesuse Ibeteké suike loko Eni maka luluari be, “Imi noake be Au luake lomei nusare kena ono tamata esi rue mise kai lomai yake. Au luake kena ono tamata esi nasuke lomai. ³⁵ Le Au luake kena ono kwete mokwai rare kai amai, kwete bina irare kai inai kai binbelu irare kai inai tamoli. ³⁶ Hoko tamata me luma laleije ruasi, esi musu kai lomai.

³⁷ Sepo sire pine laleije noa inai pise amai lesi beiKu hoko ile mere ilulu Aure saisa mo. Kai sire pine laleije noa eni nanae bina pise mokwai lesi beiKu, ile mere lekwe ilulu aure saisa mo. ³⁸ Sire pine isuka lulu au kena supu teta pise supu bunu kena ai tutini mo kena lulu Au, hoko ilulu Aure saisa mo. ³⁹ Sire pine isuka lulu Alla mo leke mata yake, hoko ilulu Aure saisa mo. Po sepo sire pine imata le ilulu Alla kai lepa Sou Misete bei Alla ete tamata makete, hoko namake irue kai Alla.”

Alla Iriluke misete ete tamata rebe itapa tamata maka hlaleke lokoIje

10:40-11:1

(Mrk. 9:41)

⁴⁰ “Sepo sire pine isuka imi rue kaini hoko mere isuka Au rue kaini neka, kai sire pine isuka Au rue kaini hoko mere isuka Alla rebe Iulake Au lomei nusa meije Irue kaine neka. ⁴¹ Tamata rebe isuka nabi irue me eni lumare le ile nabi rebe ilepae Alla

Eni lepataru, hoko namake Alla Iriluke misete etei saka Iriluke ete nabiaru neka. Kai sire pine isuka tamata rebe lulu Alla Eni sukare hoko Alla Iriluke misete etei saka Alla Iriluke misete ete tamata rebe lulu Alla Eni sukare. ⁴² Kai sire pine iriluke masike kwele ndinane oba toini ete sae kuesa bei tamata meiju le sie meiju Auku maka lulu, hoko Au beteke ete imi be, ‘Namake isupu misete bei Alla sa.’ ”

11

¹ Yesuse Iahnau Eni maka lulua butu esa lesini luaru pela, eleki esi keu. Yo Yesuse Ikeu me henan teanaru kena Iatetuke tamata Yahudiaru kai Illepae Sou Misete bei Alla.

Yesuse Iisike Yohanese maka baptise eni makerike

*11:2-15
(Luk. 7:18-35)*

² Kena Yohanese maka baptise ime bui laleije tamata esi alenake Maka Hlamate Iono tanda heranaru, ³ hoko iulake eni kwetela sie ilaru esi keu tneu Yesuse be, “Ale mere Maka hlamate rebe kena akmenare Alla Italuke be tatike pine Iluake, pibe ami namake tamata makete salo?”

⁴ Yesuse Iombe, “Imi leu beteke saisa rebe imi lene au atetukele kai imi selu tanda herana rebe au onore etei be: ⁵ tamata rebe esi luake loko Aure, esi selu more Au onosi selu, tamata sisate Au onosi keu, tamata rebe usai kai tinaiju puluele Au onosi mise, tamata popole Au onosi lene, tamata matale Au onosi kwana suike, kai Au lepae Sou Misete ete tamata susataru. ⁶ Kai beteke etei be sire ihlaleke loko Au rame, Alla Iono laleije ndina.”

⁷ Kena Yohanese eni maka luluaru esi keu peneka, Yesuse Ilepa Yohanese ete tamata bokala meru be, “Imi keu loko Yohanese ndete otoi nsekile kena saisa? Kena imi selu balate elisuke melate lori lopaije o? ⁸ Imi keu kena selu saisa? Imi keu kena selu tamata rebe ialike pakiane misete? Tamata rebe ialike pakiane misete irue me Kamale eni luma. ⁹ Imi keure kena selu nabi. Tinai Au beteke ete imi be Yohanese ilesi bei nabi. ¹⁰ Bei akmena sa Alla Eni lepate rebe lekire ebeteke Yohanese eni makerike elere:

‘Lene, ile meije rebe Au ulakeni.

Au ulakeni akmena bei Ale, leke iaknekae lalane eteMu.*”

¹¹ Eleki Yesuse Ibeteke be, “Yohanese iaknekae lalane meru kai Au beteke ete imi be, ‘Bei pusue tamata mei nusa meije sae iela lesi bei Yohanese maka baptise mo, po kena Alla Ipletae ite tamata masike tamata tone po iela lesi Yohanese.’ ¹² Bei kena Yohanese maka baptise ilepa loko Alla Ipletae tamatare eti roma meije, tamata neunaru esi atula leke tamata esi lulu loko Alla Eni pletaru yake. ¹³ Le kena Yohanese iluake mosare, yelu rebe uono kena petu meije lekilu akmena kena Alla Eni lepata rebe nabi Musa ilekilu kai pusue nabiaru esi hnaunaru peneka. ¹⁴ Kai sepo imi lene loko saisa rebe Musa kai nabiaru esi lekiule, hoko imi rekwa be Yohanese mere nabi Elia rebe bei akmena sa, nabiaru esi beteke peneka be tatike pine iluake. ¹⁵ Imi lene mimise leke imi nati Auku lepata meiju!”

Tamata Yahudiaru esi lene hnauna kena Alla

* **11:10** Mal. 3:1

Ipletae tamatare mo

11:16-19

¹⁶ Eleki Yesuse Ibetekē be, “Tamata neune rebai meije Au umpamaesi saka saisa? Esi saka kwete tone rebe esi rue me pasare. Esi koti loko esi ebearu be, ¹⁷ ‘Ami menanie lagu lale ndinate ete imi po imi mala mo, ami menanie lagu malerene ete imi po imi rani mo.’ ¹⁸ Sakesa neka, Yohanese iluake iatetuke imi, rebai sesi itahane tia senete kai kinu anggure mo po imi lene loko iatetuke mo. Imi beteke be, ‘Ro tiare ekbasaeni.’ ¹⁹ Eleki Au Tamata Eni Nanare Au luake atetuke imi, Au kane kai Au kinu lupe tamata esi kane kai kinure neka po imi suka Au mo, kai imi beteke be, ‘Ile mere tamata ndasine, nselite, kai Iono ebe kai tamata maka kotie pajakaru kai tamata dosaru.’

Po Alla Eni misete rebe Au kai Yohanese luama atetukele ete imire, selu esi hasile kena tamata rebe esi onto lulure esi atate.”

Alla Ileuke sala ete tamata rebe esi hleke bei esi dosaru more

11:20-24

(Luk. 10:13-15)

²⁰ Eleki Yesuse Ilepa ktili loko tamata me kota rebe Iono tanda herana bokala eteise po esi hleke bei esi dosaru more. ²¹ Ibetekē be, “Tatike pine Alla Ihukume tamata kota Korasime kai kota Bet-saida le esi hleke bei esi dosaru more. Le sepo tanda herana bokala rebe Au onolu eteise, Au onoe ete tamata Yahudi mo ndi kota Tiruse kai kota Sidone hoko tamata ete meru esi naku kai hleke bei onto dosa takwali peneka kai esi alike pakiane tiae rebe aseluke be kaplalesi titinaije. ²² Po imi lene mimise, Au beteke ete imi be, kena

Alla Iteu pakala ete ite tamatare, esi supu hukumane ela lesi bei tamata Tiruse kai Sidone. Le esi selu tanda herane po esi hleke bei esi dosaru mo.

²³ Kai tamata kota Kapernaume Alla Ionosi rue tehaikeNi kena Ipletae tamatare mo po esi supu poie kena otoi susate titinai, le esi suka hleke bei esi dosaru mo. Sepo tanda herana rebe Au onoe eteise pine kena akmenare onoe ete tamata neuna me kota Sodome peneka hoko kota mere erue eti roma meije sa le esi hleke bei esi dosaru titinai.

²⁴ Po imi nete! Kena Alla Iteu pakala ete tamatare, esi hukumane ela lesi bei akmena tamata neuna me kota Sodome le esi selu tanda herana po esi hleke bei esi dosaru mo.”

*Yesuse Itapa ite kena rue mise kai Alla
11:25-30
(Luk. 10:21-22)*

²⁵ Kena mere Yesuse Iktio loko Alla be, “Ama, Maka Kbasa lanite kai tapele. Au kotie trima kasi eteMu, le Aono tamata rebe esi noake be esi rekware esi nati Apletae tamatare mo po Aono tamata rebe esi noake be esi pakuna mo esi natie.

²⁶ Mere, Amu sukare. Hoko AmaKu, Au isikeMu.”

²⁷ Eleki Yesuse Ibeteke be, “AmaKu Iriluke Eni kbasare ete Au kai Iono Au rekwa mise. Tamata sae irekwa Au, Alla Eni nanae mo batuke AmaKu rual. Kai tamata sae irekwa AmaKu mo batuke Au rualKu kai sie rebe Au beteke AmaKu eteise.

²⁸ Imi rebe blake nanami blulu le Yahudiaru esi agamare esi blulute boka hoko luake lokoKu kai Au ono lalemi mise. ²⁹ Lene loko Auku pletare kai atetuke Alla Eni sukare bei Au. Le Au ono imi susa mo kai kwakwae Au mo, hoko lalemi ndene.

³⁰ Auku pleta ete imire eono imi supu misete kai saisa rebe Au ono imi kerire emiri.”

12

*Yesuse Ikbasa kena beteke be ono saisa neka
kena Yahudiaru esi petu pleije*

12:1-8

(Mrk. 2:23-28; Luk. 6:1-5)

¹ Kena petu sae me tamata Yahudiaru esi petu plei, Yesuse kai Eni maka luluaru esi keue lalane me ndinu gandume laleiye. Eleki Eni maka luluaru esi ulu gandume unui kena esi kanele le tiasi sene peneka. ² Kena tamata Parisiaru esi selu mere hoko esi beteke loko Yesuse be, “Aselu mimise! Amu maka luluaru esi ono sala kena iteki agamare esi atate peneka. Le atate ebeteke be, ‘Kena iteki petu pleije, imi kerike sasaisa yake.’ Po esi ulu gandume peneka.”

³ Yesuse Iombe, “Imi baise Alla Eni lepate rebe lekire pene moyo? Ebeteke be, ‘Kena akmenare kamale Dauta kai eni tamata maka luluaru tiasi senere esi ono saisare?’ ⁴ Dauta ikusu me Alla Eni Lumare irana roti rebe lake be kane mo le roti mere rilukele ete Allare, pine esi kanele. Le lulu atete, piasare rebe kane roti mere batuke imamaru.’ ⁵ Kai imi baise Tuhane Eni lepate rebe Musa ilekire pene moyo? Ebeteke be, ‘Masike pela petu pleije imamaru esi ono yelu kena Alla Eni lepata meru me Tuhane Eni Lumare, po tamata esi noake mere sala mo.’ ⁶ Au beteke ete imi be, ‘Ete meije Ile sae me Eni kbasare ela lesi bei Tuhane Eni Lumare.’ ⁷ Alla Ibeteke be, ‘Au sukare imi oki lomai, mere mise lesi bei imi riluke korbane ete Allare.’ Sepo imi nati Eni lepataru mimise

hoko tamata rebe iono sala more imi hukumeni mo. ⁸ Le Au, Tamata Eni Nanae, Au kbasa kena Au beteke be imi ono saisa kena petu pleije lekwe.”

Yesuse Iono ile sae eni bala lei matale emise

12:09-15a

(Mrk. 3:1-6; Luk. 6:6-11)

⁹ Eleki Yesuse Ikeu bei mere kai Ikusu me Yahudiaru esi luma ibada sae me. ¹⁰ Ete mere ile sae me eni bala leini emata. Eleki sie ilaru esi tneu Yesuse be, “Ono tamata imise kena tamata Yahudiaru esi petu pleije yele pibe mo?” Esi tneu ele mere leke esi nikwa Eni nsalale. ¹¹ Po Yesuse Iralakesi be, “Sepo sae bei imia meru eni domba inai sae etetu kena likele kena tamata Yahudiaru esi petu plei hoko iono kena ikerikele kai isiriele bei likele pibe mo?

¹² Le tamatare ipentine lesi bei dombare. Ele mere hoko ono tamata imise kena tamata Yahudiaru esi petu pleije mula mo.” ¹³ Eleki Yesuse Ibeteke loko tamata bala lei matale mere be, “Antolie balamu lomei.” Eleki iantolie balaije, hoko balaije mise saka balai leini saere sosoli. ¹⁴ Po kena tamata Parisiaru esi siri bei luma ibadare, esi lepa lupu kena bunu Yesuse. ¹⁵ Po Yesuse Irekwa laleisu eleki Ikeu bei otoi mere.

Alla Ibitike Yesuse kena Eni Makerike

12:15b-21

Eleki tamata bokala esi keu luluI, kai Iono tamata makerakaru esi mise pususi. ¹⁶ Ilakesi leke esi alenake saisa rebe Ionolu meru ete tamata maketa yake. ¹⁷ Ilakesi mere leke Alla Eni lepate rebe akmena nabi Yesaya ilekiule uonore mere peneka. Nabi Yesaya ileki elere:

- 18** “Ile meije Auku Tamata Makerike rebe Au bitikeNi.
 Rebe Au okiNi titinai kai Iono laleKu ndina titinai. Auku Rore IkbasaeNi leke Ibeteke hukume ete pusue tamata mei nusare.
- 19** Irare kai tamata makete mo, Ibiuwe mo, Ilepa me lalanaru mo leke tamata esi isikeNi.*
- 20** Tamata rebe esi ktili mo kai tamata rebe esi hlaleke ktili more Iono lokosi mamau, leke lalesi kena hlaleke mere sirike beisi yake. Iatula titinai leke tamata esi hlaleke hlamate rebe Au ono eteise roma petu rebe Alla Iteu pakala ete pusue tamata mei nusare.
- 21** Kai pusue tamata mei nusare hlaleke lokoi.”

Yesuse Ihei Alla hoko Iktili lesi bei Belsebule, ro tiaru esi elake

12:22-32

(Mrk. 3:20-30; Luk. 11:14-23)

- 22** Eleki kena petu mere tamata ilaru esi keri tamata sae me ro tiare ekbasaeni loko Yesuse. Ro tiare eono tamata mere iselu mo kai imou. Eleki Yesuse Ionoi mise hoko isupu selu kai ilepa.
- 23** Kena tamata bokala esi selu mere hkutukesi kai esi beteke be, “Ile meije kamale Dauta Eni Anubu pise o?”

24 Po kena Tamata Parisiaru esi lene tamata esi beteke ele mere, esi beteke be, “Belsebule, ro tiaru esi elake mere ekbasae Yesuse leke Iktili kena Isirie ro tiare bei tamata mere.”

25 Po Yesuse Irekwa lalesi hoko Ibeteke lokosi be, “Negara elara lua hoko negara mere atia neka. Kai kota esa pise luma toini rare kai lomai hoko kota pise luma toini mere atia neka. **26** Sakesa

---

* **12:19** Yes. 42:1-4

neka, ro tiaru esi elake ekbasae Au mo kena Au sirie ro tiare. Le sepo ro tiaru esi elake eriluke kbasa ete ro tiae sae kena sirie ro tiae makete hoko esi kbasare ktili moneka. ²⁷ Hoko sepo imi beteka be Belsebule ekbasae Au sirie ro tiare hoko imi maka luluaru esi sirie ro tiare kena kbasa mere lekwe. Ele mere hoko ruasi pine esi tiluke be imi beteka mere tinai mo. ²⁸ Po Alla Eni Rore Ibasaë Au sirie ro tiare, hoko imi rekwa be mere tanda kena Alla Ipletae imi tamatare, menai peneka.

²⁹ Pise umpama, tamata sae ikusu ndea me tamata ktiline eni luma hoko suke loi mina pine ndea yelu bei luma mere sa.

³⁰ Sire pine iono lulu Au mo hoko ilelie Au. Kai sire pine itapa Au mo hoko iatia Auku makerike. ³¹ Bei mere hoko Au beteke ete imi be: sepo sire iono dosa kai ilepae tiae loko Alla, isupu ampune bei Alla sa, po sepo ilepa tiae loko Ro Misete hoko isupu ampune bei Alla moneka. ³² Sire pine ilepa lelie Au, Tamata Eni Nanae hoko isupu ampune bei Alla sa, po sepo ilepa tiae loko Ro Misete hoko kena meije kai kena rebai makete lekwe isupu ampune bei Alla moneka.”

*Ite rekwa aije emisere bei esi buaije
12:33-37
(Luk. 6:43-45)*

³³ “Sepo ai aini sae pine imi beteke be emise hoko esi buaije emise lekwe po sepo ai aini sae pine imi beteke be emise mo hoko esi buaije lekwe emise mo. Le aije mise pise mise more, rekwaë bei esi buaije. ³⁴ Imi tamata neuna meru saka nanate, imi supu lepae lepate misete mo. Le saisa rebe imi lepaele mere esiri bei lalemi. ³⁵ Tamata

misete ilepae yelu miseta bei eni lale misete. Eleyo tamata tiae ilepae yelu tiae bei eni lale tiare.

³⁶ Hoko lene mimise! Kena Alla Iteu pakala ete tamatare, papelake tamata rebe eni lepate eono tamata makete laleije kera pende suke ibetekele ete Alla sa be le mula pine ilepa ele mere. ³⁷ Le bei amu lepate pine rekwa be ankena kai rekwa be asupu hukume.”

Tamata Parisiaru esi kotie Yesuse Iono tanda herane

12:38-42

(Mrk. 8:11-12; Luk. 11:29-32)

³⁸ Eleki Kuru Torataru kai tamata Parisia sie ilaru esi beteke loko Yesuse be, “Ntuane kuru, ami suka selu Aono tanda herane.”

³⁹ Eleki Yesuse Ibetekete be, “Imi tamata rebai meije imi neu titinai kai hlaleke loko Alla mo. Imi kotie Au ono tanda herano? Au ono sae kena meije mo. Po tatike pine imi selu tanda herane saka akmena Alla Iono tanda herane kena nabi Yunuse neka. ⁴⁰ Nabi Yunuse irue petua telu, pita kai kpetu kena iane elake esi tibuini laleije.† Sakesa kai Tamata Eni Nanare neka, Irue mpe liane benaije petua telu, pita kai kpetu. ⁴¹ Namake kena petu rebe Alla Iteu pakala ete tamatare, tamata Niniwe rebe akmena esi mata pende esi kwana suike sakesa kai imi tamata rebai meije kai esi tutuke imi le imi nsalalaru. Le kena akmena esi supu ahnau bei nabi Yunuse esi naku kai hleke bei ono dosa peneka. Au beteke ete imi be masike Auku kbasare lesi bei nabi Yunuse po au lepae Alla Eni lepataru ete imire, imi naku kai hleke

---

† 12:40 Yun. 1:17

bei imi dosaru mo. ⁴² Kena petu Alla Iteu pakala ete imi tamatare, kamale bina bei negara Seba ikwana suike, itutuke imi tamata rebai meije le imi nsalalaru, le kamale bina meije akmenare iluake bei nusa lauke titinai kena ilene kamale Salomo iatetuke irekwa titinaije. Au beteke ete imi be, imi lene mimise, ete meije Ile sae me Eni kbasare lesi bei kamale Salomo, po imi pusumi lene lokoI mo.”

*Ro tiare esiri bei tamata sae me kai ekusu suike
kenai leneka*
12:43-45
(Luk. 11:24-26)

⁴³ Yesuse Ilepa rame be, “Sepo kena ro tiare esiri bei tamata sae, hoko ro tiae mere ekeu lilali me otoi nsekile kena nikwa otoi kena erue, po esupu sae mo. ⁴⁴ Hoko ebeteke be au leu suike loko auku luma rebe au keu bei pende. Kena eleu me luma mere, selue malene, hlaie ndita kai andulikele mise. ⁴⁵ Eleki ekeu kai ekeri ro tiae itua rebe uneu lesi beiye, ukbasae tamata mere eleki urue ete mere. Hoko tamata mere isupu tiae lesi bei akmenare leneka. Mere eono ete imi tamata neuna rebai meije lekwe sepo imi naku kai hleke bei ono dosare mo.”

Yesuse Eni luma toini
12:46-50
(Mrk. 3:31-35; Luk. 8:19-21)

⁴⁶ Kena Yesuse Ilepa kai tamata bokala me lumare sa, inaI kai kwaliNi muliaru esi luake esi kele mpai muli kai esi atula kena tetueNi. ⁴⁷ Eleki ile sae me ibeteke lokoI be, “InaMu kai kwaliMu muliaru esi mpai muli esi suka tetueMu.”

48 Po Yesuse Ibetekile mere be, “Arekwa be inaKu kena sire? Kai kwaliKu kena siasi? Tamata makete lekwe inaKu kai kwaliKue neka.” **49** Eleki Itiluke Eni maka luluaru kai Ibetekile, “Meije inaKu kai kwaliKusi! **50** Le sire pine iono lulu AmaKu ndete surgare Eni pletare, hoko ile mere pine kwaliKu pise betaKu pise inaKu.”

13

Umpama kena tamata maka mulae bibite

13:1-9

(Mrk. 4:1-9; Luk. 8:4-8)

1 Kena petu mere neka Yesuse Ikeu bei luma mere lorau tlakare eleki Irue me tlaka leine. **2** Eleki tamata boka titinai esi luake kai esi keholi Yesuse, hoko Irue kena soa buini ndau tlakare yo tamata meru esi kele nda laiuluije. **3** Eleki Yesuse Iatetuke yelu bokala etesi kena umpama be:

“Kena petu sae me maka andinu imulae bibite.

4 Kena imulae bibitaru, bibita leini utetu kena lalane. Eleki manua ndete teture uluake, ukane pusue bibita me lalane. **5** Bibita leini utetu kena otoi rebe batu bokala hoko tapele ela mo. Eleki bibita meru kusu nunu le tapele ete mere ela more pe. **6** Po kena lemataije sare, bibita kwawi meru unseki kai umata le esi lamuite ekusu nanu mo.

7 Bibita leini utetu kena ai lulua uwei. Eleki ai lulua meru ukaplete bibita kwawi meru eti umata.

8 Po bibita leini utetu kena tapele nkopane. Hoko esi hasile bokala; rebai utune pise rebai butu ne pise rebai butu telu bei bibita rebe mulaule.”

9 Yesuse Ialenake mere pela eleki Ibetekile lokosi be, “Imi lene mimise leke imi nati Auku lepata meiju!”

Yesuse Iahnau kena umpama le mula?

13:10-17

(Mrk. 4:10-12; Luk. 8:9-10)

¹⁰ Eleki Eni maka luluaru esi tehaikeNi kai esi tneul be, “Le mula pine Aalena etesi kena umpare?”

¹¹ Yesuse Iralakesi be, “Le Alla Iriluke misete ete imi peneka leke imi rekwa be Ipletae imi tamatare eleka, po sie makete Iriluke misete etesi mo. ¹² Sire pine inati lepate bei Alla toto, tatike pine inati boka lesi. Po sire pine isuka nati lepate bei Alla mo, hoko tatike pine inete loko lepate sasaisa moneka. ¹³ Bei mere hoko Au alena kena umpama etesi, le masike esi selulu po esi ono saka esi selulu mo, masike esi lenelu po esi ono saka esi lenelu mo kai esi natilu mo. ¹⁴ Ele mere Alla Eni lepata rebe akmenare nabi Yesaya ilekire eono tinai. Alla Ilepa elere:

‘Tamata esi lene rame po esi nati mo,
esi selu rame po esi rekwa saisa rebe esi
selure mo.*

¹⁵ Le tamata meru lalesi rekwa moneka, tlinaisu popola peneka, kai mataisu matapola peneka.

Eono ele mere leke mataisu selu mo, tlinaisu lene mo kai laleisu nati mo kai esi hlaleke loko Au suike mo, leke Au onosi hlamate yake.’ ”

¹⁶ Eleki Yesuse Ilepa rame loko Eni maka luluaru be, “Po Imi supu misete bei Alla le imi selu kai imi lene. ¹⁷ Imi nete mimise! Nabia bokala kai tamata bokala rebe esi lulu Allare esi suka selu saisa rebe imi selulu meiju po esi supu selulu mo. Kai esi

---

* ^{13:14} Yes. 6:9-10

suka lene saisa rebe imi lenelu meiju po esi leneu mo.”

Yesuse Ibetekē Eni hnaune kena umpamare esi natire

13:18-23

(Mrk. 4:13-20; Luk. 8:11-15)

¹⁸ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi leneka be, “Imi lene umpama kena tamata maka mulae bibite esi natire. ¹⁹ Bibita rebe utetu kena lalane, meru saka tamata esi lene Alla Eni lepate po esi nati mo hoko takwali mo lepata rebe lepaelu eteise ro tiare eono esi nete lokolu moneka. ²⁰ Bibita rebe utetu kena otoi rebe batu bokala hoko tapele ela more, mere saka tamata esi lene Alla Eni lepate kai esi hnouke me laleisu sosoli kena lale ndinate. ²¹ Bibite kwawi meru esi lamuite kusu nanu lope mo, hoko unseki nunu, mere saka tamata esi lene Alla Eni lepate po dasare sae mo hoko erue kena laleisu takwali mo. Hoko kena esi supu susate le esi hlaleke loko Aure hoko esi hleke Alla Eni lepate, kai esi naya. ²² Bibita rebe utetu kena ai lulia uweije, natire tamata rebe esi lene Alla Eni lepataru po esi nete loko taneia mei nusa meije. Esi hidupe ele mere epele Alla Eni lepataru hoko esi hasile sae mo. ²³ Bibita rebe utetu kena tapele nkopane, mere saka tamata esi lene kai esi lulu Alla Eni lepata meru kena misete. Hoko tamata meru saka bibitaru ukusu pine uela mise hoko esi hasila bokala; rebai utune pise rebai butu ne pise rebai butu telu bei bibita rebe mulaule.”

Umpama kena palate kai gandume

13:24-30

24 Yesuse Ialena kena umpama sae me lekwe ete tamata bokala meru be, “Alla Ipletae tamatare saka umpama meije: Tamata maka andinu imulae gandume, bibite misete me eni ndinure.[†]

25 Po kpetu sae me kena pusue tamataru esi ntulu peneka, tamata rebe isukai more iluake imulae palata labui selake gandume mere eleki ikeu.

26 Eleki kena gandumaru ukusu kai uono kena esi tukuna nere, kena mere pine palataru renae.

27 Maka andinu mere eni tamata makerikaru esi selu palataru ukusu sakesa kai gandumaru hoko esi luake lokoi kai esi beteke be, ‘Ntuane, aulake ami mulae bibita rebe miseta kena ndinure yo palataru ukusu me ndinure bei etia?’ **28** Ntuane mere iombe, ‘Mere tamata rebe laleije tiake aure imulaelu.’ Eleki esi beteke lokoi be, ‘Ntuane, asuka kena ami keu bori palataru o?’ **29** Po iombe, ‘Yake, le kena imi bori palataru, imi bori kai gandumaru. **30** Sebeie lualu kusu sakesa eti roma petu kena ulule. Kena petu mere tatike pine au beteke ete tamata maka uluaru be: Lupuke palataru akmena kai lo totoini eleki tutuelu. Eleki lupuke gandumaru kai hnoukelu kena auku luma terture.’ ”

*Tamata rebe esi hlaleke loko Allare esi tapa boka
kai ktili saka sasawi inaije ekusu ela kai ragire
esake tarigure*

13:31-35

(Mrk. 4:30-34; Luk. 13:18-21)

[†] **13:24** Ndinure nusa meije. Bibita rebe misetaru, mere tamata rebe esi lulu Alla Eni pletare kai palataru, mere tamata rebe esi lulu ro tiare esi elake eni pletare.

³¹ Yesuse Ialena umpama makete etesi lekwe be, “Alla Ipletae imi tamatare esi keadane saka sasawi inaije. Tamata maka andinu irana sasawi inai eleki imulaele me eni ndinure. ³² Bibite mere tone lakwai esa bei bibita maketaru, po kena ekusu kai eelare, eela lesi bei utane loini maketaru. Eono aini lolete, hoko manuaru lomei uono alai kena esi sanaiju.”

³³ Kai Ialenake umpama sae meije etesi lekwe be, “Alla Ipletae imi tamatare esi keadane saka ragi. Bina sae irana ragi teputi eleki itoha kai tarigu kiloa butu lua eti eono tarigure sa.

³⁴ Pusue meru Yesuse Iatetuke ete tamata bokala meru kena umpama. ³⁵ Leke pusue eono lulu Alla Eni lepate rebe akmena Eni nabire ibeteke be:

“Kena Au lepa kaise Au pake umpama.

Au beteke yelu rebe bei kena nusare etola menai eti meije sae irekwa more.”‡

Yesuse Ibeteke umpama gandume kai palate esi nature

13:36-43

³⁶ Eleki Yesuse Ikeu bei tamata bokala meru ileu lora Eni luma. Eleki Eni maka luluanu esi luake lokoI kai esi beteke lokoI be, “Ama, Abeteke umpama palate kai gandume esi nature ete ami mina.”

³⁷ Eleki Iralakesi be, “Tamata rebe imulae bibita miseta meru Au, Tamata Eni Nanae; ³⁸ ndinure nusa meije. Bibita miseta meru tamata rebe esi lulu Alla Eni pletare kai palata meru tamata rebe esi lulu ro tiaru esi elake esi pletare. ³⁹ Tamata rebe laleije tiake tamata maka andinu mere, eleki

---

‡ ^{13:35} Isi. 78:2

imulae palataru selake gandumaru, mere ro tiaru esi elake. Petu kena ulure mere petu kena Alla Iteu pakala ete tamatare, kai tamata maka uluaru mere malekataru.

40 Kai palata meru lupukelu kai tutuelu kena auwera sakesa kai Alla Iteu pakala ete tamatare neka. **41** Kena mere Au Tamata Eni Nanare Au ulake Auku malekataru loko Auku otoi maka pletare leke esi lupuke pusue tamata rebe esi ono tamata makete esi ono dosare kai pusue tamata rebe esi ono neune. **42** Eleki Auku malekataru esi poiesi kena auwe elake titinai, ete mere esi rani kai esi supu susate ela titinai. **43** Kena mere tamata rebe esi lulu Alla Eni pletaru selusi hita saka lematai, kena esi rue me Alla Eni otoi maka pletare. Imi lene loko Auku lapataru mimise!"

*Umpama kena tanei belini ela titinai
13:44-46*

44 Eleki Yesuse ialenake umpama makete lekwe be, "Alla Ipletae imi tamatare esi keadane saka tanei rebe esi beline ela titinai, rebe tamata ibunikele mpe tapale lebui me ndinu. Eleki tamata sae itetuele, eleki ikaliele nanu lesi leneka. Eleki laleije ndina titinai hoko ikeu abelie pusue eni taneiaru eleki isabe ndinu mere.

45 Kai Alla Ipletae imi tamatare umpamae saka tamata maka abeli rebe inikwa mutiara misete lakwai esa. **46** Eleki kena itetue mutiara rebe misete lakwai esa mere, ikeu abelie pusue eni taneiaru eleki isabe mutaiara mere."

*Umpama kena uete
13:47-50*

47 Eleki Yesuse Ibeteke loko Eni maka luluaru lekwe be, "Alla Ipletae imi tamatare esi keadane

lupe keadane kena poie uete ndau meite neka, eleki ekerike iane ooani bokala. ⁴⁸ Eleki kena uete mere penu peneka, tamata esi neha uete mere lora laiului, eleki esi rue esi lupuke iane rebe misete kai esi kute kena sokate yo iane tiare esi poiele. ⁴⁹ Sakesa neka kena Alla iteu pakala ete tamatare, malekataru esi keu pusue nusa meije eleki esi tebi tamata neunaru bei tamata rebe esi lulu rebe Alla Isukare. ⁵⁰ Eleki esi poie tamata neunaru kena auwe rebe ela titinai, ete mere esi rani kai esi supu susate ela titinai.”

Kuru rebe ilene loko Alla Eni pletare irekwa kena atetuke hnauna takwaline kai beluke

13:51-52

⁵¹ Eleki Yesue Itneu Eni maka luluaru be, “Imi nati pusue umpama rebe Au betekelu ete imire pibe mo?” Eleki esi ombe, “Yele Ntuane, ami nati.”

⁵² Yesuse Ibetekelokosi be, “Papela kuru Torate rebe ilene loko Alla Eni pletare, irekwa kai iktili kena atetuke hnauna rebe takwaline kai beluke. Mere lupe luma upuije isirie eni tanei lakwaline kai beluke bei otoi kena hnoukelu leke ipakelu.”

Tamata me Yesuse Eni hena esi suka lene lokoI mo

13:53-58

(Mrk. 6:1-6; Luk. 4:16-30)

⁵³ Kena Yesuse Ialenake umpama meru pela peneka, eleki Ikeu bei otoi mere. ⁵⁴ Eleki kena Iluake me Eni hena Nasarete, Iatetuke tamata ete meru me esi luma ibadare. Kena esi lene Yesuse Iatetuke hoko esi herane titinai kai esi beteke loko lomai be, “Tamata meije Isupu Eni maka rekwa meije bei etia? Kai Isupu kbasa kena ono tanda herane bei etia? ⁵⁵ Ile Meije tukane makerike

aije eni nanare pi moyo? Meije Maria eni nanare pi moyo? Kai kwaliNisi kena Yakobuse, Yusupe, Simone kai Yudase pi moyo? ⁵⁶ Kai betalsi rue etere meije pi moyo? Hoko Irekwa pusue hnauna meiju bei etia?”

⁵⁷ Hoko esi suka lene lokoI moneka. Eleki ibeteke lokosi be, “Piasare nabi isupu holmate bei tamata etika-etika neka po me eni hena kai eni luma toine isupu holmate mo.” ⁵⁸ Tamata me Eni henare esi suka hlaleke loko Yesuse mo hoko Iono tanda herana boka ete mere mo.

14

Herodese iulake tete Yohanese maka baptise ulu buaije

*14:1-12
(Mrk. 6:14-29; Luk. 9:7-9)*

¹⁻¹² Kena akmena kamale Herodese ikai saui Herodiase, kwalini Pelipuse eni bina. Hoko Yohanese maka baptise ibeteke loko Herodese be, “Amise mo le Tuhane Eni lepate rebe Musa ilekire ebeteke be akai saumu yake le kwalimu imata mosa.” Eleki Herodese isuka bunu Yohanese po rilai le tamata makete, le esi beteke be Yohanese nabi. Eleki Herodese iulake tamata leke esi kerike Yohanese, loi kai kusueni kena bui.

Eleki kena Herodese eni pesta kena petu ru-eleije hoko Herodiase eni nanae binare imala me tamata oasi kai iono Herodese laleije ndina titinai. Herodese ila kai ibeteke loko kwete bina mere be, “Kuanae, akotie saisa neka au rilukele etemu.”

Inai ibeteke kenai leke ikotie Yohanese ulu buaije. Eleki kwete bina mere ibeteke be, “Au

kotie Yohanese maka baptise ulu buaije kena bake inai kena meije neka.”

Herodese laleije kera titinai po ila me eni tamuaru oasi peneka, hoko iono lulu kwete binare ikotire. Iulake tamata esi keu me bui leke tete Yohanese ulu buaije. Eleki esi keri Yohanese ulu buaije kena bake inai, esi rilukele ete kwete binare eleki irilukele ete inai. Kena Yohanese eni maka luluaru esi lene be imata peneka, esi luake kena rana nanakwalaije leke esi hnoukeni. Eleki esi keu beteke ete Yesuse. Eleki takwali mina pine kamale Herodese ilene esi aleneke Yesuse hoko ibeteke be, “Ile Yohanese rebe au ulake tamata kena tete ulu buaije, ikwana suike bei matale peneka hoko isupu kbasa kena ono tanda herane.”

Yesuse Iala tamata usata lima lesi kena roti buai lima kai iana inai lua

14:13-21

(Mrk. 6:30-44; Luk. 9:10-17; Yoh. 6:1-14)

¹³ Kena Yesuse Ilene be Yohanese Imata peneka, eleki Isuka keu bei otoi mere. Isa soa buini loko otoi rebe tamata esi rue kena more leke rual ete mere. Po tamata bokala esi rekwa hoko esi keu lokoI bei esi kotaru loko nda kmalane. ¹⁴ Kena Yesuse Itati kena soa buine Iselu tamata bokala ete mere. Eleki laleIje noasi hoko Iono tamata makeraka bei sie meru esi mise.

¹⁵ Eleki kena kmau peneka Eni maka luluaru esi lomei tehaikeNi kai esi beteke lokoI be, “Yesuse, meije ite kena otoi malene kai mei kmau peneka, hoko Aulake tamata meru esi keu me hena teanaru leke esi sabe manane.”

¹⁶ Po Yesuse Ibeteke lokosi be, “Ulake esi keu yake. Imi riluke manane etesi.”

¹⁷ Esi ralakeNi be, “Batuke amiki roti buai lima kai iana inai lua.”

¹⁸ Yesuse Iombe, “Keri lomei lokoKu.” ¹⁹ Eleki Iulake tamata bokala meru esi rue kena melate. Eleki Irana roti buai lima meru kai iane inai lua meru, eleki Ilimese lolete lanite kai Ikotie trima kasi ete Alla, pine Ibire rotiaru. Eleki Irilukelu ete Eni maka luluaru leke esi larakelu ete tamata bokala meru. ²⁰ Pususi kane eti esi pila. Eleki Eni maka luluaru esi lupuke roti lesinaru kena sokata butu esa lesini lua penu. ²¹ Tamata rebe esi kanere mokwai usata lima, some bina kai kwetela mo.

Yesuse Ikeu ndete kwele babai

14:22-33

(Mrk. 6:45-52; Yoh. 6:16-21)

²² Eleki Yesuse Iulake Eni maka luluaru esi sa kena soa buini leke esi sabu tlakare akmena beiNi, kai Iulake tamata bokala meru esi leu. ²³ Kena tamata meru esi leu peneka, eleki Ikeu lolete ulate bubui kena kotie loko Alla. Kena kmau peneka ruai me ulate bubuije sa. ²⁴ Kena mere Eni maka luluaru esi sai kena soa buini roma tlaka tlai peneka po esi ktili moneka le sanute ktili bei me oasi.

²⁵ Eleki kpture kasuke olasa telu pise ata, Yesuse Iluake lokosi. Ikeu ndete kwele babai. ²⁶ Eleki kena Eni maka luluaru esi seluI keu ndete kwele babai, hkutukesi kai esi beteke be, “Mere nitu matale!”

²⁷ Po Ibeteke lokosi sosoli be, “Ndene! Meije Au, rilami yake!”

²⁸ Eleki Petruse ibeteke lokoI be, “Tuhane, sepo mere Ale hoko ulake au keu ndete kwele babai lome lokoMu.”

²⁹ Yesuse Iombe, “Lomei.” Eleki Petruse irulu bei soa buine eleki ikeu ndete kwele babai loko Yesuse. ³⁰ Po kena Petruse iblake sanute ktili kuate eleki rilai, hoko imolo eleki ibiuwe be, “Tuhane, tapa au mina!”

³¹ Eleki Yesuse Ikerike balaije sosoli kai beteke be, “Petruse, ahlaleke loko Au ktili mo. Le mula pine ahlaleke loko Au ktili more?”

³² Luasi sa lolete soa buine eleki sanute ndene ne. ³³ Eleki Eni maka luluaru esi tatu lokoI kai esi beteke be, “Tinai, Ale Alla Eni Nanae.”

Yesuse Iono tamata makeraka me otoi Genesarete esi mise

14:34-36

(Mrk. 6:53-56)

³⁴ Eleki kena esi luake me tlaka tebaije, esi tati me otoi Genesarete. ³⁵ Kena tamata ete meru esi rekwa be tamata rebe Iluake mere Yesuse, hoko esi alenakeNi ete pusue tamata me otoi mere. Eleki esi keri tamata makerakaru loko Yesuse. ³⁶ Eleki esi kotie bei Yesuse leke esi kerike Eni lapu nanuke esi nuruije. Hoko pusue tamata rebe esi kerike Eni lapu nanuke esi nuruije esi mise bei esi makerake.

15

Lulu Alla Eni lepataru mise lesi bei tamata esi atate

15:1-9

(Mrk. 7:1-13)

¹ Eleki tamata Parisia kai kuru Torata sie telua pise ataya esi luake bei mpai kota Yerusalem loko Yesuse. Eleki esi tneuI be, ² “Le mula pine Amu maka luluaru esilulu iteki atate more? Le esi kane esi koa bala lulu iteki atate moneka.”

³ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi be, “Kai imi lekwe, imi lulu Alla Eni lepata rebe Musa ilekire mise mo le batuke bei imi suka lulu imi ntuana menaru esi atate. ⁴ Le Alla Ibetekē be, ‘Holmate amamu kai inamu.’ Kai ‘Sepo sire pine ilepa tiae loko amai pise inai hoko isupu hukume matale.’ ⁵ Po imi atetuke be: Sepo sire pine ibeteke loko amai kai inai be, ‘Taneia rebe suke au riluke ete imire au riluke ete Alla kena kurbane* peneka hoko saisa ete imi moneka.’ ⁶ Mere imi atetuke tamata leke esi lulu Alla Eni lepata rebe Musa ilekire yake, hoko esi holmate amasi kai inasi moneka. Ele mere hoko imi ntuana menaru esi atate eono imi sobue Alla Eni lepataru. ⁷ Imire tamata maka ono misete lelemake! Saisa rebe akmena nabi Yesaya ibetekele rebe ekena imire tinai. Ibetekē be:

⁸ ‘Tamata meiju esi holmate Au batuke kena
esi lepataru

yo laleisu lau bei Au.†

⁹ Esi lupuke lomai kena isike kai lene loko
Aure bei lalesi titinai mo;
le esi atetuke lulu tamata eni atate neka.’ ”

*Yesuse Iatetuke saisa rebe eono tamata indopo
me Alla oal*

15:10-20

(Mrk. 7:14-23)

¹⁰ Eleki Yesuse Ikoti tamata bokala kai Ibetekē lokosi be, ¹¹ “Imi lene meije mimise leke imi nati! Manane rebe ekusu tamata biruije eono tamata mere indopo mo. Po lepata tiae rebe usiri bei tamata biruije uatia tamata mere me Alla oal le mere bei mpe lalei.”

---

* **15:5** Kurbane mere yelu rebe rilukele ete Allare. † **15:8** Yes.
29:13

¹² Eleki Eni maka luluaru esi lomei tehaikeNi kai esi tneuI be, “Yesuse, Amu lepata minaru uono tamata Parisiaru laleisu tiare Arekwa, o?”

¹³ Eleki Yesuse Iralakesi kena umpama be, “Tnanele sasaisa neka rebe AmaKu ndete surgare Iatnane more namake borie. ¹⁴ Puli kai tamata Parisia meru yake. Sie meru saka tamata elaka mata polala. Hoko sepo tamata matapolale ilalu tamata matapolale hoko luasi tetu kena likele.”

¹⁵ Eleki Petruse ibeteke loko Yesuse be, “Ntuane, beteke umpama minare esi nature ete ami mina.”

¹⁶ Yesuse Iralakesi be, “Imi nati Auku alena umpama minare moyo? ¹⁷ Suke imi nati mimise be sasaisa neka rebe ekusu tamata biruije erulu lope tibuine, eleki tatike pine esiri bei nanakwalaije. ¹⁸ Po lepata tiae rebe usiri bei tamata biruije, ubei mpe lalei hoko uatiai. ¹⁹ Le tamata laleiye noake yelu tiaru hoko ibunu, isablia, iono ntasite, indea, ibeteke rebe tinai mo kena teu pakalare kai ilepae tiae ete tamata makete. ²⁰ Pusue meru pine uatia tamata. Po koa bala lulu atate more eatia tamata mo.”

*Bina sae me tamata Yahudi mo, ihlaleke ktili
loko Yesuse*
15:21-28
(Mrk. 7:24-30)

²¹ Eleki Yesuse Ikeu bei mere lori otoi rebe tehaike kota Tiruse kai Sidone. ²² Eleki bina Kanane sae tamata Yahudi mo, bei otoi mere ilu-ake kai ikloloe loko Yesuse be, “Tuhane, Dauta eni nanae, laleMu noa au noma! Kuanae binare ro tiare ekbasaeni, hoko iblake kera titinai.”

²³ Po Yesuse Iralakeni mo. Eleki Eni maka lulu-
aru esi lomei tehaikeNi kai esi kotie beini be, “Ntu-
ane, ulake ikeu noma le ibiuwe mei ite mulimaru
kuate.”

²⁴ Yesuse Ibeteke loko bina mere be, “Alla Iulake
Au lomei batuke loko tamata Israelaru (Yahudi)
le esi saka domba rebe sirikele bei esi upuije.
Tamata Yahudi more, Alla Iulake Au lokosi mo.”

²⁵ Po bina mere ilomei tehaike Yesuse kai itatu
lope tapele eleki ibeteke be, “Tuhane, tapa au
mina.”

²⁶ Eleki Yesuse Ilepa lokoi kena umpama be,
“Sepo rana kwetelaru esi manane eleki rabakele
ete asure, mere mise mo.”

²⁷ Eleki bina mere ibeteke loko Yesuse kena
umpama leneka be, “Tinai Tuhane, po asure
lekwe ekane esi upuije eni manana oai rebe utetu
bei mejare lope tapele neka.”

²⁸ Eleki Yesuse Ibeteke lokoi be, “Matabinane,
ahlaleke loko Au ktili titinai! Hoko saisa rebe
asukare Au onoe etemu.” Hoko eni nanae binare
imise sosoli kena mere neka.

Yesuse Iono tamata bokala esi mise

15:29-31

²⁹ Eleki Yesuse Ikeu bei otoi mere, Ikeue tlaka
Galilea leini eleki isa lolete ulate bubui sae me kai
irue ete mere. ³⁰ Eleki tamata bokala esi luake
esi keri tamata harekutaru, tamata matapolalaru,
tamata sisataru, tamata mounaru, kai tamata
makerake maketa bokala lekwe. Esi tolae tamata
makeraka meru me Yesuse oalje eleki Iono esi
mise pususi bei esi makerakaru. ³¹ Kena tamata
bokala ete meru esi selu tamata mounaru esi lepa,
tamata harekutaru esi mise, tamata sisataru esi

tnipa, tamata mata polalaru esi selu, hoko esi herane titinai kai esi isike Alla rebe tamata Israelaru (Yahudiaru) esi hlakele lokoIje.

*Yesuse Iala tamata usata ata lesi
15:32-39
(Mrk. 8:1-9)*

³² Eleki Yesuse Ikoti Eni maka luluaru kai Ibeteke lokosi be, “Tamata bokala meiju, malerekesi le esi luluKu petua telu kena esi lene Sou Misete peneka, hoko esi manane pusu peneka. Meije Au suka ono esi leu tia seneke mo, le namake me lalane esi ktili mo.”

³³ Eleki Eni maka luluaru esi ralakeNi be, “Tuhane, meije ite kena otoi malene hoko manane sae kena tamata bokala meiju pususi kane mo.”

³⁴ Eleki Yesuse Itneusi be, “Imi supu roti buai ila ete mere?” Eni maka luluaru esi ralakeNi be, “Buai itu. Kai iana tonia inai ilaru lekwe.”

³⁵ Eleki Yesuse ipletae tamata meru esi rue mpe tapele. ³⁶ Eleki Irana roti buai itu meru kai ianaru, Ikotie trima kasi bei Alla lelu. Eleki Ibirelu, Irilukelu ete Eni maka luluaru kai esi larakelu ete tamata meru. ³⁷ Tamata meru esi kane eti esi pila pususi. Eleki Eni maka luluaru esi lupuke roti lesinu kena sokata penuta itu. ³⁸ Tamata rebe esi kane meru mokwai usata ata, some bina kai kwetela mo.

³⁹ Eleki Yesuse Iulake tamata meru esi leu ne. Eleki Yesuse lekwe isa soa buini lopai otoi Magadane.

16

*Tamata Parisia kai Sadukiaru esi kotie Yesuse
Iono tanda herane*

16:1-4

(Mrk. 8:11-13; Luk. 12:54-56)

¹ Eleki tamata Parisia kai Sadukia sie ilaru esi luake loko Yesuse kena esi tehekeNi leke esi nikwa Iono sala. Esi kotie Iono tanda herane leke esi rekwa be Alla IulakeNi loko ite pibe mo. ² Po Yesuse Ibeteke lokosi be, “Kena lemataije suni nere imi beteke be, ‘Bobanure lea le lanite lala.’ ³ Kai kena beleti imi beteke be ‘Petu meije ulane elake le lanite lala kai mohine.’ Imi selu lanite, lea pise ulane imi rekwa, eleyo saisa rebe uono kena nusa rebai meije imi rekwa mo. ⁴ Imi tamata rebai meije imi neu kai hlaleke ktili loko Alla mo! Imi kotie Au aseluke tanda herane po Au aseluke tanda bei Alla ete imi mo, batuke tanda rebe ekena nabi Yunuse.”

Eleki Yesuse ikeu beisi ne.

*Yesuse Ibeteke loko Eni maka luluaru leke esi
keta bei tamata Parisia kai Sadukiaru esi hnaunaru*

16:5-12

(Mrk. 8:14-21)

⁵ Kena Yesuse Eni maka luluaru esi sabu tlaka Galilea kena soa buine esi nete keri roti mo. ⁶ Eleki Yesuse Ibeteke lokosi be, “Imi keta bei tamata Parisia kai Sadukiaru esi ragire.”

⁷ Eleki esi noake kai esi lepa loko lomai be, Ilepa ele mere le ite keri roti more pe.

⁸ Yesuse Irekwa saisa rebe esi lepaele. Hoko ibeteke lokosi be, “Le mula pine imi lepa loko imi keri roti more? Imi hlaleke ktili loko Au mo! ⁹ Imi nati mosa. Au ala tamata usata limaru batuke kena roti buai lima. Esi kane pela, imi lupuke esi

lesine kena sokata butu esa lesini luare, imi nete
loko moneka. ¹⁰ Pise Au ala tamata usata ataru
batuke kena roti buai iture, eleki imi lupuke esi
lesine kena sokata iture, imi nete loko more neka.
¹¹ Imi nati mo. Au lepa kai imire loko roti mo. Imi
nete mimise! Keta bei tamata Parisi kai tamata
Sadukiaru esi ragire.”

¹² Eleki bei mere mina pine esi nati be Yesuse
Ilepa loko ragi kena ono roti mo, po Ilepa loko
tamata Parisiaru kai Sadukiaru esi hnaunaru.

*Petruse iralake Yesuse be, “Ale Alla IulakeMu
kena Aono hlamate tamata bei dosa.”*

16:13-20

(Mrk. 8:27-30; Luk. 9:18-21)

¹³ Yesuse kai Eni maka luluaru esi keu siba lora
otoi sae tehaike kota Kaisare Pilipi. Kena esi luake,
Itneu Eni maka luluaru be, “Tamata esi ombe
Tamata Eni Nanae mere sire?”

¹⁴ Esi ralakeNi be, “Leini esi beteke be Yohanese
maka baptise, leini lekwe esi beteke be Elia, kai
leini me lekwe esi beteke be Yeremia pise ile sae
bei nabiaru.”

¹⁵ Eleki Yesuse Itneusi be, “Po Imi beteke Aure
sire?”

¹⁶ Simone Petruse iralakeNi be, “Ale Maka Hla-
mate rebe Alla IulakeMu kena Aono hlamate
tamata bei dosa, Ale Alla Eni Nanae rebe Irue eti
pela.”

¹⁷ Eleki Yesuse Ibeteke lokoi be, “Simone,
Yunuse eni nanae, asupu misete bei Alla. Le
aralake mere tamata ibeteke ete ale mo po mere
AmaKu ndete surgare Ibeteke etemu. ¹⁸ Ele mere
hoko Au beteke ete ale be amu nane Petruse, esi
natire batu kurule! Namake pine Au bitikemu
kena aono elake ete tamata rebe esi hlaleke loko

Aure, saka batu kurule kena lumare esi pandasire, kai Atapa tamata rame kena hlaleke lokoKu. Tamata sae iktili kena iatiasi moneka kai ro tiaru esi elake supu atiasi moneka. ¹⁹ Kai kena Alla Ipletiae imi tamatare Au riluke kbasa etemu kena ature tamata. Saisa rebe alake tamata leke esi ono mo pise saisa rebe asuka tamata esi onoe mei nusare, Alla ndete surgare lekwe Isukae.”

²⁰ Eleki Yesuse Ilake Eni maka luluaru be, “Alenake Au, Maka Hlamate rebe Alla Iulake Au kena ono hlamate tamata bei dosare ete tamata makete yamina.”

Yesuse Ibeteke be, “Takwali mo Au mata neka!”

16:21-28

(Mrk. 8:31-9:1; Luk. 9:22-27)

²¹ Menai bei mere Yesuse Ibeteke ntoli ete Eni maka luluaru be, “Suke Au keu lolete Yerusalem eleki Au supu susate elake bei tamata elaka me Tuhane Eni Lumare kai imama elakaru kai kuru Torataru. Esi sukaKu mo hoko esi bunuKu, po ele petu luare Au kwana suike.”

²² Eleki Petruse ikeriNi lau toto beisi pine ilak-eNi be, “Tuhane, Alla Ihetie susate mere beiMu! Susate mere kena Tuhane Ale yake.”

²³ Po Yesuse Ihali lokoi kai Ibeteke be, “Heti beiKu! Ale mere saka ro tiaru esi elake le anete loko Alla mo po anete loko yelu bei tamatare.”

²⁴ Eleki Yesuse Ibeteke loko Eni maka luluaru be, “Imi suka luluKu hoko suke nete loko saisa rebe imi sukare moneka. Masike imi suka mo pomine Au suka hoko lalemi kera po imi luluKu neka. Masike esi bunumi saka esi paku imi ahlake ai batai po mula mo leke erimi luluKu rame. ²⁵ Le sepo imi suka luluKu mo le imi suka mata mo

hoko imi rue kai Alla eti pela moneka. Hoko sepo imi mata le imi luluKu hoko imi supu rue kai Alla eti pela. ²⁶ Le masike tamata isupu pusue tanei miseta bei nusa meije po tatike pine kena imatare, isupu hukumane me otoi lauke bei Alla hoko tanei miseta meru sae etei moneka. Hoko tamata mere iono tekwa sasaisa kena irue tehaike Alla moneka!

²⁷ Le takwali moneka Tamata Eni Nanae Iluake sakesa kai Eni malekataru kena kbasa bei AmaI. Kena mere Ihukume tamata lulu saisa rebe ionore. ²⁸ Imi lene lokoKu mimise! Bei imia meru leini me esi mata mosa eti roma esi selu Au Tamata Eni Nanae Iluake kena Iono Kamale.”

17

*Yesuse Ilelie nanaIje kai Eni lapune ndete ulate
17:1-13
(Mrk. 9:2-13; Luk. 9:28-36)*

¹ Eleki petua ne suike, Yesuse Ikeri Petruse, Yakobuse kai kwalini Yohanese, esi sa lolete ulate nanuke. Ete mere batuke ata ruasi. ² Eleki Yesuse Ilelie nanaIje me telu oaisu, Yesuse oalaleIje hita saka lematai kai Eni lapune puti titinai kai selue kliki. ³ Eleki telusi selu Musa kai Elia rebe nabi akmenaru, luasi alena kai Yesuse.

⁴ Eleki Petruse ibeteke loko Yesuse be, “Tuhane, ami lalema ndina titinai le teluma ete meije kai Imi. Sepo Asuka hoko au ono tala telu ete meije: sae eteMu, sae ete Musa, kai sae ete Elia.”

⁵ Kena eri lepa sa moputire erulu sou lutike Yesuse, Musa kai Elia telusi. Moputire ehita. Eleki Alla Ilepa bei moputire be, “Meije Auku Anae hoko Au okiNi rame. Iono laleKue ndina. Imi lene lokoI!”

⁶ Kena Yesuse Eni maka lulua telu meru esi lene lepate mere rilasi titinai hoko esi tatu eti oalalesi roma tapele. ⁷ Po Yesuse Iluake lokosi eleki Ikerikesi kai Ibeteke lokosi be, “Kele, rila yake!” ⁸ Eleki kena esi bitike ulusi esi selu Musa kai Elia moneka, batuke Yesuse rual.

⁹ Kena Yesuse kai Eni maka lulua telu meru esi rulu bei ulate mere, Yesuse Ibeteke lokosi be, “Saisa rebe imi selue ndete ulate imi alenake yamina. Namake kena Au Tamata Eni Nanae, Au kwana suike bei matale pine imi alenake sa.”

¹⁰ Eleki Eni maka luluaru esi tneuI be, “Le mula pine kuru Torataru esi beteke be namake Elia iluake mina, pine Kamale Elake rebe Alla ItalukeNi kena Iono hlamate ite tamatare Iluake?”

¹¹ Eleki Iralakesi be, “Yele, kuru Torataru esi betekele tinai. Elia iluake lomei akmena kena iaknekae pusulu mise. ¹² Meije Au beteke ete imi be: Nabi Elia iluake peneka, po tamata esi rekawai mo kai esi ono susate etei. Kai Tamata Eni Nanae Isupu susata elake le tamata elakaru esi sukaI more neka.”

¹³ Eleki Eni maka luluaru esi nati be Yesuse Ialenake loko Yohanese maka baptise.

Yesuse Iono kwete mokwai sae rebe ro tiare kbasaeni, imise

17:14-21

(Mrk. 9:14-29; Luk. 9:37-43)

¹⁴ Kena Yesuse kai Eni maka lulua teluaru esi leu loko tamata bokala meru, ile sae me iluake loko Yesuse kai itatu lokoI, ¹⁵ eleki ibeteke be, “Tuhane, laleMu noa auku anare noma. Le makerake matimati ayame kenai hoko iktili moneka. Rebai sesi ikoli kena auwe kai kena kwele. ¹⁶ Au kerini loko

Amu maka luluaru peneka leke esi ono imise, po
esi ono tekwa mo.”

¹⁷ Eleki Yesuse Ibetekē lokosi be, “Imi hlaleke
lokoKu kwale moneka. Imi hlaleke ktili mo kai
saisa rebe tinai pise tinai more imi rekwa mo. Au
rue kai imire laleku kera titinai, kai Au tahane
laleKu loko imi roma petu ila sa! Keri kwetele
mere lokoKu lomei!” ¹⁸ Yesuse Itahola kwetele
mere eleki ro tiare siri bei kwetele mere hoko
imise sosoli neka.

¹⁹ Eleki Yesuse Eni maka luluaru esi luake lokoI
kai kena ruasi kaiNi, esi tneuI be, “Le mula pine
ami sirie tekwa ro tiare more?”

²⁰ Eleki Iralakesi be, “Imi hlaleke ktili mo. Au
beteke ete imi be, ‘Sire pine ihlaleke ktili, hoko
sepo ibeteke loko ulate be heti hoko ulate lekwe
eheti. Kai sasaisa neka imi onore yele.’ ²¹ [Po
imi supu sirie ro tiae lupe meije batuke tahane tia
senete kai kotie loko Alla.]”

*Yesuse Ibetekē Eni matale suike kena rebai lua
ete Eni maka luluaru*

17:22-23

(Mrk. 9:30-32; Luk. 9:43-45)

²² Eleki kena Yesuse kai Eni maka luluaru esi
lupuke lomai me otoi Galilea, Ibetekē lokosi be,
“Namake pine tamata esa iriluke Au, Tamata Eni
Nanae, ete tamata maketa rebe esi suka bunu
Aure. ²³ Esi bunuKu, po ele petu luare Au kwana
suike peneka.”

Hoko Eni maka luluaru kaplalesi titinai.

*Yesuse Iulake Petruse iseli Tuhane Eni Lumare
esi pajake*

17:24-27

²⁴ Kena Yesuse kai Eni maka luluaru esi luake
me kota Kapernaume, tamata maka kotie Tuhane

Eni Lumare esi pajake esi luake loko Petruse kai esi tneui be, “Amu kurure Iseli Tuhane Eni Lumare esi pajake pibe mo?”

²⁵ Eleki Petruse iralake be, “Yele, Iseli.”

Eleki kena Petruse ileure, ikusu luma, Yesuse Itneui sosoli be, “Simone, anoake eleka, kamala mei nusa meije esi kotie pajake bei sire? Bei esi hena toinu pibe bei tamata maka luake bei hena makete?”

²⁶ Petruse iralake be, “Bei tamata maka luake bei hena makete.”

Eleki Yesuse Ibetekē be, “Ele mere hoko hena toini esi seli pajake moneka.” ²⁷ Po leke ite ono lalesi kera yake, hoko akeu ndau tlaka leke anahanu, eleki iane inai rebe asupue akmenare aranae kai abara esi biruije, hoko asupu kepene panuhu kena seli luaiki pajake kena Tuhane Eni Lumare. Arana kepene mere eleki rilukele etesi.

18

Yesuse Eni maka luluaru esi tneuI loko sire pine iela titinaje

18:1-9

(Mrk. 9:33-48; Luk. 9:46-48, 17:1-2)

¹ Kena mere Yesuse Eni maka luluaru esi luake lokoI kai esi tneuI be, “Kena Alla Ipletae ite tamatare, sire pine iela lesire?”

² Eleki Yesuse Ikoti kwete tone sae me, Iono ikele me Eni maka luluaru tlaisu, ³ eleki Iombe, “Sire pine ihleke bei maka noake be iono tamata elake mo kai iono saka kwete tone meije mo hoko kena Alla Ipletae ite tamatare isupu rue kai Alla mo.

⁴ Sire pine iblake be iela mo, saka kwete tone meije hoko ile mere pine iela lesi kena Alla Ipletae ite

tamatare. ⁵ Kai sire pine isuka kwete tone meije, le kwetele meije ilulu Au, hoko isuka Au lekwe.

⁶ Po sepo tamata rebe ihaleke loko Au lupe kwete tone meije pine sae iono isupu dosa, hoko mise lesire imi lo batu elake kena eni mokane kai poieni lope meite lebui bei isupu Alla Eni hukumane rebe ela titinaij.

⁷ Mei nusa meije, namake pine tamata esi supu susate elake bei yelu rebe uono tamata esi ono dosare. Tinai, yelu meru uono rame, po sire pine ionore, namake isupu susate elake.

⁸ Sepo balamu pise amu lelale eono asupu dosa hoko tetele kai poiele. Le mise lesire balamu pise lelale esa po arue kai Alla eti pela, bei balamu lua pise lelale lua po asupu poie me otoi susate titinai eti pelare. ⁹ Kai sepo matamu eono asupu dosa hoko boie kai poiele. Le mise lesire amu matamu esa po arue kai Alla eti pela, bei amu matamu lua po asupu poie me otoi susate titinai eti pelare.”

Alena umpama kena domba rebe sirikele

18:10-14

(Luk. 15:3-7)

¹⁰ “Imi nete mimise! Imi sobue sae bei sie rebe uke esi hlaleke loko Au lupe kwete tone meije yake. Le Au beteke ete imi be esi malekataru erisi ndete AmaKu ndete surgare oalje.

¹¹ [Le Tamata Eni Nanare Iluake lomei kena Iono hlamate tamata rebe eni hidupe lau bei Al-lare.”]

¹² Yesuse Ibeteke be, “Imi noake elia, sepo ile sae eni domba inai utune, eleki inai esa bei domba meru sirikele, hoko ile mere iono saisare? Ikeu bei domba inai butu sikwa lesini sikwaru ndete ulate

kai inikwa loko inai rebe sirikele. ¹³ Au beteke ete mi be, sepo isupu domba inai rebe sirikele mere hoko laleije ndina titinai le domba inai mere lesi bei laleije ndina le domba inai butu sikwa lesini sikwa rebe sirike more. ¹⁴ Sakesa neka, Amamu ndete surgare lekwe Isuka mo be sae kuesa bei tamata rebe uke ihlaleke loko Au lupe kwete tone meije eni hidupe lau beiNi.”

*Sepo tamata rebe ihlaleke loko Yesuse iono dosa
ete imi, hoko imi ono lokoi elia?*

18:15-20

¹⁵ Eleki Yesuse Ibeteket be, “Sepo sae kuesa bei imi rebe hlaleke sakesa loko Aure iono sala etemu, hoko keu lokoi kai lepa etei ndendene, tamata makete sae ilene luami yake. Sepo ilene lokomu hoko luami koti lomaije kwali suike. ¹⁶ Po sepo ilene loko ale mo, akeri tamata esa pise lua lekwe leke esi sasike be amu hnauna meru tinai. Le Alla Eni lepate rebe lekire ebeteke be, ‘Leke rekwa be tamata rebe teu pakala eteije iono sala titinai hoko suke tamata lua pise telu esi beteke be esi rekwa tamata mere iono salare tinai.’ ¹⁷ Sepo ilene loko imi mo, hoko beteke eni nsalale ete jemate toini. Kai sepo ilene loko jemate toini esi hnaunaru mo lekwe, hoko imi selui saka tamata rebe irekwa Alla mo kai saka tamata maka kotie pajake*.

¹⁸ Imi lene mimise! ‘Saisa neka rebe imi lake tamata leke esi onoe mei nusa yake, Alla ndete surgare lekwe Ilakele. Kai saisa neka rebe imi suka tamata esi onoe mei nusare, Alla ndete surgare lekwe Isuka onoe.’

---

* **18:17** Tamata Yahudiaru esi noake tamata maka kotie pajake tamata dosa.

19 Kai Au beteke meije ete imi lekwe be, ‘Sepo sie luaya bei imi mei nusa meije lalesi esa kena kotie sasaisa bei Alla hoko AmaKu ndete surgare Irilukele. **20** Le sepo sie luaya pise telua esi lupuke lomai kena kotie beiKu le esi hlaleke lokoKu, hoko Au me kaisi ete mere.’ ”

*Alena umpama kena tamata makerike rebe
isuka ampune tamata makete mo*

18:21-35

21 Eleki Petruse iluake loko Yesuse kai itneuI be, “Tuhane, sepo sae iono dosa eteku rame, hoko au ampuneni rebai ilare? Rebai itu, o?”

22 Eleki Yesuse Iralakeni be, “Mo. Rebai itu mo po rebai butu itu kali rebai itu.

23 Le kena Alla Ipletae ite tamatare umpamae lupe kamale sae ineheke loko eni tamata makerikaru esi utane kepene beine. **24** Kena ineheke esi utane beine, esi keri ile sae rebe iutane kepene lihune kena lihune. **25** Po tamata mere iseli rua eni utana meru moneka hoko kamale mere ipleta kena abelie ile mere, eni bina kai eni nanaru kai pusue eni taneiaru leke seli eni utanaru.

26 Po tamata mere itatu loko kamale mere kai ikotie bei kamale be, ‘Ntuane kamale, au kotie beimu leke hmerekemu bei au petu kuila mina, pine au seli pusue auku utanaru sa moyo?’

27 Hoko kamale laleije noai eleki itiei kai iono iseli eni utanaru moneka.

28 Po kena tamata makerike mere isiri bei kamale eni lumare, itetue eni ebe makerike sae me rebe iutane kepene beini batuke usata ilaru. Ikerike tamata mere kai itloseke eni mokane kai ibeteke lokoi be, ‘Seli amu utanaru nunu!’

²⁹ Eleki eni ebe mere itatu lokoi kai ibeteke be, ‘Kwali, au kotie beimu leke hmerekemu bei au petu kuila mina, pine au seli pusue auku utanaru sa moyo?’

³⁰ Po tamata makerike mere isuka mo hoko iulake kusue eni ebe mere me bui eti iseli pusue eni utanaru. ³¹ Hoko kena tamata makerika make-taru esi selu mere, kaplalesi titinai eleki esi keu nanu ete kamale.

³² Eleki kamale iulake koti tamata makerike neune mere kai ibeteke lokoi be, ‘Tamata makerike neune! Batuke bei atatu loko aure, au ono aseli amu utanaru moneka. ³³ Ale lekwe suke lalemu noa amu ebe molupe laleku noa ale neka.’ ³⁴ Kamale mere inasu titinai. Hoko ikusue tamata makerike neune mere kena buije eti iseli pusue eni utanaru.’

³⁵ Kena Yesuse ilepa pelare, Iahnausi be, “Sakesa kai Amaku ndete lenite neka, Iono imi ele mere lekwe, sepo imi ampune tamata makete titinai mo.”

19

Yesuse Iahnau kena mokwai kai bina rebe kai lomaije teu lomaiyake

19:1-12

(Mrk. 10:1-12)

¹ Eleki kena Yesuse Iatetuke pela peneka, Ibei me otoi Galilea, Ilorau otoi Yudea me kwele Yordanee tebai mpai teba. ² Ete mere tamata bokala esi keu luluI hoko tamata rebe kerakeise Yesuse Iono esi mise.

³ Eleki tamata Parisia sie ilaru esi luake lokoI kena tehekeNi leke tamata esi luluI moneka. Esi tneul be, “Kuru, lulu Tuhane Eni lepate rebe Musa

ilekiule, tamata mokwai iteu lomai kai eni bina le bei sasaisa neka yele pibe mo?”

⁴ Eleki Yesuse Iralakesi be, “Imi baise Alla Eni lepate peneka be bei kena Alla Itolae nusare memenaije, Itolae tamatare, mokwai kai bina.

⁵ Kai Alla Ibeteke lekwe be, ‘Mokwai ikeu bei amai kai inai, irue kai eni bina hoko lua laleisu esa.’

⁶ Hoko luaise lua moneka po esa neka. Ele mere hoko mokwai kai bina rebe Alla Iono luasi kena esa pende, imi tamata imi teu lomai yake.”

⁷ Hoko esi tneuI be, “Po le mula pine Musa ibeteke be, ‘Ariluke sulate teu lomai ete amu bina hoko aono ikeure yele?’ ”

⁸ Eleki Yesuse Iralakesi be, “Musa isuka kena imi ono ele mere le ulu buami uela kuate. Po esi tinaije bei akmenare ele mere mo. ⁹ Po meije imi lene lokoku mimise! Mokwai sire pine iteu lomai kai eni bina yo eni bina isablia mo eleki mokwai mere ikai bina makete hoko mere isablia peneka.”

¹⁰ Eleki Eni maka luluaru esi beteke lokoI be, “Sepo mokwai ikai pine ihleke eni bina, mokwai mere isablia hoko mise lesi ikai yake.”

¹¹ Po Yesuse Iombe, “Pusue tamata esi lulu Auku lepate meije mo batuke sie rebe Alla Iono esi lulure pine esi lulue. ¹² Tamata leini me esi kai mo le rueleise ele mere peneka, kai leini me esi kai mo le tamata makete esi onosi ele mere, kai leini me lekwe lalesi kena esi kai mo leke esi layani Alla. Sire pine ilulu lepate meije yele, sebeie ilulue.”

*Yesuse Iriluke misete ete kwete tona
19:13-15
(Mrk. 10:13-16; Luk. 18:15-17)*

¹³ Eleki tamata esi liku kwete tona loko Yesuse, eleki esi kotie Yesuse Itolae balai kena uluisu kai

Ikotie loko Alla leke Alla Iriluke misete ete kwete tona meru. Po Eni maka luluaru esi lakesi leke liku kwetela meru lokoI yake. ¹⁴ Po Yesuse Iombe, “Esi keri kwete tona meru lokoKue, lakesi yake le kwete tona meru pine tamata rebe Alla Ipletaesi pende.”

¹⁵ Eleki Itolae balaI kena uluisu kai Iriluke misete etesi eleki Ikeu bei mere ne.

*Mokwai beluke rebe eni taneia bokala iluake
loko Yesuse*

19:16-30

(Mrk. 10:17-31; Luk. 18:18-30)

¹⁶ Kena rebai sae me mokwai beluke sae iluake loko Yesuse kai itneu Yesuse be, “Kuru, suke au ono saisa rebe misete leke au supu rue kai Alla eti pelare?”

¹⁷ Po Yesuse Itneu suiken be, “Le mula pine atneu Au loko saisa rebe misete? Misete batuke esa, mere Alla rual. Sepo asuka rue kai Alla eti pela hoko ono lulu Eni pletaru.”

¹⁸ Mokwai beluke mere itneuI be, “Alla Eni pleta saisare?”

Eleki Yesuse Iombe, “Bunu yake, sablia yake, ndea yake, lepa kena teu pakalere lemake yake, ¹⁹ holmate amamu kai inamu kai oki tamata makete lupe aoki ruamu.”

²⁰ Mokwai beluke mere iralake Yesuse be, “Bei tone sa, pusue pleta meru au ono lulu peneka. Pleta saisa lekwe pine suke au ono lulu lere?”

²¹ Eleki Yesuse IralakeNi be, “Sepo asuka ono lulu Alla Eni pletaru titinai, hoko akeu abeli pusue amu taneiaru kai riluke esi kepene ete tamata rebe eni sasaisa more, hoko Alla Iriluke misete

etemu ndete surga. Mere pela pine alomei lulu Au sa!”

²² Kena mokwai beluke ilene mere, kaplalei hoko ikeu neka le eni taneiaru boka titinai.

²³ Eleki Yesuse Ibetekeloko Eni maka luluaru be, “Lene mimise! Tamata rebe eni taneia bokala, susa titinai kena iono tamata rebe Alla Ipletaeni.

²⁴ Au beteke ete imi suike be binatane elake rebe kotiele untare ekusu lalune benaije susa titinai po tamata rebe eni taneia bokalaru ilulu Alla leke Alla Ipletaine, mere susa lesi leneka.”

²⁵ Kena Eni maka luluaru esi lene mere esi herane titinai hoko esi beteke be, “Sepo ele mere hoko sire isupu ihlamate bei eni dosare?”

²⁶ Yesuse Ilimesesi kai Ibetekelokosi be, “Tamata ihlamate ruaije saisa mo, po Alla Iono tamata ihlamate yele. Sasaisa neka, Alla Ionore yele.”

²⁷ Eleki Petruse ibeteke loko Yesuse be, “Ntuane, ami keu bei amiki taneiaru pusulu peneka leke ami lulu Ale. Hoko namake ami supu saisa bei Allare?”

²⁸ Yesuse Iralakesi be, “Imi lene lokoKu mimise! Kena petu rebe Alla Ipletae ite tamatare, Tamata Eni Nanae Irue kena Eni Otoi misete rebe ehita titinai. Kena mere imi rebe imi lulu Aure, imi rue kena otoi miseta butu esa lesini lua lekwe kena teu pakala ete tamata Yahudia rebe esi rulu bei ntuane Israele eni nanae butu esa lesini luaru.

²⁹ Kai sire neka pine isebeie eni luma, pise kwalini pise betai, pise amai pise inai, pise eni nanae pise eni ndinu ete tamata makete le iluluKu, hoko tamata bokala esi ono saka amai, inai, kwalini, betai, eni nanae kai esi riluke ndinu kai luma etei rebai boka titinai. Kai isupu rue kai Alla

eti pela. ³⁰ Po tamata rebe kena meije esi ono tamata elake, namake esi ono tamata elake moneka. Eleyo tamata rebe kena meije esi ono tamata elake more, namake esi ono tamata elake.”

20

*Alena umpama kena tamata makerika me ndinu anggure
20:1-16*

¹ Yesuse Ialenake umpama makete lekwe be, “Alla Ipletae tamatare molupe alena umpama kena ndinu anggure esi upuije, rebe Au alenake meije: Bebeleti sa, ndinu upuije ikeu nikwa tamata makerike kena iseiasi leke esi kerike me eni ndinu anggure. ² Kena isupu tamata makerika peneka, eleki ilepa kaisi loko iselisi petu esare kepe perake matai esa. Eleki iulake esi keu kerike me eni ndinu anggure ne. ³ Kasuke olase sikwa beleite ndinu upui mere ikeu suike leneka eleki iselu sie ilaru me pasare esi kerike sasaissa mo. ⁴ Ibeteke lokosi be, ‘Imi keu kerike me auku ndinu anggure namake au seli imi lulu imi makerike.’ ⁵ Eleki esi keu ne.

Kasuke olase butu esa lesini lua hkwatare ikeu nikwa tamata leneka kena esi kerike me eni ndinu anggure, kai kena olasa telu kmaure ikeu nikwa tamata makerike saka minare neka. ⁶ Kena olasa lima kmaure ikeu me pasare leneka kai itetue tamata maketa lekwe esi kerike sasaissa mo. Itneusi be, ‘Le mula pine eti melene meije imi kerike sasaissa more?’ ⁷ Esi ombe, ‘Le tamata kena iono ami kerike sae mo.’ Hoko ndinu upuije ibeteke lokosi be, ‘Ele mere hoko imi keu kerike me auku ndinu anggure.’

⁸ Kena kpeture ndinu upui mere ibeteke loko eni tamata makerikaru esi elake be, ‘Keu koti loko tamata makerikaru leke seli esi kepenaru, menai bei rebe esi luake pamuli sosolike eti roma rebe esi luake akmenare.’ ⁹ Eleki sie rebe esi kerike bei olasa lima kmaure esi luake kai selisi kena kepe perake matai esa papelakesi. ¹⁰ Hoko sie rebe esi kerike akmena sosolike esi luake, esi ombe tinake esi supu seli boka lesi eleyo mo, esi supu seli kena kepe perake matai esare neka. ¹¹ Kena esi rana kepene mere esi muruke ndinu upuije. Esi ombe, ¹² ‘Sie rebe esi kerike pamuli sosolike batuke esi kerike olase ului esa yo aseli esi kepene sakesa kai amia rebe ami kerike eti melene boka lesi kena kabala musute.’ ¹³ Po ndinu upuije iralake ile sae bei sie meru be, ‘Kuebe, lene mimise! Au lemake ale mo. Le luaiki lepate esa peneka be akerike eti melene, seli ale kena kepe perake matai esare pe. ¹⁴ Arana amu kepene kai akeu. Tinai, laleku kena riluke kepene ete sie rebe esi kerike pamulire sakesa kai au riluke ete ale neka. ¹⁵ Auku kepene hoko sebeie au pakele lulu laleku. Laleume tiake au le auku lale misete ete tamata meiju yake!’ ”

¹⁶ Kena Yesuse Ialenake umpama mere pela nere, Ibeteke be, “Tamata rebe esi kerike menai bei kmaure esi supu seli akmena bei maketaru, kai esi supu selire esi elake sakesa kai sie akmenaru neka. Mere lupe tamata rebe kena meije esi ono tamata elake, namake esi ono tamata elake moneka. Eleyo tamata rebe kena meije esi ono tamata elake more, namake esi ono tamata elake.”

Yesuse Ibeteke Eni matale suike kena rebai telu

ete Eni maka luluaru

20:17-19

(Mrk. 10:32-34; Luk. 18:31-34)

¹⁷ Kena Yesuse kai sie rebe esi luluIje esi keu lolete kota Yerusalem, me lalane Ikoti Eni maka lulua butu esa lesini luaru esi lupuke lomai kai ibeteke lokosi be, ¹⁸ “Imi lene mimise. Kena meije ite keu lolete Yerusalem. Ete ndetere tamata esi riluke Au Tamata Eni Nanare ete imama elakaru kai kuru Torataru. Esi teu pakala kena suke Au mata. ¹⁹ Esi riluke Au ete tamata Yahudi more, leke esi aboroeKu, esi tetaku rebai boka kena mekute buai kai esi paku Au ahlake ai batai leke Au mata. Po ele petu luare Au kwana suike peneka.”

Yakobuse kai Yohanese lua inasi ikotie yele esa bei Yesuse

20:20-28

(Mrk. 10:35-45)

²⁰ Eleki Sebedeuse eni bina iluake kai eni nanae Yakobuse kai Yohanese luasi loko Yesuse eleki itatu kai iholmateI kai kotie yele esa bei Yesuse.

²¹ Yesuse Itneui be, “Matabinane, akotie saisa bei Aure?”

Eleki matabinane mere ibeteke be, “Ntuane. Tatike kena Apletæ tamatare, Atolæ kuanae luaru esi rue kena Amu makwanale kai mapale leke luasi pleta sakesa kaiMu.”

²² Eleki Yesuse Ibeteke be, “Imi nati saisa rebe imi kotiele mo. Imi suka supu susate sakesa kai Au kai mata sakesa kai Au, o?”

Esi ralakeNi be, “Yele, ami suka supu susate saka Asupure.”

23 Yesuse Ibetekē lokosi be, “Imi supu susate sakesa kai Au kai mata sakesa kai Au piseo. Po sire rebe irue me Auku makwanale kai mapale kena pleta sakesa kai Aure, Auku kbasa kena teu mo. Amaku pine Iteu sire rebe ipleta sakesa kai Aure.”

24 Kena Yesuse Eni maka lulua butu esa make-taru esi lene luasi kotie mere bei Yesuse hoko esi nasuke luasi. **25** Hoko Yesuse Ilupuke pususi eleki Ibetekē lokosi be, “Tamata Yahudi more esi umauke tamata, kai tamata elakaru esi paksa tamata makete leke lulusi lekwe. **26** Imi ono saka esi onore yake! Po bei imire, sire pine isuka ono tamata elake hoko ilayani tamata mina. **27** Kai sire pine isuka ono tamata elake titinai hoko suke iono tamata makerike ete pusue tamata. **28** Le Au, Tamata Eni Nanae lekwe, luake lomei kena layani tamata, po kena tamata esi layani Au mo. Kai Au suka kena Au mata leke seli pusue tamata esi dosaru.”

Yesuse Iono tamata matapolale sie luaya esi supu selu

20:29-34

(Mrk. 10:46-52; Luk. 18:35-43)

29 Eleki Yesuse kai Eni maka luluaru esi keue kota Yeriho, tamata bokala esi uru lomei lokoi. **30** Tamata mata polala lua esi rue me lalane leini. Kena esi lene be Yesuse Ilia hoko luasi kloloe be, “Tuhane, kamale Dauta eni anubu, laleMu noa ami noma!”

31 Po tamata bokala ete mere esi lake luasi be, “Luami kloloe lokoI ele mere yake.” Po luasi kloloe ktili lesi be, “Tuhane, kamale Dauta eni anubu, laleMu noa ami noma!”

³² Yesuse Ikele kai Ikoti luasi eleki Itneusi be, “Luami suka Au ono saisa ete luaimē?”

³³ Luasi ralake be, “Tuhane, ami kotie Aono ami selu noma.”

³⁴ Yesuse laleIje noa luasi hoko Ikerike lua mataisu. Kena mere neka luasi selu sosoli, eleki luasi keu luluI ne.

21

Kena Yesuse Ikusu kota Yerusalem tamata bokala esi isikeNi

21:1-11

(Mrk. 11:1-11; Luk. 19:28-40; Yoh. 12:12-19)

¹ Yesuse kai Eni maka luluaru esi lau bei kota Yerusalem moneka, esi tehaike hena Betpage me ulate Saitune aini bokala. Yesuse Iulake Eni maka lulua lua esi keu eike me hena Betpage. ² Ibeteke loko luasi be, “Luami kusu hena teane mere, ete mere luami selu binatane keledai inai esi loe kai esi anaije etehaikeli. Luami lutae eleki neha lualu lomei lokoKu. ³ Sepo tamata esi tneu imi be, ‘Le mula pine luami rana meru?’ Hoko luami ombe, ‘Tuhane Ipakelu sasa mina.’ Hoko esi sebeie imi ranalu neka.”

⁴ Ele mere leke sakesa kai lepata bei Alla rebe akmena nabi sae me ibetekele be,

⁵ “Beteke ete tamata me kota Yerusalem be, ‘Imi Kamale Iluake lokomi.

LaleIje mau kai Iluake Isa keledai tlai.’ ”*

⁶ Eni maka lulua lua meru esi keu kai esi ono lulu Yesuse Ibeteke. ⁷ Esi supu keledai inai mere kai esi anaije eleki esi keri lualu loko Yesuse. Esi tolae esi lapunaru ndete keledaije esi muline eleki Yesuse Irue kena. ⁸ Kena mere, tamata bokala

---

* **21:5** Sa. 9:9

esi holmateI, esi lesu esi lapunaru kai esi naikelu kena lalane kai sie leini esi rana ai sanai eleki esi naikelu kena lalane neka.[†] ⁹ Eleki tamata bokala rebe esi akmena kai rebe esi pamuli bei Yesuse pususi kloloe be,

“Yesuse! Kamale Dauta eni Anubu, ami isikeMu.

Alla, Ariluke misete ete Ile rebe Iluake, Eni name Tuhan.

Alla rebe Aela titinai, ami isikeMu.”[‡]

¹⁰ Kena Yesuse Ikusu kota Yerusalem, tamata bokala me kotare hkutukesi kai esi beteke be, “Tamata meije sire?”

¹¹ Eleki tamata bokala rebe esi keu sakesa kaiNi esi beteke be, “Meije Nabi Yesuse bei hen Nasarete, otoi Galilea.”

Yesuse Isui tamata maka abeli kai tamata maka tukare kepene bei me Tuhan Eni Lumare

21:12-17

(Mrk. 11:15-19; Luk. 19:45-48; Yoh. 2:13-22)

¹² Eleki Yesuse kai Eni maka luluaru esi kusu me Tuhan Eni Lumare. Yesuse Isui tamata maka abeliaru kai maka tukare kepene me Tuhan Eni Luma uwei keholire. Iolie pusue tamata maka tukare kepene[§] esi mejaru kai maka abelie manu abunaru esi bangkuaru. ¹³ Ibeteke lokosi be, “Alla Eni lepate rebe lekire ebeteke be,

‘Auku lumare, luma kena tamata esi kotie.’

[†] **21:8** Piasare esi holmate tamu elake, esi lilae esi lapunaru pise ai sanai kena lalane. [‡] **21:9** Isi. 118:26 [§] **21:12** Tamata maka tukare kepene isupu untune ela titinai bei tamata rebe esi luake esi tukare esi kepene, le esi luake bei nusa makete kena kusu Tuhan Eni Luma hoko esi kepene esi mataije makete.

Po meije imi pakele kena otoi maka lemake tamata le esi kepenaru peneka.”

¹⁴ Kena Yesuse Eri me Tuhane Eni Luma uweije sa, tamata mata polala kai tamata harekuta esi luake lokoI eleki Iōnosi mise. ¹⁵ Po kena imama elakaru kai kuru Torataru esi selu Yesuse Iaseluke tanda herane rebe misete kai kwetelaru esi kloloe mpai Tuhane Eni Luma laleije be, “Isike Yesuse, Dauta eni anubu!” hoko lalesi tiake Yesuse titinai.

¹⁶ Esi beteke lokoI be, “Alene kwetelaru esi isike Ale pibe mo? Lakesi!”

Po Yesuse Iralakesi be, “Yele. Au lena. Suke imi nete suike Alla Eni lepate rebe lekire ebeteke be,

‘Kwete tone kai kwetele rebe esi susu sa, Alla Aatetukesi kena esi Isike Ale mise titinai peneka.’ ”

¹⁷ Eleki Yesuse Ikeu beisi me kota Yerusalemē lopai hena Betania eleki Intulu ete mere.

Hlaleke loko Alla tiktili leke kotie lokoI

21:18-22

(Mrk. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Ele bobanu susupare Yesuse Ileu suike lori kota Yerusalemē. Me lalane Iblake tiaI sene,

¹⁹ Iselu ara aini sae me lalane leini, eleki Ikeu selue po esi buai sae mo batuke esi loinū neka. Eleki Ilepa loko ara aini mere be, “Eti pelare abua moneka!” Eleki kena mere neka, ara aini mere emutu sosoli.

²⁰ Kena Yesuse Eni maka luluaru esi selu ara aini mere emuture, esi herane kai esi beteke be, “Le mula pine ara aini mere emutu sosoli pende?”

²¹ Yesuse Iralakesi be, “Imi lene mimise. Sepo imi hlaleke loko Alla tiktili hoko imi kotie bei Alla kena imi ono ara aine emutu lupe Au onore, Alla Ilenelu. Sepo imi kotie bei Alla be ulate meije

eheti kusu lope meite, hoko Alla Iono ulate meije kusu lope meite neka. ²² Sepo imi hlaleke loko Alla tiktili kena imi kotie bei Allare hoko saisa rebe imi kotie bei Allare imi supue.”

Yesuse Eni kbasa

21:23-27

(Mrk. 11:27-33; Luk. 20:1-8)

²³ Yesuse Ikusu suike me Tuhane Eni Lumare esi uweije eleki Iatetuke ete mere. Kena Eri atetuke sa, imama elakaru, kai tamata Yahudiaru esi elakaru esi luake lokoI kai esi beteke be, “Aatetuke mere kena kbasa bei sire? Aono pusue meru sire iriluke kbasa ete Ale?”

²⁴⁻²⁵ Yesuse Iralakesi be, “Hoko yele, po Au ono yelu meru kena kbasa bei sire, Au beteke mosare, Au tneu imi mina. Yohanese ibaptise tamatare, isupu kbasa bei sire? Bei Alla pibe bei tamata?”

Eleki esi lepa loko lomai be, “Sepo ite ombe, ‘Isupu kbasa bei Alla,’ hoko tatike pine Ibeteke piseo be, ‘Le mula pine imi hlaleke loko Yohanese more?’ ²⁶ Po sepo ite beteke be, ‘Bei tamata,’ hoko ite rilama le tamata bokala, le mahake pusue tamata esi rekwa be Yohanese nabi bei Alla.” ²⁷ Hoko esi ralake Yesuse be, “Ami rekwa mo.”

Eleki Yesuse Iombe, “Hoko yele, Au lekwe, Au ono yelu meru kena kbasa bei sire mere, Au beteke mo.”

Alenake umpama kena kwetela lua

21:28-32

²⁸ Eleki Yesuse Ilepa suike etesi kena umpama be, “Imi lene alena ümpama meije mina! Ntuane sae eni nanae sie luaya. Ikeu loko eni nanae

menare kai ibeteke be, ‘Kuanae, petu meije akeu kerike me ndinu anggure mina.’

²⁹ Kwetele mere ibeteke be, ‘Ama, au keu mo.’ Po inoake be mere mise mo, hoko ikeu me ndinu anggure ne.

³⁰ Eleki amai keu loko eni nanae mulire kai ibeteke lokoi ele mere neka. Kwetele mere iombe, ‘Yele amaku, pine au keu.’ Eleyo ikeu mo. ³¹ Hoko imi noake be kwetela lua meru, sire pine iono lulu amai eni pletare?”

Imama elaka kai tamata Yahudiaru esi elaka meru esi ralake be, “Kwete menare.”

Yesuse Ibetekelokosi be, “Imi lene mimise! Tamata neunaru, tamata maka kotie pajaka kai bina lalanaru, namake esi supu rue kai Alla akmena bei imi. ³² Le Yohanese maka baptise iluake kena iatetuke imi, leke imi ono lulu Tuhane Isukare, po imi hlaleke loko iatetuke mo. Po tamata maka kotie pajake kai bina lalanaru esi hlaleke kai esi lulu Yohanese iatetuke. Kai imi selu esi hlalekele peneka po lalemi lulu saisa rebe Yohanese iatetuke ete imire mo.”

Tamata Yahudiaru esi elakaru lupe maka seba ndinu anggure rebe esi neu titinai

21:33-46

(Mrk. 12:1-12; Luk. 20:9-19)

³³ Eleki Yesuse Ibetekelokosi be imi lene alena umpama sae meije lekwe, “Ile sae me iulake eni tamata makerikaru esi atnane anggura bokala, iulake esi ono ale keholi ndinure, iulake esi ono otoi maka keleke anggure leke ono anggure kwelini kai iulake esi ono tale maka raka. Eleki iono tamata makete esi seba ndinu anggure mere, eleki

ikeu me otoi lauke. ³⁴ Kena anggure esi taleije, ndinu upui mere iulake eni tamata makerika maketa esi keu loko tamata maka seba mere leke isupu lara bei esi hasile.

³⁵ Po kena esi luake lokosi me ndinure, tamata maka sebaru esi kerikesi. Sae isupu teta, sae isupu bunu kai sae isupu raba kena batu. ³⁶ Eleki ndinu upuije iulake eni tamata makerika maketa suike, esi boka lesi bei akmenare. Po kena esi luake, tamata maka sebaru esi kerikesi lekwe, esi tetasi, esi rabasi kena batu kai esi bunusi neka. ³⁷ Eleki pamuli solike ndinu upuije iulake eni nanare ruai, inoake be tinake tamata maka sebaru esi ono lokoi mise piseo.

³⁸ Po kena tamata maka seba ndinure esi selu eni nanare iluake hoko esi beteke loko lomai be, ‘Meije ndinu upuije eni nanare hoko mai ite bunui leke ndinu anggure meije leue ite.’ ³⁹ Hoko esi kerikeni kai esi poieni lopai ale muline eleki esi bunui.”

⁴⁰ Eleki Yesuse Itneu Imama elaka kai tamata Yahudiaru esi elakaru be, “Hoko kena ndinu anggure mere esi upuije iluake, iono saisa ete tamata maka seba meru?”

⁴¹ Esi ralake Yesuse be, “Ibunu tamata neuna meru eleki iriluke ndinu mere ete tamata maka seba makete, rebe tatike kena esi taleije ilara anggure esi hasile kaine.”

⁴² Eleki Yesuse Ibetekelokosi be, “Alla Eni lepate rebe lekire, rebe beteke bature mere Au. Mere imi baise peneka be,

‘Tamata esi kerike luma esi poie batu sae le esi suka mo,
po batu mere eono batu kurule kena lili elake
esi uweije,

rebe epentine titinai kena lumare.

Alla Iono ele mere, kai mere emise titinai ete ite.*

⁴³ Hoko lene loko Au mimise! Le imi suka Au Kamale rebe hlamate tamata bei dosaru mo, hoko imi supu rue kai Alla eti pela mo kena Iono Kamele. Po tamata rebe esi suka ono saisa rebe Alla Isukare, esi supu rue kaiNi. ⁴⁴ [Tamata rebe esi suka Au more esi supu hukumane elake. Mere saka tamata rebe itetu kena bature, letui totokai. Kai tamata rebe bature sepeije, pubui mutale.”]

⁴⁵ Kena imama elakaru kai tamata Parisiaru esi lene Yesuse Eni alena umpama meru, esi nati be mere Yesuse Ialenakesi. ⁴⁶ Hoko esi nasuke Yesuse titinai kai esi nikwa lalane kena kerikeNi po rilasi, le tamata bokala esi noake be Yesuse nabi tinai.

22

Alla Ikoti tamata bokala kena Ipletaesi po bokala esi suka mo

22:1-14

(Luk. 14:15-24)

¹ Yesuse Ialenake umpama makete ete imamaru kai tamata Parisiaru be, ² “Alla Ipletae ite tamatare esi keadane lupe kamale sae iono totliba kena eni nanare ikaije. ³ Iulake eni tamata makerikaru esi keu koti tamata rebe ibeteke kenasi pende leke esi luake loko totliba mere, po esi suka luake mo. Makerikaru esi leu beteke ete kamale.

⁴ Hoko iulake eni tamata makerika maketa lekwe kai inaukesi be, ‘Imi keu beteke ete tamata rebe au beteke kenasi pende be au aknekae mananaru peneka. Auku sape tulena kai binatana

---

* **21:42** Isi. 118:22-23

piala maketaru au bunulu peneka kai au aknekae pusulu peneka. Hoko imi luake loko auku totliba meije noma.'

⁵ Po tamata rebe kamale mere ibeteke kenasi pende esi tuli kaini mo, leini esi keu me ndinu, leini esi keu kerike loko esi makerikaru,⁶ kai leini esi kerike eni tamata makerika meru eleki esi tetasi kai esi bunusi. ⁷ Kena kamale ilene mere inasu titinai. Hoko iulake eni solaluaru leke esi keu bunu tamata maka bunu eni makerikaru kai busa esi kotare.

⁸ Eleki ikoti eni tamata makerika maketaru kai ibeteke lokosi be, ‘Manana kena totliba meije aknekae peneka, po tamata rebe au beteke kenasi pende esi luake loko totlibare saisa mo. ⁹ Hoko imi keu me lalana elaka rebe tamata esi lupuke lomai kenae me kotare, imi koti tamata boboka lomei totliba meije.’ ¹⁰ Tamata makerikaru esi keu kai esi lupuke pusue tamata rebe esi tetuesi me lalanaru. Tamata rebe esi hidupe neu sa kai tamata rebe esi hidupe misete esi lupuke pususi. Hoko otoi kena totlibare pusue penu kena tamata.

¹¹ Kena kamale mere ikusu kena itetue tamata rebe kotisi meru, iselu ile sae me ialike pakiane kena totliba mo. ¹² Hoko ibeteke loko ile mere be, ‘Alomeije aalike pakiane kena totliba more, mise mo.’ Po tamata mere indene neka. ¹³ Eleki kamale mere iulake eni tamata makerikaru be, ‘Lo tamata meije eni lelalaru kai balaiju kai poini bei otoi totliba meije lori muli, kena otoi rebe kpeture. Ete mere tamata mere isupu hukume hoko irani kai itahane supu susate.’ ”

¹⁴ Yesuse Ibetek be, ‘Ele mere hoko Alla Ikoti tamata bokala kena Ipeltaesi po tamata rebe

Ibitikesi boka mo.”

Seli pajake ete Kaisare*

22:15-22

(Mrk. 12:13-17; Luk. 20:20-26)

¹⁵ Tamata Parisiaru esi keu lepa lupu kena nikwa lalane kena Yesuse Ilepa sala. ¹⁶ Esi ulake esi maka luluaru kai tamata rebe esi lene loko kamale Herodese esi keu loko Yesuse. Eleki esi tneu be, “Kuru, ami rekwa be Abeteke batuke rebe tinai neka. Aatetuke sasaisare rebe Alla Isuka atetukele ete amire. Kena Aatetuke amire, tamata esi noake eliare atuli kaisi mo le ahberake tamata elake pise elake mo, moyo? ¹⁷ Hoko Kuru, Abeteke ete ami be, ‘Lulu Kaisare eni pletare suke ite seli pajake. Po lulu iteki agamare, seli pajake ete Kaisare tinai pibe mo?’ ”

¹⁸ Po Yesuse Irekwa be tamata meru esi ono misete lelemake. Hoko Ibetekelokosi be, “Imi tamata nloena! Imi teheke kena Au lepa sala yake! ¹⁹ Imi riluke kepe perake rebe seli pajake kenare ete Au mina leke Au selue.”

Eleki esi riluke kepene Denare matai etei. ²⁰ Itneusi be, “Sire oalalei mei kepe perake matai meije? Sire eni nane?”

²¹ Esi ombe, “Kaisare eni oalalei kai eni nane.”

Hoko Yesuse Iombe, “Saisa rebe Kaisare iulake seli eteije, seli etei kai saisa rebe Alla Iniere, suke riluke etei.”

²² Kena esi lene Yesuse Iralake mere esi herane le Yesuse Iralakesi mise kuate eleki esi keu beiNi.

* ^{22:14} Kaisare mere ipletae nusa Yahudi kai nusa maketa bokala lekwe.

Yesuse Ilepa loko tamata esi matare, esi kwana suike
22:23-33
(Mrk. 12:18-27; Luk. 20:27-40)

23 Kena petu mere tamata golongane Saduki esi luake loko Yesuse. Esi tneu loko tamata matale esi kwana suike elia? Mere le esi hlaleke be tamata matale, kwana suike moneka. **24** Hoko esi beteke be “Kuru, Alla Eni lepata rebe nabi Musa ilekire ebeteke be, ‘Kwalimu imata pine eni nanae sae mo hoko akai bina balu mere neka leke iruele kwetele kena iseli kwalimu.’ **25** Ete meije sie itua kwalitoi. Kwali menare ikai eleki imata po eni nanae sae mo hoko kwalini nomore luare ikai bina balu mere. **26** Eleki kwalini mere imata lekwe po eni nanae sae mo. Sakesa neka ete kwalini nomore telu eti kwalini nomore iture. **27** Pusue kwalia sie itua meru esi kai bina balu esa mere eleki esi mata pususi kai bina balu mere imata lekwe. **28** Kena tamata esi kwana suike, Abeteke be bei kwalia sie itua meru sire pine iono mokwai ete bina balu mere, le pususi esi kai bina esa mere?”

29 Yesuse Ibetekelokosi be, “Imi nati sala titinai! Imi noake ele mere le imi rekwa lepata bei Alla mo pise Alla Eni kbasare mo. **30** Le kena tamata esi kwana suike esi kai suike moneka hoko tamata meru saka malekata ndete surgare peneka. **31** Ele mere hoko Au atetuke imi loko tamata esi kwana suike bei matale. Imi baise Alla Eni lepate ete ntuanan menaru kai imire pene moyo? Ete mere Alla Ibetekelokosi be,

32 ‘Aure Alla rebe Abraham, Isake kai Yakupe, esi hlaleke lokoKu.’

Ile Alla ete tamata matale mo. Po Alla ete tamata

kwanale kai tamata rebe kwana suike.”†

³³ Kena tamata bokala esi lene Yesuse Iatetuke kai Irekwa titinai hoko esi herane.

Pleta rebe pentine titinai

22:34-40

(Mrk. 12:28-34; Luk. 10:25-28)

³⁴⁻³⁵ Kena tamata Parisiaru esi lene be tamata Sadukiaru esi ndene le Yesuse Iralake mise, esi lupuke lomai. Eleki kuru Torate sae beisi iluake loko Yesuse leke itehekeNi kai itneuI be, ³⁶ “Kuru, pleta rebe pentine titinai me hukume rebe Musa ilekire saisa?”

³⁷ Yesuse Ibeteke lokoi be, “Suke aoki amu Tuhane Alla kena pusue amu ktiline, pusue amu maka noake kai pusue laleume.”[‡] ³⁸ Mere pleta rebe memenai kai pentine titinai. ³⁹ Luare sakesa neka. Aoki tamata makete saka oki ruamu.[§] ⁴⁰ Pusue pleta rebe nabi Musa ilekire kai pusue bukua rebe nabiaru esi lekire* pusulu mei kena pleta lua meiju peneka.”

Kamale rebe Alla IulakeNi kena hlamate tamatare Irulu bei Dauta kai Dauta Eni Tuhane lekwe

22:41-46

(Mrk. 12:35-37; Luk. 20:41-44)

† **22:32** Yesuse Ibeteke be Allare, Alla ete tamata matale mo po ete tamata kwanale kai rebe kwana suike. Le Ile Alla ete Abrahame, Isake kai Yakupe kena erisi kwana sa, kai kena esi kwana suike lekwe. ‡ **22:37** Huk.6:5 § **22:39** Im.19:18 * **22:40** Pleta rebe nabi Musa ilekire nature bukua lima rebe Musa ilekiule. Musa ileki bukua lima: Alla Itolae Nusa, Siri Bei Mesire, Imama, Ntuana Menaru kai Hukumaru nete Suikele. Nabia nature bukua bokala rebe nabiaru esi lekiule.

⁴¹ Kena tamata Parisiaru esi lupuke lomai sa Yesuse Itneusi be, ⁴² “Imi noake saisa kena Kamale rebe Alla IulakeNi kena hlamate tamatare? Irulu bei sire?”

Esi ralake be, “Kamale Dauta eni anubu.”

⁴³ Yesuse Iombe, “Le mula pine Ro Misete Iono Dauta ikotiNe ‘Tuhane?’ Le Dauta ibeteke be,

⁴⁴ ‘Tuhane Ibeteke loko auku Tuhane be:
Arue kena leiKu kai pleta sakesa kaiKu,
roma Au ono Amu musuaru esi kbasa sae
kwalele moneka.’†

⁴⁵ Meije Dauta ruai ikotiNe Tuhane hoko Kamale rebe Alla IulakeNi kena hlamate tamatare batuke Dauta eni anubu mo! Ile mere Dauta eni Tuhane lekwe.”

⁴⁶ Tamata sae iralake Yesuse moneka. Kai bei petu mere esi nehe kena tneu saisa loko Yesuse moneka.

23

Yesuse Ibeteke keta bei kuru Torataru kai tamata Parisiaru

23:1-36

(Mrk. 12:38-40; Luk. 11:37-54, 20:45-47)

¹ Yesuse Ilepa loko Eni maka luluaru kai tamata bokala be, ² “Kuru Torata kai tamata Parisiaru esi supu kbasa peneka kena atetuke Torata lupe Musa iatetukele. ³ Hoko imi lene kai ono lulu saisa rebe esi atetukele ete imire, po imi ono lulu saisa rebe esi onore yake, le rebe esi atetukele esi ono lulu mo. ⁴ Esi ono atata ktilina kai pletae imi kena lulu atata meru, eleyo esi tapa imi toto kena ono lulu moneka.

---

† **22:44** Isi. 110:1

⁵ Saisa rebe esi onore batuke kena tamata esi isikesi neka. Esi suka pake kotake kena kute Alla Eni lepata rebe lekire eleki esi loe me oalaleisu kai me balaisu, esi kotakaru ela lesi. Kai esi suka ono esi lapu nanukaru esi rendarū nanu lesi leke tamata esi seluise, esi isikesi. ⁶ Sae lekwe, esi suka rue kena otoi misete rebe holmatele kena esi keu me pestaru pise esi kusu me Yahudiaru esi luma ibadaru. ⁷ Esi keure esi suka tamata makete esi lepae hlamate etesi me pasararu leke tamata bokala esi selusi kai esi suka tamata esi kotise kuru.

⁸ Po ete imire, imi suka kotie imire kuru yake le imi Kurure batuke esa kai imi pusumi akwali lomai. Hoko sae ilesi bei sae mo. ⁹ Kai imi kotie sae mei nusa meije amate yake le imi Amate batuke esa, Ile mere Amate rebe Indete surga. ¹⁰ Kai imi suka kotie imire elake yake le imi Elake batuke esa, Kamale rebe Alla ItalukeNi ete imi peneka. Mere Au ruaKu, Aure Kamale rebe Alla IulakeKu kena ono Maka Hlamate ete tamata. ¹¹ Bei imire sire iono elake titinai hoko suke ilayani imi. ¹² Kai sire rebe iono ruaije tamata elake, namake isupu kbasa sasaisa moneka. Kai sire rebe iblakte eni kbasa sasaisa more, namake isupu bitike kena tamata elake.

¹³ Eleki Yesuse Ibetekē loko kuru Torata kai tamata Parisiaru be, “Imi kuru Torata kai tamata Parisia, imire tamata maka ono misete lelemake. Namake Alla Ihukume imire ktili. Imi ruami suka Au pletae tamata mo kena Au ono Kamale. Kai imi pele tamata makete rebe esi suka Au pletaise lekwe.

¹⁴ [Imi kuru Torata kai tamata Parisia, imire tamata maka ono misete lelemake! Namake Alla

Ihukume imire ktili. Imi lemake matabina baluaru leke imi rana esi lumaru kai imi kotie loko Alla takwali leke tamata esi noake imire tamata misete. Bei mere hoko namake imi supu hukumane elake!]

¹⁵ Imi kuru Torata kai tamata Parisia, imire tamata maka ono misete lelemake! Namake Alla Ihukume imire ktili. Imi sabu meite kai keu papelake ootoi kena ono batuke tamata esa ikusu imi agamare. Kai kena ile mere ikusu imi agamare peneka, imi ono ineu lesi bei imi leke namake ikusu otoi susate titinai.

¹⁶ Imi tamata elaka mata polala! Namake Alla Ihukume imire ktili. Imi beteke be la loko Tuhane Eni Lumare ono loko more mula mo, po la loko mase me Tuhane Eni Lumare pine ono lokole.

¹⁷ Imi rekwa sasaisa mo, saka tamata matapolale . Tuhane Eni Lumare pentine lesi bei mase le eono mase mise titinai. ¹⁸ Kai imi beteke be la loko otoi maka riluke tanei ete Allare ono loko more mula mo, po la loko tanei rebe tolae kenare hoko suke ono lokole. ¹⁹ Imire tamata matapolale. Andia pine epentine lesire? Taneije pibe otoi maka tolae tanei kena palae ete Allare? Otoi maka tolare, le otoi mere pine eono taneije mise titinai ete Alla.

²⁰ Hoko sire pine ila loko otoi maka tola tenei rebe riluke ete Allare, mere ila loko otoi mere kai ila loko taneia rebe tolaelu kenare. ²¹ Kai sire pine ila loko Tuhane Eni Lumare, hoko mere ila loko Tuhane Eni Lumare kai ila loko Alla rebe Irue kenare. ²² Kai sire pine ila loko surgare, hoko mere ila loko Alla Eni otoi maka rue lakwai kai loko Alla rual ndete surgare neka.

²³ Imi kuru Torata kai tamata Parisia, imire tamata maka ono misete lelemake! Namake Alla

Ihukume imire ktili. Masike solasi, adase nkotone kai jintane, imi riluke perpuluhane ete Tuhane bei esi hasile, eleyo yelu rebe pentine lesi kena hukume rebe Musa ilekire, imi ono lulu mo. Lupe ono saisare suke nkena, oki lomai kai lulu pleta. Yelu meru suke imi ono pusulu, batuke ono loko leini yake kai nete loko riluke perpuluhane ete Tuhane lekwe. ²⁴ Imire tamata elaka rebe saka tamata matapolale. Yelu tona kena hukume rebe upentine more imi ono lulue, yo rebe upentine kena hukume mere imi puli kai mo.

²⁵ Imi kuru Torata kai tamata Parisia, imire tamata maka ono misete lelemake! Namake Alla Ihukume imire ktili. Imi ono tamata esi selu imire kuru miseta, lupe imi koa imi obaru kai pikanaru esi muline eputi yo imi laleme neu titinai le laleme loko tamata maketaru esi taneiaru kai batuke laleme nete imi ruami neka. ²⁶ Tamata Parisi, imire saka tamata mata polala! Suke imi koa imi obaru kai pikanaru esi Ialeiju mina, leke esi mulinaru uputi lekwe.

²⁷ Kuru Torata kai tamata Parisia imi, imi tamata maka ono misete lelemake! Namake Alla Ihukume imire ktili. Imire lupe nitu latai rebe cete kena putile. Me mulire selue nteki po mpe lalere penu kena lulinaru kai mpulute. ²⁸ Imi lekwe ele mere neka. Masike selu imi ono misete ete tamata maketaru, po laleme penu kena nloene kai neune.

²⁹ Imi kuru Torataru kai tamata Parisiaru, imi tamata maka ono misete lelemake! Namake Alla Ihukume imire ktili. Imi kerike nabiaru esi lataisu mise, kai imi andolike tamata lale misetaru esi lataisu nteki, ³⁰ kai imi beteke be, ‘Sepo kena amiki ntuana menaru esi ruere pine ami me sakesa kaisi

peneka, hoko ami ono lulusi kena bunu nabiaru mo.’ ³¹ Hoko imi ruami naku peneka be imi rulu bei tamata rebe esi bunu nabiaru.

³² Ele mere hoko dosa rebe imi ntuana menaru esi onolu menai pende, imi ono lokolu rame. ³³ Imi neu kai imi rulu bei tamata neune. Namake Alla Ihukume imi kena otoi naraka, kai imi hlaleke be imi supu tie bei mere yake. ³⁴ Au beteke ete imi be, ‘Namake Au ulake nabia, tamata maka rekwa kai kuruaru loko imi. Bei sie meru imi bunu leini kai imi paku leini kena ai batai. Leini lekwe imi tetasi me luma ibadaru kai imi suisi bei kota kena kota. ³⁵ Bei mere hoko Alla Ihukume imi le imi ntuana menaru esi bunu pusue tamata rebe esi nsalale sae more. Esi bunu tamata bokala menai bei Habela rebe eni nsalale sae more isupu bunu eti roma Sakaria (Berekia eni nanare), rebe isupu bunu me Tuhanne Eni Lumare kai me otoi maka riluke tanei kena pala ete Allare. ³⁶ Imi lene mimise. Imi tamata rebai meije imi supu hukume bei Alla le pusue dosa rebe imi kai imi ntuana menaru esi onoule.’ ”

Yesuse laleIje noa Yerusalemē

23:37-39

(Luk. 13:34-35)

³⁷ Yesuse Ibeteka be, “Tamata rue me kota Yerusalemē! Imi ntuana menaru esi bunu nabiaru, kai tamata rebe Alla Iulakesi loko imire, imi rabasi kena batu eti esi mata. LaleKu kena lupuke imi susuike peneka, molupe manure eloke esi anaiju, po imi suka lomei lokoKu mo! ³⁸ Bei mere hoko imi kotare supu atiae le Alla Iraka imi moneka. ³⁹ Nete! Au beteke ete imi be bei meije

imi selu suike Au mo roma petu kena imi beteke
be:

‘Alla Iriluke misete ete Ile rebe Iluake kenā
Eni Nane rebe esi kbasare ela titinaije!’^{*}

24

*Yesuse Ibeteke be Tuhane Eni Lumare namake
tamata esi likwaiele*

24:1-2

(Mrk. 13:1-2; Luk. 21:5-6)

¹ Kena Yesuse Isiri bei Tuhane Eni Lumare, Eni maka luluaru esi lomei tehaikeNi kai esi tiluke luma rebe ume Tuhane Eni Lumare esi leinu kai esi beteke lokoI be, “Tuhane, Aselu Tuhane Eni Lumare kai luma me esi leinu uela kai umise titinai.” ² Eleki Yesuse Ibeteke lokosi be, “Yele, Tuhane Eni Lumare kai luma mei esi leinu uela kai umise titinai Po tatike pine tamata bei otoi makete esi luake lomei hoko esi likwaielu eti unesa.”

*Yesuse Ibeteke be namake tamata rebe esi
hlaleke loko Yesuse esi supu susate*

24:3-14

(Mrk. 13:3-13; Luk. 21:7-19)

³ Takwali mo Yesuse kai Eni maka luluaru esi keu bei otoi me Tuhane Eni Lumare lopai ulate saitune aini bokala. Eleki kena Yesuse Irue rual me ulate mere, Eni maka luluaru esi lomei tehaikeNi kena esi lepa kai rual. Hoko esi tneui be, “Kuru, petu ila pine yelu rebe minae Abetekel uonore? Kena Alomei suike kai kena nusare atia nere, esi tandaru saisa?”

⁴ Eleki Yesuse Iralakesi be, “Imi pusumi lene mimise leke tamata esi lemake imi be takwali mo

* **23:39** Isi. 118:26

nusa meije atia nere, imi persayesi yake. ⁵ Le namake tamata bokala me esi luake pake Auku nane esi lemake be siere maka hlamate, hoko tamata bokala esi supu lemake kai esi hlaleke lokosi. ⁶ Imi lene bola tulei kai lene sou be lisa etia neka. Hkutuke imi yake. Le piasare lisa kai lomai neka, po nusa meiju atia mosa. ⁷ Le nusa esi lisa kai nusa makete kai hena esi lisa kai hena makete lekwe. Mananaru roma tamata moneka hoko bokala esi mata kai isu bokala uono kena otoi bokala. ⁸ Pusue susata meru menai pine susate tapa rame saka bina tukune iblake tibuini kera menai, ela mosa hoko irekwa be takwali mo iruele eni nanare po roma ruelei mosa.

⁹ Kena mere tamata esi kerike imi kai esi riluke imi ete tamata neunaru leke esi tetu imi kai esi bunu imi le imi lulu Aure pe. Kai namake pusue tamata mei nusare lalesi tiake imi le imi lulu Aure. ¹⁰ Kai tamata bokala esi hleke bei maka hlaleke loko Alla kai esi riluke esi tamataru ete tamata maketa rebe lalesi tiakesi kai lalesi tiake lomai. ¹¹ Nabi tinai more bokala esi luake kena lemake be siere nabi, esi lemake tamata bokala kena hlaleke loko esi hnaunaru. ¹² Kai tamata neunaru esi tapa boka lesi kai esi ono neu rame ete tamata maketa hoko tamata bokala esi oki lomai mise remoneka. ¹³ Po sire pine ihlaleke loko Alla rame eti imata kai leu lokoI hoko irue kai Alla eti pela. ¹⁴ Kai Sou Misete be Alla Ipletae ite tamatare atetukele ete pusue tamata mei nusaru peneka, eleki nusare atia ne.”

*Petu susate elake ete pusue tamata mei nusa
meije*

24:15-28

(Mrk. 13:14-23; Luk. 21:20-24)

15 “Namake kena petu mere imi selu ‘Yele rebe ektolo kai esuka Alla more elepa tiae rame ekele me otoi misete titinai me Tuhane Eni Lumare esi laleije.’ Lulu Alla Eni lepata rebe akmena nabi Daniele ibeteke be namake petu mere eono. Au Matiuse, au ahnau imi leke imi baise nabi Daniele eni lepate mimise leke saisa rebe tinai more, imi rekwaе. **16** Hoko imi rebe me otoi Yudea, imi naya beini lolete ulate babai mina leke ibunu imi yake. **17** Tamata rebe esi rue ndete luma mulini rulu leke naya po kusu rana taneia bei luma lalei yanoma. **18** Tamata me ndinu leu kena rana lapune bei me luma yanoma. **19** Kena petua meru ete bina rebe esi keu blublulu kai bina rebe susu kwete tone esi blake kera titinaije neka. **20** Hoko imi kotie loko Alla be, ‘Ama, Asebei petu susata meru uono kena ulane talei yake kai kena petu plei* yake le suke ite bala kena petu mere.’ **21** Le susate kena petua meru esusa titinai, lesi bei susata kena petua maketaru bei kena Alla Itolae nusa meije menai, kai eono suike moneka. **22** Alla Iono petua meru takwali ete Eni tamataru mo, le sepo Iono petua meru takwali hoko pusue tamata esi mata le sae itahane moneka.

23 Kena petua meru imi lene tamata esi lemake be, ‘Aselu mina le Kamale rebe Alla IulakeNi kena hlamate tamatare Iete meije!’, pise, ‘Iete mere!’, po imi lene lokosi yake. **24** Le kena petua meru tamata esi lemake imi be siere kamale rebe Alla Iulakeni kena ihlamate tamata kai nabia. Esi ono tanda herana kai esi aseluke kbasa kena esi

* **24:20** Tamata Yahudiaru esi be kena petu pleije tamata keu lau lesi bei mahake kilo esa yake. Esi atate mere ktili titinai.

lemake, tinake sepo yele hoko imia rebe Alla Ibitike imire imi hlaleke lokosi. ²⁵ Imi lene mimise! Kena susata meru uono mosare, Au beteke pusulu ete imi peneka.

²⁶ Hoko sepo tamata esi lemake imi be, ‘Aselu mina le Kamale rebe Alla IulakeNi kena hlamate tamatare Indete otoi nsekile!', imi keu loko otoi mere yake, pise esi lemake be, ‘Iete mei sokati meije!', imi lene lokosi yake. ²⁷ Le Tamata Eni Nanae Iluake suike loko imire, pusue tamata esi rekwaes sosoli saka silane baeke ehita bei lanite uwei roma lanite uweije.

²⁸ Kena tamata esi selu tanda meru, esi rekwa be petu sae me, Au luake suike mei nusa meije. Meije saka kena pusue tamata esi selu manu maka kane matale uuru kena otoi mere, esi rekwa be ete mere matale me.”

Yesuse Iluake suike mei nusare

24:29-31

(Mrk. 13:24-27; Luk. 21:25-28)

²⁹ “Petu susata meru pela peneka pine yelu uono sosoli ele meije:

Lematai, bulane, kmalea selu tebikelu bei petu maketaru.

Hoko lemataije emele lakwai esa,
bulane hita moneka kai kmalearu tetu. Kai
pusue rebe kbasa ndete lanite hoha titinai.

³⁰ Kena yelu meru pelare, tamata esi selu Au, Tamata Eni Nanae Indete lanite. Kena mere pusue tamata mei nusare esi rani kai esi selu Au, Tamata Eni Nanare. Au luake suike lomei lokomi kena moputi kai Auku kbasare ela titinai kai hita titinai. ³¹ Eleki malekate ihbue trompete elake kai Au ulake Auku malekataru bei ndete surga rulu

Matiuse 24:32

civ

Matiuse 24:38

lomei nusaru leke esi lupuke pusue tamata rebe
Au bitikesi bei me pusue nusa, bei lanite uwei
roma lanite uwei, leke esi rue kai Alla.”

*Hnauna kena takwali mo Yesuse Ilomei suike
rekwa bei umpama kena ara aini*

24:32-35

(Mrk. 13:28-31; Luk. 21:29-33)

³² “Meije imi atetuke bei umpama kena ara aini: imi selu esi sanaiju ummata kai krobe kai
esi tubuiju uono kena ukusu, hoko imi rekwa be
takwali mo leare reneka. ³³ Hoko sakesa neka,
sepo imi selu susata meru uono peneka hoko imi
rekwa be Au, Tamata Eni Nanae, takwali mo Au
luake suike reneka. ³⁴ Imi lene loko Au mimise!
Kena imi tamata rebai meije pusumi mata mosare
yo susata meru pusulu uono peneka. ³⁵ Tatike
pine pusu nusa kai lanite meije atiae, po Auku
lepataru sirikelu mo, saisa rebe au betekelu tinai
eti pela.”

*Yesuse Iluake suike lomei nusa meije, tamata esi
rekwa mo*

24:36-44

(Mrk. 13:32-37; Luk. 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Hoko Au luake suike lomei nusare tamata
sae irekwa esi peture kai olase mo, malekata
ndete surgare esi rekwa mo, Au Alla Eni Nanare
lekwe Au rekwa mosa, po batuke AmaKu rual
pine Irekwae!”

³⁷ Eleki Yesuse Iahnau be, “Sepo Au, Tamata
Eni Nanare Au luake suike loko imire, sakesa kai
kena nusa akmena Nure neka. ³⁸ Le kena kwele
lolo nusa mosare esi kane, kinu kai esi kai lomai
eti roma petu rebe Nu ikusu kena kapale elake

bei aije. ³⁹ Kena mere tamata esi rekwa sasaisa mo eti kwele lolo pusue nusa kai esi mata pususi, hoko sakesa kai kena Au, Tamata Eni Nanare Au luake suike loko imire ele mere neka. ⁴⁰ Kena petu susata meru luake, sepo tamata lua esi me ndinu hoko sae isupu bitike lolete yo saere sebeie eri rue. ⁴¹ Sepo tamata bina sie luaya esi tutu gandume sakesa, sae isupu bitike lolete yo saere sebeie eri rue. ⁴² Hoko imi lene mimise kai namake Au rame! Le imi rekwa petu kena imi Tuhane Iluake suike loko imire mo. ⁴³ Imi lene meije mimise! Sepo luma upuije irekwa olase kena tamata ndeane ikusu kena kpetu me eni lumare, hoko iraka rame leke tamata ndeane ikusu eni lumare yake. ⁴⁴ Bei mere hoko imi lekwe suke imi namake Au rame! Le namake Au, Tamata Eni Nanare, Au luake suike loko imire kena olase rebe imi rekwa mo.”

*Hnaune kena hidupe nkawakwa kena lulu Yesuse
eti Ilomei suike luge umpama tamata makerike
24:45-51
(Luk. 12:41-48)*

⁴⁵ Eleki Yesuse iahnau rame be, “Tamata makerike rebe inkawka kai ikerike mise, mere tamata makerike rebe eliare? Tamata rebe inkawka kai ikerike mise, isupu bitike bei ntuanne rebe ikerike eteije kena iono elake ete tamata makerike maketaru, leke ionosi kane, panuhuke olase maka kane. ⁴⁶ Tamata makerike mere laleije ndina titinai, sepo kena ntuanne rebe ikerike eteije iluake lomeije, panuhuke ikerike eni makerike. ⁴⁷ Tamata makerike mere isupu kbasa bei tamata rebe ikerike eteije kena ikbasae eni taneiaru. ⁴⁸ Po sepo tamata makerike mere ineu hoko inoake me

lalei be, ⁴⁹ Takwali sa pine eni ntuane iluake hoko iteta tamata makerika maketaru kai ikane kinu kai tamata nselitaru. ⁵⁰ Tamata rebe kerike eteije iluake kena olase kai petu rebe tamata makerike mere irekwa mo. ⁵¹ Tamata makerike mere isupu teta boka titinai bei tamata rebe ikerike eteije kai isupu poie me tamata ono misete lelemake esi otoije. Hoko esi rani rame kai esi supu susate.”

25

*Yesuse Iluake suike, ite namakeNi rame saka
bina beluka lima rebe esi rekwa kai raka rame*
25:1-13

¹ “Tatike petu rebe Au luake suike, Alla Eni sifate ete imi kena Ipletae tamatare saka umpama bina beluka butu esa meije: sie limaya esi aknekae mise yo sie limaya maketaru mo. Bina beluka sie butu esa esi rana esi pelitaru eleki esi keu sapa mokwai rebe iono kena ikaije. ² Sie limaya beisi esi boro kai sie limaya maketaru esi rekwa kai esi aknekae mise. ³ Bina beluka rebe borokaru esi keri esi pelitaru po esi keri kai leite kena aknekae mo. ⁴ Yo bina beluka rebe esi rekware esi keri esi pelitaru kai esi keri kai leite kena aknekaele. ⁵ Po mokwai rebe iono kena kaije iluake nunu mo, hoko esi hkwau eleki esi ntulu.

⁶ Kena kpetu tlaije tamata esi kloloe be, ‘Mokwai rebe iono kena kaije iluake peneka! Siri sapai!’ ⁷ Eleki bina beluka butu esa meru esi betu kai esi ono aknekae esi pelitaru leke ehita. ⁸ Bina beluka rebe borokaru esi beteke loko bina beluka rebe esi rekware be, ‘Imi riluke bei imi leite ete ami mina le amiki pelitaru umata reneka.’ ⁹ Po bina beluka rebe esi rekware esi ralake be, ‘Ami riluke

mo le tatile epanuhu ite mo. Mise lesi, imi keu sabe bei maka abelie leite.’ ¹⁰ Hoko esi keu sabe leite. Po kena esi keu sabe leite, mokwai rebe iono kena ikaije iluake, eleki sie rebe esi akneka kena namakeni pende esi keu kusu sakesa kaini me otoi kena kaije eleki tamata makerikaru esi kobue meture.

¹¹ Bina maketa borokaru esi luake takwali kai esi kloloe be, ‘Ntuane, ntuane, buka meture ete ami mina!’ ¹² Po mokwai mere iralakesi be, ‘Au rena imi mo!’ ”

¹³ Eleki Yesuse Ialenake umpama mere pela nere Ibeteke be, “Bei mere hoko imi namake Au rame le petu kai olase kena Au luake suike imi rekwa mo.”

Umpama kena tamata makerike misete kai misete mo

25:14-30

(Luk. 19:12-27)

¹⁴ “Kena Alla Ipletae tamatare umpamae lupe alena kena ntuane sae me iono kena ikeu me otoi lauke. Kena ikeu nere, ikoti eni tamata makerikaru kena iono esi usaha kena eni kepenaru.

¹⁵ Eleki iriluke kepene etesi lulu esi ktilinaru. Hoko iriluke kepe mase usata lima ete ile sae, iriluke kepe mase usata lua ete ile sae kai iriluke kepe mase usata esa ete ile sae. Eleki ikeu ne.

¹⁶ Eleki tamata makerike rebe isupu kepe mase usata limare iusaha sabe kai iabeli kena kepene mere eti isupu kepe mase usata lima tapa lekwe.

¹⁷ Tamata mekerike rebe isupu kepe mase usata luare iusaha ele mere neka hoko isupu kepe mase usata lua tapa lekwe. ¹⁸ Po tamata makerike rebe isupu kepe mase usate esare ikeu kali likele

eleki ihnouke ntuane mere eni kepene kena likele mere.

¹⁹ Takwali mina pine ntuane mere ileu eleki ikotisi leke neheke eni kepenaru. ²⁰ Eleki tamata makerike rebe isupu kepe mase usata limare iluake, iriluke kepene etapa kepe mase usata lima kai ibeteke loko ntuane mere be, ‘Ntuane, kepe mase usata lima rebe arilukele ete aure au usaha sabé kai abeli kenae hoko etapa kepe mase usata limare meije.’ ²¹ Eleki ntuane mere iombe, ‘Akerike mise kuate. Ale auku tamata makerike misete kai alene lokoku. Alene lokoku kena kerike loko makerike tone hoko au riluke makerike elake etemu. Alomei, kusu pesta kai au.’

²² Eleki tamata makerike rebe isupu kepe mase usata luaru iluake kai ibeteke be, ‘Ntuane, kepe mase usata lua rebe arilukele ete aure, au usaha sabé kai abeli kenae hoko au supu kepe mase usata lua tapa lekwe.’ ²³ Ntuane mere iombe, ‘Akerike mise kuate. Ale auku tamata makerike misete kai alene lokoku. Alene lokoku kena kerike loko makerike tone hoko au riluke makerike elake ete ale. Alomei, kusu pesta kai au.’ ²⁴ Eleki tamata makerike rebe isupu kepe mase usate esare iluake kai ibeteke be, ‘Ntuane, au rekwa be ntuane alere tamata maka ono tamata esi kerike ktili titinai: asuka ulu gandume rebe aatnane more, asuka lupuke hasile bei bibite rebe alibuke more. ²⁵ Kai rilaku le tinake arana kepene rebe au abeli kenare pine au supure. Hoko au keu bunike ntuane amu kepene mere mpe tapele lebui. Rana amu kepene lome!’ ²⁶ Ntuane mere iombe, ‘Ale tamata makerike neune kai nosone. Arekwa peneka be au suka ulu gandume rebe au atnane more, kai

au suka lupuke hasile bei bibite rebe au libuke more. Au rana kepene rebe tamata makete esi abeli kenaе pine esi supure o? ²⁷ Ele mere hoko suke akusue auku kepene mere me banke leke kena au leure au rana auku kepene mere kai esi bunare.’ ²⁸ Kai iombe, ‘Rana kepene mere beini kai rilukele ete tamata makerike rebe isupu kepe mase usata butu esare.’ ²⁹ Le sire pine ikerike mise ete Au, tatike pine isupu boka titinai kai iono tamata rebe eni taneia boka. Po sire pine ikerike mise ete Au mo, tatike pine saisa rebe Au riluke etei pende Au rana beini suike. ³⁰ Hoko tamata makerike rebe ipakuna more isupu poie me muli me otoi rebe kpetu kurule kai susate titinai. Irani kai isupu susate elake ete mere.”

Kena Yesuse Iluake suike Iteu pakala ete pusu tamata

25:31-46

³¹ “Namake kena petu sae me, Au, Tamata Eni Nanae, luake suike sakesa kai Auku malekataru, Au rue kena Auku otoi rebe mise titinaije kai Auku kbasare ela titinai. ³² Kai pusue tamata mei nusa meije esi lupuke me oaKu. Eleki Au tebisi bei lomai kena toini lua, saka tamata maka pialae binatane itebi dombare bei pipire. ³³ Tamata rebe esi ono lulu Alla Eni sukare Au lupukesi sableuke Auku makwanale, yo maketaru esi sableuke Auku mapale. ³⁴ Eleki Au, Kamale, Au beteke loko tamata rebe esi me sableuke Auku makwanale be, ‘Imia rebe AmaKu Iono misete ete imire, imi lomei! Lomei kusu mei otoi rebe Alla Iaknekae ete imi peneka bei kena nusa meije etola menaije sa eti roma meije. ³⁵ Le kena tiaKu senere, imi

riluke manane eteKu kai kena kmalake Aure, imi riluke kwele eteKu. Kena Aure tamata beluke me imi henare, imi keriKu me imi luma. ³⁶ Kena Auku pakiane sae more, imi riluke pakiane eteku. Kena kerake Aure, imi li lokoKu. Kena esi kusue Au me buije, imi tapaKu.'

³⁷ Eleki namake tamata miseta meru esi beteke be, 'Tuhane, kena rebai andia pine ami selu Tuhane tiaMu sene eleki ami riluke manane ete Tuhane Ale? Pise Tuhane kmalakeMu eleki ami riluke kwele ete Ale? ³⁸ Kena rebai andia pine ami selu Tuhane Ale, tamata beluke me amiki henare eleki ami keriMu me amiki lumare? Pise kena rebai andia pine Tuhane Amu pekeane sae mo eleki ami riluke pakiane ete Ale? ³⁹ Kena rebai andi pine ami selu Tuhane kerakeMu pise esi kusueMu me bui eleki ami tapa Ale?' ⁴⁰ Eleki Au ralakesi be, 'Leke imi rekwa be: kena imi ono meru ete sae bei Auku tamata rebe esi hlaleke lokoKu, rebe imi noakeise tamata susate hoko mere sakesa kai imi onoe ete Aure neka.'

⁴¹ Yo Au beteke loko tamata rebe esi me sableuke Auku mapale leneka be, 'Imi, Tamata rebe Alla Itosiemi! Imi supu hukume rebe ktili titinai! Keu beiKu kai kusu me otoi susate titinai eti pelare rebe Alla Iaknekae ete ro tiaru esi elake kai eni kwetelaru leke esi kusu kenae kai rue eti pela ete mere neka. ⁴² Le kena tiaKu senere imi riluke menane ete Au mo, kena kmalake Aure imi riluke kwele eteKu mo. ⁴³ Kena Aure tamata beluke me imi henare, imi keri Au me imi lumare mo. Kena Auku pakiane sae more, imi riluke pakiane ete Au mo. Kena kerake Au kai esi kusue Au me buije, imi li lokoKu mo.' ⁴⁴ Eleki namake esi beteke loko Au be, 'Tuhane, kena rebai andia pine ami

selu Tuhane tiaMu sene, pise kmalakeMu, pise Alere tamata beluke me amiki henare, pise Amu pakiane sae mo, pise kerakeMu, pise supu kusue kena bui eleki ami li loko Tuhane Ale more?’
45 Eleki Au ralakesi be, ‘Leke imi rekwa be: tamata rebe esi hlaleke loko Au, rebe imi noakeise tamata susate, imi suka tapa sae kuesa beisi mo, hoko mere sakesa kai imi suka tapa Au more neka.’
46 Hoko tamata meru esi supu hukumane bei Allare esi supu susate eti pela, eleyo tamata rebe esi ono lulu Alla Isukare, esi supu rue mise kai Alla eti pela.”

26

Tamata Yahudi esi elakaru esi lepa lupu kena bunu Yesuse

26:1-5

(Mrk. 14:1-2; Luk. 22:1-2; Yoh. 11:45-53)

1 Kena Yesuse Iatetuke pusue meru pela peneka, Ibeteke loko Eni maka luluaru be, **2** “Imi rekwa be lesike petua lua pine tamata Yahudiaru esi pesta nete suike Alla Isirie esi ntuanan menaru bei Mesire. Mere esi kane roti rebe pake ragi mo. Eleki esi riluke Au, Tamata Eni Nanae, kena paku Au ahlake ai batasi.”

3 Kena mere imama elakaru kai tamata Yahudiaru esi elaka mpai lale esi lupu me imame elake lakwai esa eni nane Kayapase, eni lumare. **4** Esi nikwa lalane ndendene kena kerike Yesuse kai bunuI. **5** Eleki esi beteke be, “Kena pesta elake mere kerike Yesuse yake le tamata me esi sukaI hoko esi nasuke ite kai esi hohae petu mere.”

Bina sae isoba leite boini ntelete titinai kena Yesuse

26:6-13

(Mrk. 14:3-9; Yoh. 12:1-8)

⁶ Eleki kena Yesuse Ime hena Betaniare, Ime Simone eni luma. Simone mere Yesuse Iono eni makerake rebe usaiju kai tinaiju puluele mise.

⁷ Eleki kena Yesuse Ikane, bina sae iluake lokoI, Ikeri leite boini ntelete titinai rebe esi belini elake kena hlau buini bei batu mutale. Eleki bina mere isoba Yesuse ulu bualje kena leite mere. ⁸ Eleki Yesuse Eni maka luluaru esi selu mere hoko esi ono kai esi beteke be, “Bina meije imise mo le iatia leite belini elake. ⁹ Sepo leite boini ntelete titinai mere abeliele hoko supu kepene bokala. Eleki riluke esi kepene ete tamata susate.”

¹⁰ Po Yesuse Irekwa lalesi hoko Ibeteke lokosi be, “Imi ono susate ete bina meije yake, le iono misete eteKu. ¹¹ Tamata susate, erimi rue kaisi rame hoko imi tapasi sa, po Au rue kai imi takwali moneka. ¹² Bina meije isoba leite kena ulu buaKu le takwali mo Au mata neka hoko iaknekae meije kena imi tolae Au kena liane benaije. ¹³ Imi lene lokoku mimise! Kena lepae Sou Misete me nusa otoi etia neka, saisa rebe bina meije ionore, esi lepae lekwe leke tamata esi nete suike lokoi.”

*Yudase lalei kena iriluke Yesuse ete tamata rebe
esi suka bunuIje leke isupu kepene*

26:14-16

(Mrk. 14:10-11; Luk. 22:3-6)

¹⁴ Eleki Yudase Iskariote isiri bei luma mere kai ikeu loko imama elakaru. Yudase Iskariote mere Yesuse Eni maka lulu sae bei Eni maka lulua butu esa lesini luaru lekwe. ¹⁵ Ibeteke lokosi be, “Sepo au riluke Yesuse ete imi, hoko imi riluke saisa ete

aure?” Esi neheke kepene, batuke kepe perake matai butu telu neka, eleki esi riluke etei.* ¹⁶ Eleki bei mere Yudase inikwa lalane kena kerike Yesuse leke irilukeNi ete tamata Yahudiaru esi elakaru.

Yesuse kai Eni maka luluaru esi kane sakesa kena nete suike esi ntuana menaru esi siri bei Mesire

^{26:17-25}

(Mrk. 14:12-21; Luk. 22:7-14, 21-23; Yoh. 13:21-30)

¹⁷ Eleki kena petu esa bei pesta tamata Yahudi esi kane roti rebe ragi more peneka, Yesuse Eni maka luluaru esi luake lokoI kai esi tneu be, “Kuru, ite nikwa otoi etia kena moa manane kena ite kane sakesa leke nete suike loko petua rebe ak-menare Alla Isirie iteki ntuana menaru bei nusa Mesire.”

¹⁸ Eleki Yesuse Ibetekelokosi be, “Imi keu loko tamata sae ndete kotare eleki imi beteke kenai be, ‘Amiki Kuru Ibetekelokosi be takwali mo Imata neka hoko Ikane sakesa kai Eni maka luluaru mei amu luma leke nete suike loko ntuana menaru esi siri bei Mesire.’”

¹⁹ Eleki Eni maka luluaru esi ono lulu Ibetekelokosi be kai aknekae manane me luma mere.

²⁰ Eleki kena kpetu peneka Yesuse Ikane sakesa kai Eni maka lulua butu esa lesini luaru ete mere. ²¹ Kena esi kane sa, Yesuse Ibetekelokosi be, “Lene mimise! Bei imi toini meije tamata esa me iriluke Au loko tamataru leke esi bunu Au.”

²² Kena esi lene mere, lalesi kera titinai hoko esi beteke loko Yesuse rame be, “Kuru, mere au mo moyo?”

* **26:15** Akmenare, kepene mere batuke kena seba tamata mak-erike esa neka.

²³ Eleki Yesuse Iralakesi be, “Ile sae bei imi butu esa lesini lua meiju rebe ilutu roti kena oba sakesa kai Aure, Auku ebe misete, ile mere rebe iriluke Au ete tamata rebe esi suka bunu Aure. ²⁴ Alla Eni lepate rebe lekire ebeteke be, ‘Tamata Eni Nanae Isupu susate hoko Imata sa.’ Po tamata rebe Iriluke Au, Tamata Eni Nanae loko tamata rebe esi bunu Aure, isupu susate ela titinai. Hoko mise lesi tamata mere inai ruelei yanoma.”

²⁵ Eleki Yudase rebe tatike pine iriluke Yesuse itneuI be, “Kuru, mere au mo moyo?” Eleki Yesuse Iralakeni be, “Yele, ale ruamu betekelé mere peneka.”

*Yesuse Ikane roti kai kinu anggure kwelini
sakesa kai Eni maka luluaru*

26:26-30

(Mrk. 14:22-26; Luk. 22:14-20; 1Kor. 11:23-25)

²⁶ Kena esi kane sa, Yesuse Irana roti, Ikotie terima kasi bei Alla kai Ibire roti mere, eleki Irilukele ete Eni maka luluaru kai Ibeteke lokosi be, “Imi ranae kai kanele le meije nanakwalaKue!”

²⁷ Eleki Yesuse Irana oba esa rebe penu kena anggure kwelini, Ikotie terima kasi bei Alla kai Irilukele etesi kai Ibeteke be, “Imi pusumi kinu bei oba meije. ²⁸ Le meije Auku lalakwe rebe ankenae Alla Italuke ete imire kai Auku lalakwe ponikele kena ampune tamata bokala esi dosaru. ²⁹ Lene mimise! Au kinu anggure kwelini moneka, eti roma petu rebe ite kinu anggure kwelini rebe beluke sakesa me AmaKu Eni nusa beluke.”

³⁰ Eleki esi menani isike Alla pela, pine esi keu lolete ulate Saitune.

*Yesuse Ibeteke be tatile pine Petruse ibeteke be irena Yesuse mo
26:31-35*

(*Mrk. 14:27-31; Luk. 22:31-34; Yoh. 13:36-38*)

³¹ Eleki Yesuse Ibeteke loko Eni maka luluaru be, “Kpetu meije neka, imi pusumi naya bei Au le tamata neunaru esi ono tiae ete Aure. Le Alla Eni lepate rebe nabire ilekire ebeteke be,

‘Au bunu maka raka dombare hoko eni dombaru unaya bei lomai.’

³² Po kena Au kwana suike peneka, Au keu eike bei imi lolete otoi Galilea.”

³³ Eleki Petruse ibeteke loko Yesuse be, “Masike sie maketaru esi naya bei Ale, po au lulu Ale kai naya bei Ale mo.”

³⁴ Yesuse Ibeteke lokoi be, “Alene loko Ku mimise! Kena kpetu meije neka, manure totlae mosare, ale ruamu beteke rebai telu be arena Au mo.”

³⁵ Po Petruse iombe, “Masike au supu bunu sakesa kai Ale mula mo. Au beteke mo be au rená Tuhané Ale mo!”

Eleki Eni maka luluaru pususi beteke ele mere leneka.

Yesuse Ikotie loko Alla me otoi Getsemani

26:36-46

(*Mrk. 14:32-42; Luk. 22:39-46*)

³⁶ Eleki Yesuse Ikeu kai Eni maka luluaru me otoi sae me esi nane Getsemani. Eleki Yesuse Ibeteke lokosi be, “Kwetela imi, rue ete meije mina, yo Au kotie loko Alla ete morare.”

³⁷ Eleki Ilui Petruse kai Sebedeu se eni nanae lularu, Yakobuse kai Yohanese esi keu kaiNi lora toto. Kena mere laleIje kera titinai. ³⁸ Ibeteke loko telusi be, “LaleKue kera titinai, Au blake saka Au

matare reneka! Telumi rue raraka ete meije kai Au mina.”

³⁹ Yesuse rual lora toto eleki Itola tibubui lope tapele kai Ikotie loko Alla be, “AmaKu, sepo Asuka hoko Atapa Au leke susate rebe suke Au supure Au supu yake. Po lulu Auku sukare yake po lulu AmaKu Amu sukare neka.”

⁴⁰ Ikotie pela, eleki Ileu loko Eni maka lulua teluaru kai Iselu telusi ntulu. Eleki Ibeteke loko Petruse be, “Batu ke olase ului esa yo telumi raraka kai Au mo le mula? ⁴¹ Betu kai kotie loko Alla leke imi tetu bei ro tiaru esi elake esi kbasare yake. Le Au rekwa be imi suka ntulu mo kai imi suka kotie loko Alla rame po nanakwalami ktili moneka.”

⁴² Eleki Yesuse Ikeu suike kena rebai lua kai Ikotie loko Alla be, “AmaKu, sepo susate meije suke Au supu neka, kai Ahetie bei Au moneka, hoko sebeie lulu AmaKu Amu sukare neka.”

⁴³ Pela eleki Ileu loko telusi kai iselu telusi ntulu le esi hkwau kuate.

⁴⁴ Eleki Yesuse Ikeu suike leneka kena rebai telu kai Ikotie loko Alla sakesa kai miminare neka.

⁴⁵ Pela eleki Ileu loko telusi kai Ibeteke lokosi be, “Erimi ntulu salo? Totonai meije tamata esi luake lomei kena esi riluke Au, Tamata Eni Nanae meije, ete tamata dosaru neka. ⁴⁶ Betu no, mai ite keu. Imi selu! Tamata rebe iriluke Aure iluake pene!”

Tamata Yahudi esi elakaru esi ulake tamata esi kerike Yesuse

26:47-56

(Mrk. 14:43-50; Luk. 22:47-53; Yoh. 18:3-12)

⁴⁷ Kena Yesuse eri lepa sa, Yudase, ile sae bei Yesuse Eni maka lulua butu esa lesini luaru, iluake kai tamata bokala, esi keri sari kai ai buai. Sie meru esi supu ulake bei imama elaka kai Yahudia

esi elakaru. ⁴⁸ Tamata rebe iriluke Yesuse ibeteke kenasi peneka be, “Ile rebe au ataije, mere Yesuse. KerikeNi!”

⁴⁹ Hoko kena esi me kai Yesuse peneka, Yudase ilomei tehaike Yesuse sosoli kai ibeteke lokoI be, “Kuru!” Eleki iata Yesuse.

⁵⁰ Eleki Yesuse Ibetekelokoi be, “Kuebe, aluake lomei kena ono saisare?” Eleki Tamata bokala meru esi lomei loko Yesuse kai esi kerikeNi.

⁵¹ Eleki tamata esa bei Eni maka luluaru rebe iete mere isira eni sarire eleki ilasa imame elake eni makerike eni tina loine teue. ⁵² Eleki Yesuse Ibetekelokoi be, “Kusue sari mere kena esi lumare, le sire pine iklemake sari hoko imata kena sari leneka. ⁵³ Arekwa mo piseo betinake Au koti tapa bei AmaKu tekwa mo leke Iulake malekata toini butu esa lesini lua lesi kena esi hlamate Au?

⁵⁴ Po sepo Au ono ele mere hoko Alla Eni lepate rebe ebeteke Au matare sae lulu moneka.”

⁵⁵ Eleki Ihali beteke loko tamata bokala meru be, “Aure tamata maka atia pemerinta mo, hoko imi kerike Aure, imi keri sari kai Ai buai nanuke yake! Pela petu Au atetuke me Tuhanen Eni Luma uwei keholi, Au atetuke imi ete mere takwali peneka. Po imi kerike Au ete mere mo. ⁵⁶ Po tinai. Meije imi kerike Au ele meije leke lulu Alla Eni lepata rebe nabiaru esi betekele.” Eleki Eni maka luluaru esi naya beiNi.

Yesuse Ime tamata Yahudiaru esi elaka maka teu pakalaru oasi

26:57-68

(Mrk. 14:53-65; Luk. 22:54-55, 63-71; Yoh. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Eleki esi keri Yesuse loko imame elake titinaije me eni luma, eni nane Kayapase. Kuru

Torataru, imama elakaru kai Yahudiaru esi elaka bei me lale esi lupuke lomai ete mere. ⁵⁸ Eleki Petruse ilulu Yesuse bei lauke me imame elake eni otoi kena malama me eni luma leini. Eleki Petruse irue sakesa kai tamata maka raka lumare. Le isuka rekwa be esi ono saisa kena Yesuse. ⁵⁹ Eleki imame elaka kai tamata elaka maka teu pakala pususi nikwa tamata rebe lepa tiae ete Yesuse leke esi hukume Imata. ⁶⁰ Eleki tamata bokala esi alenake Yesuse be Ineu, po lepata meru sae nkena mo. Eleki sie luaya esi keleke kai esi alenake be, ⁶¹ “Ami lene Yesuse Ibeteke be Ilikwaiie Tuhane Eni Lumare po Ieleke suike petua lua.”

⁶² Eleki imame elake lakwai esare ikele me tamata oasi eleki itneu Yesuse be, “Tamata meiju esi alenake Aneure tinai pibe mo? Le mula pine Aleliesi more?” ⁶³ Po Yesuse Indene. Iralakeni mo. Eleki Imame elake mere ibeteke lokoI be, “La loko Alla, Abeteke ete ami be Ale mere Kamale rebe Alla ulakeNi kena hlamate ite tamatare, o? Ale Alla Eni Nanae, o?”

⁶⁴ Eleki Yesuse Iralakeni be, “Yele, tinai, mere Au. Eleki tatike pine imi selu Au, Tamata Eni Nanae Irue kena Maka Kbasa lakwai esare Eni sapleuke makwanale kai Iluake suike lomeije Indete kena moputi ndete lanite.”

⁶⁵ Eleki imame elake Kayapase mere ikahi eni lapune le inasuke Yesuse kai ibeteke be, “Ami nikwa tamata rebe lepa tiae ete Yesuse moneka le rual beteke be Isakesa kai Alla.”

⁶⁶ Eleki itneusi be, “Hoko imi mula Yesuse?”

Tamata esi biuwe kai lepa loko lomai be, “Iono dosa elake ete Alla. Meije suke Isupu hukumane matale. Bunui!”

⁶⁷ Eleki esi toe oalaleIje. Kai esi obi oalaleIje eleki esi blukuI, kai tamata leini esi tetaI. ⁶⁸ Esi beteke lokoI be, “Kamale rebe Alla IulakeNi kena hlamate tamata, Abeteke no. Sire pine itetaMue?”

*Petruse ibeteke rebai telu be irena Yesuse mo
26:69-75
(Mrk. 14:66-72; Luk. 22:56-62; Yoh. 18:15-18,
25-27)*

⁶⁹ Kena mere Petruse irue me imame elake eni luma leini sakesa kai tamata bokala. Eleki bina makerike ete imame elake iluake lomei eleki ibeteke loko Petruse be, “Ale mere sakesa kai Yesuse bei otoi Galilea, moyo?”

⁷⁰ Po Petruse ibeteke me tamata bokala meru be, “Abeteke mere au nati mo.” ⁷¹ Eleki Petruse ikeu me pakale esi meture, makerike bina makete iselu Petruse eleki ibeteke loko sie ete meru be, “Tamata meije isakesa kai Yesuse bei hen Nasarete.”

⁷² Eleki Petruse ila loko Alla kai ibeteke loko sie meru be, “Au rena tamata mere mo.”

⁷³ Eleki takwali mo, tamata ete meru esi lomei loko Petruse kai esi beteke be, “Tinai, ale mere sakesa kai Yesuse le au rekwa bei amu lepate.”

⁷⁴ Eleki Petruse ila suike loko Alla be, “Alla, Aono susate ete au neka sepo au beteke tinai mo.” Eleki ibeteke loko tamata meru be, “Au rena tamata mere mo.”

Eleki kena mere manure totlae. ⁷⁵ Eleki Petruse inete suike loko Yesuse Ibeteke be, “Manure etotlae mosare abeteke rebai telu be, ‘Au rena Yesuse mo.’ ” Eleki isiri kai irani le kaplalei titinai.

27

Yesuse Isupu keri me gubernure Pilatuse oai

27:1-2

(Mrk. 15:1; Luk. 23:1-2; Yoh. 18:28-32)

¹ Bebeleti lakwai esa sa, imama elaka kai tamata Yahudiaru esi elakaru esi lupu kai lepa kai lomai kena bunu Yesuse. ² Esi ulake tamata kena lo Yesuse eleki esi keriNi loko Pilatuse, tamata Roma, gubernure me otoi Yudea.

Yudase ibunu ruai

27:3-10

(Ula. 1:18-19)

³ Eleki kena Yudase rebe iriluke Yesuse ete tamata rebe esi suka bunulje iselu be Yesuse Isupu hukumane matale, hoko kaplalei. Eleki Ikeu leuke kepe peraka matai butu telure ete imama elakaru kai tamata Yahudiaru esi elakaru. ⁴ Kai ibeteke be, “Au supu dosa elake le au riluke tamata rebe eni sala sasaisa mo ete tamata rebe esi suka bunul eti Isupu hukumane matale.”

Po esi ralakeni be, “Mere ami rekwa kai ale mo, sebeie ruamu.”

⁵ Hoko Yudase ipoie kepe peraka meru lopai Tuhane Eni Luma laleije, eleki ikeu kai ikwelie ruai ne.

⁶ Eleki imama elakaru esi rana kepene mere kai esi beteke be, “Kepene meije kepe lalakwe nsolite hoko lulu Alla Eni lepata rebe nabi Musa ilekire, tolae me Tuhane Eni Lumare sakesa kai tanei rebe rilukele ete Allare mise mo.” ⁷ Eleki pusu lalesi esa kena esi pake kepene mere kena sabe tapele otoi bei tamata maka ono taneia bei tapele. Tapele otoi mere esi ono kena otoi maka hnouke tamata Yahudi mo rebe esi mata ete mere. ⁸ Bei mere hoko

eti roma meije tapele mere esi kotie esi nane Tape Lalakwe Nsolite.

⁹ Hoko Alla Eni lepate rebe akmena nabi Yermia ibetekele be,

“Esi rana kepe peraka matai butu telu, rebe tamata Israelaru esi teu lepate esa peneka kena seli tamata sae beline kenae.

¹⁰ Kai esi pake kepena meru kena sabe tapele bei tamata maka ono taneia bei tapele, lulu Tuhane Eni pleta ete aure.”

Lepate mere eonore mere peneka.

Gubernure Pilatuse iteu pakala ete Yesuse

27:11-14

(Mrk. 15:2-5; Luk. 23:3-5; Yoh. 18:33-38)

¹¹ Eleki kena Yesuse Ime Pilatuse oaije, gubernure mere itneu Yesuse be, “Ale mere kamale bei tamata Yahudi o?” Eleki Yesuse Iralake be, “Yele, Amu lepate mere tinai!”

¹² Eleki imama elakaru kai Yahudiaru esi elakaru esi beteke loko Pilatuse be, “Tamata meije Iono neuna bokala peneka.” Po Yesuse Ileliesi moneka.

¹³ Eleki Pilatuse itneu Yesuse be, “Esi alenakeMu be Aneu titinai yo Aleliesi mo le mula?”

¹⁴ Po Yesuse Iralake moneka hoko gubernure mere iherane.

Yesuse Isupu hukume kena pakuI ahlake ai batai

27:15-26

(Mrk. 15:6-15; Luk. 23:13-25; Yoh. 18:39-19:16)

¹⁵ Kena petu tamata Yahudiaru esi kane roti rebe pake ragi more, piasare gubernure isebeisi sirie tamata esa bei buije leke hukumeni moneka.

¹⁶ Kena mere tamata sae me bui rebe ineu titinai eni nane Yesuse Barabase. ¹⁷ Eleki kena tamata

bokala esi lupuke lomai peneka, Pilatuse itneusi be, “Sire pine imi suka au sirieni ete imire? Yesuse rebe kotine Barabase pibe Yesuse rebe kotiNe Kamale rebe Alla IulakeNi kena hlamate tamatare?”
18 Pilatuse itneu ele mere le irekwa be imama elakaru lalesi tiake Yesuse hoko esi keriNi lokoi. Po Pilatuse inoake be tamata bokala esi suka sirie Yesuse.

19 Eleki kena Pilatuse irue me otoi maka teu pakalare, eni bina inauke lokoi be, “Aono sasaisa ete tamata mere yake le Eni sala sae mo. Le beiNi pine mempetuke au kmani tiae rebe eono petu meije rouweku.”
20 Po imama elakaru kai tamata Yahudiaru esi elakaru esi umauke tamata bokala leke beteke ete gubernure Pilatuse be sirie Barabase yo bunu Yesuse.
21 Eleki gubernure Pilatuse itneu suike loko tamata bokala meru be, “Bei sie luaya meiju, sire pine imi suka au sirieni ete imire?” Eleki esi ralake be, “Barabase.”

22 Eleki gubernure Pilatuse ibeteke lokosi be, “Hoko au ono sasa kena Yesuse rebe kotiNe Maka Hlamate?” Pususi ralakeni be, “PakuI ahlake ai batai leke Imata!”

23 Gubernure Pilatuse itneu suikesi be, “Po Eni sala sasa?” Esi kloloe tiktili lesi be, “PakuI ahlake ai batai leke Imata!”

24 Pilatuse isuka hlamate Yesuse, po moneka le tinake tamata meru esi nasu kai ono hoha. Hoko iulake rana kwele kai ikoa balai me tamata bokala meru oasi leke aseluke be iono sala sae mo. Iombe, “Auku sala sasa mo kena tamata meije Imata! Mere ruami onoe!”

25 Pusue tamata bokala meru esi kloloe be, “Yele, mula mo, ami kai amiki anubuaru supu esi hukumane neka.”

²⁶ Eleki Pilatuse iulake eni tamataru esi sirie Barabase bei buije le isuka tamata meru lalesi ndina. Yo iulake tamata esi tetu Yesuse kena mekute buai kai irilukeNi ete solaluaru kena pakuI ahlake ai batai leke Imata.

Yesuse Isupu tetu kai Isupu toae

27:27-31

(Mrk. 15:16-20; Yoh. 19:2-3)

²⁷ Eleki Pilatuse eni solaluaru esi keri Yesuse me Pilatuse eni otoi maka ruere, kai esi koti pusue solalua maketaru, eleki esi keholi Yesuse. ²⁸ Esi lesu Yesuse Eni pakiane kai esi ono Ialike lapu mahmelane leke seluI saka kamale. ²⁹ Eleki esi liu ai luli sanai kai esi tolae kena Yesuse uluIje. Esi rana toane buai kai esi tolae kena balai makwanale. Eleki esi tatu lokoI kai esi toaeNi be, “Hlamate, tamata Yahudiaru esi Kamale!” ³⁰ Esi toeNi kai esi rana toane buai mere eleki esi tetu ulu buaije kena. ³¹ Eleki kena esi toaeNi kai esi ono neune eteiI pelare, esi lesu lapu mahmelane mere beiNi kai esi ono Ialike rualI Eni lapune. Esi sirieNi bei Pilatuse eni lumare leke pakuI ahlake ai batai leke Imata.

Yesuse Isupu paku ahlake ai batai

27:32-44

(Mrk. 15:21-32; Luk. 23:26, 33-43)

³² Esi siri lolete bei kotare esi tetue tamata bei kota Kirene sae me lalane tlai, eni nane Simone. Esi ulake Simone iliku Yesuse Eni ai batai rebe tatike pine esi pakuI kenare. ³³ Eleki esi luake ndete otoi rebe esi nane Golguta [esi natire be, “Otoi ulu alati.”] ³⁴ Ete mere esi toha anggure kai solu eleki esi riluke ete Yesuse leke Ikinue. Po kena Inenake anggure mere, Isuka kinu mo.

³⁵ Esi lesu Yesuse Eni pakiane eleki pakuI ahlake ai bataije eleki esi elekele. Eleki esi poie undi loko Eni pakiane mere be sire pine isupure. ³⁶ Eleki esi rue rakaI. ³⁷ Eleki esi paku lepate matai ndete baba bei Yesuse ululje leke tamata esi rekwa be Yesuse Isupu hukumane bei saisa. Lepate matai mere be, “Meije Yesuse, Yahudiaru esi Kamale.” ³⁸ Kena mere lekwe esi paku tamata neuna lua ahlake ai batai sakesa kai Yesuse neka. Sae sandleuke makwanale kai sae sandleuke mapale.

³⁹ Tamata rebe esi keue mere, esi lepae tiae lokoI kai esi kwasuke ulusi leke toaeNi, ⁴⁰ Esi lepa tiae lokoI be, “Ale mere pine abeteke be alikwaie Tuhane Eni Lumare kai Aeleke suike kena petua lua moyo? Sepo Ale Alla Eni Nanae hoko rulu lomei bei ai tutine kai Ahlamate ruaMu no!”

⁴¹ Kai imama elakaru kai kuru Torataru kai tamata Yahudi esi elakaru lekwe esi sobueNi be, ⁴² “Tamata makete Ihlamatesi po Ihlamate ruaIje saisa mo. Sepo Ile Yahudi esi Kamale hoko ite selu namake Irulu bei ai tutine leke ite hlaleke lokoI. ⁴³ Ihlaleke loko Alla, kai Ibeteke be Ile Alla Eni Nanae. Hoko ite selu be Alla IhlamateNi pibe mo?”

⁴⁴ Kai tamata neuna lua meru lekwe esi lepae tiae lokoI ele mere lekwe.

Teu Yesuse Eni nasite

27:45-56

(Mrk. 15:33-41; Luk. 23:44-49; Yoh. 19:28-30)

⁴⁵ Kena olasa butu esa lesini lua hkwatare, otoi mere mele pusue eti roma olasa telu kmau.

⁴⁶ Kena olasa telu kmaure Yesuse Ikloloe loko Alla

be, “Eli, Eli, lama sabaktani?*” esi natire, “Alla, Alla, le mula pine Asebeie Aure?”

⁴⁷ Eleki sie ilaru esi kele ete mere, esilene Yesuse Iklolore hoko esi beteke loko lomai be, “Imi lene, Ikoti loko Elia!” ⁴⁸ Eleki ile sae bei sie meru ibala irana karane mutale eleki ilutu kena anggure maklinute eleki irilukele kena ai buai ete Yesuse leke Ihmosoe.

⁴⁹ Po tamata makete esi beteke be, “Namake mina. Ite selu be Elia iluake kena ihlamateNi pise o?”

⁵⁰ Eleki Yesuse Ibiuwe ela suike eleki teu Eni nasite ne.

⁵¹ Kena mere ndau kota Yerusalem, obite nurui elake me Tuhanen Eni Lumare esilaleije rebe ereba sokati mise titinaje ekahie bei ndete roma mpe. Kai isu elake kai ula batuaru robilu. ⁵² Batua rebe uobi lutike tamata matalaru esi liana benaiju esi meture ukloli kai tamata matala bokala rebe esi hlaleke loko Allare esi kwana suike. ⁵³ Esi siri bei liana benaiju kai namake kena Yesuse Ikwana suike esi keu kusu me kota Yerusalem hoko tamata bokala esi selusi ete mere.

⁵⁴ Eleki solalu Romawi utune esi elake kai solalua rebe esi raka Yesuse rilasi le isu elake kai yelu rebe uono meru. Hoko esi beteke be, “Tinai, tamata meije Alla Eni Nanae!”

⁵⁵ Ete mere bina bokala esi selu Yesuse bei lauke. Bina meru pine esi lulul kai layaniNi bei kena Ime otoi Galilea sa. ⁵⁶ Bei bina meru, Maria Makdalena (natire Maria bei Makdala), Maria Yakobuse kai Yusupe inaisi kai Sebedeuse eni nanaru inaisi me.

---

* ^{27:46} Ete meije Yesuse rual lepa kena Eni Soure: Eli, Eli, mere sou Ibrani yo lama sabaktani, mere sou Alamaike rebe kena mere esi pakelapela petu me otoi Yudeare.

Yusupe bei Arimatea ihnouke Yesuse kena liane benai

27:57-61

(Mrk. 15:42-47; Luk. 23:50-56; Yoh. 19:38-42)

⁵⁷ Kena kmau peneka ile sae me eni taneia bokala bei kota Arimatea eni nane Yusupe ih-laleke loko Yesuse peneka. ⁵⁸ Ikeu loko Pilatuse kena ikotie Yesuse leke ihnoukeNi kena liane benai. Eleki Pilatuse iulake eni solaluaru esi riluke Yesuse ete Yusupe. ⁵⁹ Eleki Yusupe Irana Yesuse eleki ikopai kena obite nurui misete. ⁶⁰ Eleki itolaeNi kena eni liane benai beluke kena ulate batu rebe iulake eni makerikaru esi kalire. Eleki ilolike batu elake lutike liane esi benaije pine ileu. ⁶¹ Po Maria Makdalena kai Maria makete lekwe esi rue limese liane rebe Yesuse Ime kenare.

Solaluaru esi raka liane benai rebe tolae Yesuse kenare

27:62-66

⁶² Ele bobanure Yahudiaru esi petu plei, imama elakaru kai tamata Parisiaru esi keu loko Pilatuse, ⁶³ kai esi beteke be, “Ntuane, ami nete Yesuse, tamata nloene mere, Ibeteke kena Imata mosare be, ‘Petua luare Ikwana suike bei matale.’ ⁶⁴ Bei mere hoko ulake tamata esi keu raka Eni liane benaije mimise petua lua, po mo hoko namake Eni maka luluaru esi ndeaenI kai esi beteke ete tamata makete be Ikwana suike bei matale peneka. Sepo eono ele mere hoko nloene rebe epamuli mere tiae lesi bei akmenare leneka.”

⁶⁵ Eleki Pilatuse ibeteke lokosi be, “Imi keu kai solalu maka raka Tuhane Eni Lumare leke imi raka Eni liane benaije mimise.”

66 Hoko esi keu raka Eni liane benaije. Esi tolae tanda kena batu rebe pele lutike liane benaije leke sae ibaekele yake, kai esi raka ete mere.

28

Yesuse Ikwana suike bei matale

28:1-10

(Mrk. 16:1-10; Luk. 24:1-12; Yoh. 20:1-10)

1 Kena tamata Yahudi esi petu pleije* elia peneka kai mere miku bebeleti. Maria Makdalena kai Maria makete lekwe esi keu selu liane benai rebe esi hnouke Yesuse kenare. **2** Kena mere isu elake eono sosoli: mere le Tuhanen Eni malekate irulu bei ndete surga eleki ilololike batu elake rebe me liane benaije esi nanaije. Eleki malekate mere irue kena batu mere. **3** Malekate mere oalaleije ekliti saka silane kai eni pakiane puti titinai. **4** Solalua rebe esi raka liane benaije esi rilasi eti rarelesi kai klolikesi, hoko esi rekwa sasaisa moneka lupe tamata matale.

5 Malekate mere ibeteke loko bina meru be, “Rilami yake! Au rekwa be imi nikwa loko Yesuse rebe pakul kena ai bataije. **6** Iete meije moneka le Ikwana suike bei matale peneka, lulu Ibeteke. Mai imi selu otoi rebe tolaeNi kenare. **7** Imi keu sosoli beteke ete Eni maka luluaru be, Ikwana suike bei tamata matalaru peneka. Ikeu eike lolete Galilea, leke imi seluI ete ndetere. Au beteke ete imi meije tinai.”

8 Hoko rilasi po lalesi ndina kuate hoko esi bala nununu bei liane benai mere sosoli leke esi beteke ete Yesuse Eni maka luluaru.

* **28:1** Tamata Yahudi esi petu pleije menai bei Jumate kmauine roma Sabtu kmauine.

⁹ Eleki Kena luasi bala sa Yesuse IaselukeNi ete luasi kai Ibeteke be, “Hlamate kenami.” Eleki luasi tehaikeNi kai luasi kerike Eni lalale kai esi tatu lokoI. ¹⁰ Eleki Yesuse Ibeteke loko luasi be, “Rila yake! Keu kai beteke ete kwaliKusi kai betaKusi leke esi keu lolete otoi Galilea, ete ndetere esi selu Au.

*Yahudiaru esi elakaru esi seli kepene ete solalua
rebe esi raka liane kai onosi lemake*

28:11-15

¹¹ Kena bina meru esi leure esi me lalane tlai sa, sie ila bei solalua rebe esi raka liane benaije esi leu me kota kai esi beteke yelu rebe uono kena liane benaije ete imama elakaru. ¹² Eleki imama elakaru esi lepa lupu kai Yahudiaru esi tamata elakaru eleki esi riluke kepene bokala ete solalua rebe esi rakare. ¹³ Kai esi beteke lokosi be, “Suke imi beteke be Yesuse Eni maka luluaru esi luake kena kpetu eleki esi ndaeaNi kena imi ntulure. ¹⁴ Kai sepo gubernure Pilatuse ilene mere hoko mula mo le namake ami umaukeni leke imi supu susate sasaisa yake.”

¹⁵ Eleki solalua rebe esi raka liane benaije mere esi rana kepene mere beisi, eleki esi ono lulu saisa rebe esi betekele eteise. Hoko lepate mere tamata Yahudia bokala esi alenakele eti meije neka.

Yesuse IaselukeNi ete Eni maka luluaru

28:16-20

*(Mrk. 16:14-18; Luk. 24:36-49; Yoh. 20:19-23;
Ula. 1:6-8)*

¹⁶ Eleki Yesuse Eni maka lulua butu esa lesini esaru esi keu lolete ulate me otoi Galilea rebe akmenare Iulakesi loko pende. ¹⁷ Kena esi selu Yesuse, esi tatu lokoI po leini esi noake be mere

Yesuse tinai pibe mo. ¹⁸ Eleki Yesuse Itehaikesi kai Ibetekē be, “Au supu kbasa kena pleta ndete surgare kai mei nusa peneka. ¹⁹ Hoko imi keu loko tamata me pusue nusa, onosi hlaleke lokoKu kai luluKu. Kai imi baptiseise, imi lepae Alla Amate, Alla Eni Nanae kai Ro Misete. ²⁰ Kai atetukesi leke esi lulu pusue rebe Au atetekelu ete imi pende. Kai imi lene: Au me kai imi eti pela.”

Janji beluke New Testament in Alune

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Alune

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9786021954034

The New Testament

in Alune

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

b88c8b73-133b-5311-9e3f-c83ba2e2a72a